

בנק מזרחי טפחות
דין וחשבון שנתי

2018

תוכן העניינים הראשי

5	דבר יושב ראש הדירקטוריון
7	דוח הדירקטוריון וההנהלה
13	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
24	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
60	סקירת הסיכונים
92	מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים
95	בקורות ונהלים
96	הצהרות לגבי גילוי בדוחות הכספיים
98	דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דוח כספי
99	חוות דעת רואה החשבון המבקר
101	דוחות כספיים
261	ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו
303	נספחים לדוחות השנתיים
317	מילון ואינדקס מונחים שנכללו בדוחות השנתיים

הבנק קיבל את אישור המפקחת על הבנקים לפרסם את הדוחות הכספיים השנתיים על בסיס מאוחד בלבד. בביאור 36 לדוחות הכספיים נכללת תמצית הדוחות של הבנק בלבד. חוברת הכוללת את נתוני הבנק תימסר לכל דורש, או באתר האינטרנט של הבנק: www.mizrahi-tefahot.co.il << אודות הבנק >> קשרי משקיעים >> מידע כספי

דבר יושב ראש הדירקטוריון

תנופת הצמיחה העסקית שנמשכה ב-2018 התבטאה גם בהמשך הגדלת מצבת הלקוחות של הבנק: בשנה זו הצליח הבנק לגייס עשרות אלפי לקוחות חדשים – פרטיים ובעלי עסקים.

בהתאם לעקרונות התוכנית האסטרטגית, נמשך ב-2018 המיקוד העסקי בפעילות הבנק – תוך שמירה על עמדת ההובלה בקמעונאות בכלל ובענף המשכנתאות בפרט. התנופה בפעילות העסקית באה לביטוי הן בהיקף האשראי למגזר העסקי שצמח ב-2018 ב-12% והן בהכנסות המימון מפעילות זו שטיפסו ב-13.5%, בהשוואה לשנה הקודמת.

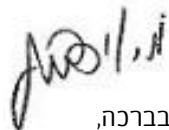
ההגעה להסדר עם משרד המשפטים האמריקאי, לאחר כחמש שנות חקירה, היא בשורה חשובה לבנק ולכל מחזיקי העניין שלו. העובדה שנושא מהותי זה נמצא מאחורינו, כאשר במקביל הבנק חתם בשנה היוצאת על הסכם קיבוצי חדש עם ארגון המנהלים וגם הסתיימה הבוררות עם ועד העובדים – שני אירועים בעלי השלכות חיוביות על יחסי העבודה בבנק, כל אלה יאפשרו לנו להתמקד ב-2019 בעמידה ביעדי תוכנית העבודה ובהמשך השאת ערך למחזיקי המניות של הבנק. לאחר שחלוקת הדיבידנד הופסקה למספר רבעונים ב-2018 צפוי הבנק, כבר במהלך 2019, לחזור ולפעול על-פי מדיניות הדיבידנד שלו, ולשתף את מחזיקי המניות ברווחיו.

כארגון עסקי הנשען בפעילותו ובהישגיו על הקהילה שבתוכה הוא פועל, רואה עצמו הבנק מחויב לגלות מעורבות בקהילה ולתמוך באוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים.

במסגרת זו, מקיימים סניפי הבנק ויחידות המטה שלו פעילויות התנדבותיות בגופים חברתיים ומוסדות שונים, הפועלים למען ילדים ובני נוער הנמצאים בחסך ובמצוקה. בנוסף, מקיים הבנק מגוון מיזמים לטובת אוכלוסיות נזקקות. פעילויות אלו נעשות תוך מעורבות של עובדי הבנק, בני משפחותיהם ולעיתים אף לקוחות הבנק.

הבנק ממשיך להקפיד על התנהלות שקופה והוגנת מול לקוחותיו וכלל מחזיקי העניין שלו, על בסיס סולם הערכים והקוד האתי שהבנק חרט על דגלו, כחלק מהותי מהתרבות הארגונית שלנו.

בהזדמנות זו אני מבקש להודות, בשמי ובשם כל חברי הדירקטוריון, לכלל מחזיקי העניין בבנק ובראשם קהל לקוחותינו הנאמן, ולהביע הערכה רבה להנהלת הבנק ולאנשי העובדים והמנהלים האיכותיים והמסורים שלנו, על המאמץ הבלתי נדלה, ההשקעה והתרומה החשובה שלהם להצלחתו של מזרחי-טפחות.

בברכה,

משה ידמן
יושב ראש הדירקטוריון
מזרחי-טפחות

בשם דירקטוריון הבנק אני מתכבד להציג בפניכם את הדוחות הכספיים של מזרחי-טפחות לשנת 2018.

גם השנה המשיך הבנק בתנופת הצמיחה שמאפיינת אותו מזה שנים, וזאת לצד החתימה על הסדר עם משרד המשפטים בווישינגטון.

מדרך הטבע, ההפרשות שביצע הבנק בגין החקירה האמריקאית בשנת 2018 השליכו על התוצאה הכספית המדווחת בשנה זו. עם זאת, חשוב לציין כי כאשר בוחנים את כל שאר המרכיבים: ההכנסות, שיעורי הגידול באשראי במרבית מגזרי הפעילות, פיקדונות הציבור, היקף המאזן וההון העצמי – אי אפשר שלא להתרשם מעוצמת ההתפתחות העסקית של הבנק ומהמשך השגשוג בפעילותו.

כך, בין השאר, ההכנסות טיפסו לשיא של קרוב ל-7 מיליארדי שקלים חדשים, כאשר הכנסות המימון עלו בשיעור חד של 19.7%. בעקבות זאת, ממשכה קבוצת הבנק להגדיל את חלקה היחסי מתוך חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות, ומחזיקה ב-19.1% מתיק האשראי לציבור וב-16.4% מתיק פיקדונות הציבור.

על אף ההפרשות בגין החקירה הבנק עומד בכל היעדים הרגולטוריים הנדרשים: יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון בתום הרבעון הרביעי – 10.01%; יחס המינור – 5.42% ויחס כיסוי הנזילות בסוף הרבעון – 116%.

לאחר שבשנים 2016 ו-2017 הואט קצב הצמיחה בשוק המשכנתאות בישראל, התהפכה המגמה ב-2018, והיקף האשראי לדור במערכת הבנקאית עלה והסתכם בכ-60 מיליארדי שקלים חדשים. הבנק המשיך לשמור על מעמדו המוביל בשוק המשכנתאות הן במונחי נתח שוק והן במונחים תדמיתיים, הודות למומחיות ולניסיון העשיר של בנקאי המשכנתאות של הבנק. כל זאת נעשה, תוך הקפדה על מאפייני סיכון נמוכים של התיק, הן בשיעור המימון בהלוואה והן בשיעור ההחזר ביחס להכנסת הלווה.

בשנת 2018 גברה הביקורת הציבורית על מגמת הפגיעה בשירות האנושי במערכת הבנקאית, שגולת הכותרת שלה היא קיטון דרמטי במספר סניפי הבנקים. מזרחי-טפחות המשיך, גם בשנה זו, לצעוד נגד הזרם, לפתוח סניפים חדשים, ולהעמיד במרכז מערכת היחסים עם לקוחותיו את הבנקאים האישיים בסניפי הבנק. השנה פתח הבנק 6 סניפים חדשים וכונן לסוף שנת 2018 מחזיקה קבוצת הבנק ב-193 סניפים ושלוחות. על-פי התוכנית האסטרטגית מתכנן הבנק להגיע לפריסה של עד כ-200 סניפים עד סוף 2021.

לצד העמקת הקשר האישי והאנושי, המשיך הבנק לפתח כלים וערוצי פעילות מתקדמים, המעניקים ערך מוסף אמיתי ללקוחות ומשפרים את השירות ו"חווית הלקוח". הטמעת הערוצים והכלים הדיגיטליים בשירות הבנקאי נעשית במסגרת מודל הפעילות ה"היברידי" הייחודי של מזרחי-טפחות, שבו הטכנולוגיה משלימה ותומכת בשירות האנושי ולא מתיימרת להחליף אותו. הבנק עוקב מקרוב אחר כל התמורות וההידושים הטכנולוגיים הרלבנטיים למערכת הבנקאות, על מנת להבטיח שמעטפת השירותים הטכנולוגיים שהוא מעניק ללקוחותיו תהיה הטובה והמתקדמת ביותר.

בנק מזרחי טפחות
דוח הדירקטוריון וההנהלה

2018

תוכן העניינים

12	פתח דבר
13	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
13	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק
16	קבוצת הבנק ותחומי פעילותה
17	סיכונים עיקריים
18	יעדים ואסטרטגיה עסקית
19	התפתחויות במבנה ההון
19	התפתחויות במקורות המימון
21	התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית
22	התפתחויות משמעותיות בתחום המשאב האנושי והמינהל
23	התפתחויות משמעותיות במערך טכנולוגיית המידע
23	התפתחויות בפריסה הגיאוגרפית הבינלאומית
23	נושאים נוספים
24	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
24	מגמות, תופעות התפתחויות ושינויים מהותיים
24	אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק
25	הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק
28	אירועי סיכון
28	דוחות רואי החשבון המבקרים
28	אירועים לאחר תאריך הדוחות הכספיים
28	שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים
29	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר
29	ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר
35	ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
35	נכסים והתחייבויות
41	הון, הלימות הון ומינוף
44	דיבידנד
45	פעילות חוץ מאזנית אחרת
45	תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
45	מגזרי פעילות פיקוחיים
58	חברות מוחזקות עיקריות
60	סקירת הסיכונים
60	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
62	הערכת גורמי הסיכון
63	סיכון אשראי
82	סיכון שוק וריבית
86	סיכון תפעולי
88	סיכון נדילות ומימון
89	סיכונים אחרים
89	סיכון ציות ורגולציה
90	סיכון חוצה גבולות ואיסור הלבנת הון
91	סיכון מוניטין
91	סיכון אסטרטגי-עסקי
91	סיכונים סביבתיים
92	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים
95	בקורות ונהלים

רשימת טבלאות (לוחות) הנכללים במסגרת דוח הדירקטוריון וההנהלה

13	דוח רווח והפסד - סעיפים עיקריים
14	מאזן - סעיפים עיקריים
15	יחסים פיננסיים עיקריים
16	חלקה היחסי של קבוצת הבנק מתוך חמש הקבוצות הגדולות
26	שערי החליפין היציגים ושיעור השינוי
27	השינויים במדדי המניות העיקריים בישראל
27	השינויים במדדי איגרות החוב העיקריים בישראל
27	השינויים במדדי המניות העיקריים בעולם
29	ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת
30	פירוט סך הכנסות המימון לפי מגזרי פעילות
31	היתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים
31	פערי הריבית (ההפרש בין שיעור הכנסות הריבית על הנכסים ובין שיעור הוצאות הריבית על ההתחייבויות) על בסיס יתרות ממוצעות, המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים
31	טפירוט התפתחות הוצאות בגין הפסדי אשראי
32	פירוט הוצאות בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים בקבוצה
33	נתוני Cost Income Ratio
34	התפתחות תשואת רווחי הקבוצה על ההון, יחס הון עצמי רוברד 1, לרכיבי סיכון, יחס כיסוי הנזילות, יחס המינוף בתום הרבעון
34	נתוני הרווח והדיבידנד למניה
35	ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים של קבוצת הבנק
35	נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי בסיסי הצמדה
35	נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
36	פירוט של סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי בהתאם להוראות למדידה
36	וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי
36	התפתחות התפלגות סיכון האשראי בקבוצה לפי גודל לווה
36	סיכון האשראי בענפי משק עיקריים בגין פעילות לווים בארץ
37	ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים של קבוצת הבנק
37	התפלגות ניירות הערך של הקבוצה לפי התיקים השונים
38	התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי מגזרי הצמדה
38	התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי סוגי מנפיקים
39	הוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע, כפי שנכללו בדוח רווח והפסד
39	תוספות לנכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע, שלא נזקפו כהוצאה
39	יתרת נכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע
40	התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה
40	נתונים על התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
40	התפתחות התפלגות פיקדונות הציבור בקבוצה לפי גודל מפקיד
41	הרכב ההון העצמי
42	נתונים על ההון הפיקוחי ונכסי הסיכון המאוחדים
42	התפתחות יחס ההון לרכיבי סיכון בקבוצה
43	התפלגות נכסי סיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי לפי קבוצות חשיפה
43	נכסי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון CVA וסיכון תפעולי
43	יחס המינוף של הבנק (באחוזים)
44	פרטים בדבר הדיבידנדים שחולקו על ידי הבנק החל משנת
45	התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים המוחזקים בעבור לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת
46	הבנק שרותי ניהול, תפעול ו/או משמורת
48	תמצית התוצאות הכספיות של מגזרי הפעילות הפיקוחיים
49	ניתוח הפעילות במגזר משקי הבית
49	ניתוח הפעילות במגזר בנקאות פרטית
51	ניתוח תוצאות הפעילות ב מגזר עסקים זעירים וקטנים
52	ניתוח תוצאות הפעילות במגזר עסקים בינוניים
53	ניתוח תוצאות הפעילות במגזר עסקים גדולים
54	ניתוח תוצאות הפעילות במגזר גופים מוסדיים
56	ניתוח תוצאות הפעילות במגזר ניהול פיננסי

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

57	ניתוח תוצאות הפעילות בחוץ לארץ
59	השקעות הבנק בתאגידים ריאליים
62	מיפוי גורמי הסיכון, פוטנציאל השפעתם על קבוצת הבנק וחברי ההנהלה
64	החלוקה הענפית של 6 הלווים הגדולים בקבוצה ליום 31 בדצמבר 2018
65	אשראי למטרת עסקאות הוניות
65	אשראי לחברות ממונפות
66	תמצית נתוני סיכון האשראי הבעייתי הכולל ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי
66	מדדי סיכון עיקריים הנוגעים לאיכות אשראי
66	ריכוז חובות פגומים בארגון מחדש שבוצעו או כשלו
67	תנועה ביתרת חובות פגומים וחובות פגומים בארגון מחדש
67	ניתוח התנועה ביתרת הפרשה בהפסדי אשראי
68	מדדי סיכון עיקריים הנוגעים להפרשה להפסדי אשראי
69	פרטים על סיכון אשראי לאנשים פרטיים - יתרות ומאפייני סיכון שונים
70	פילוח לפי גודל חבות הלווה
70	התפלגות אשראי מאזני לפי גובה ההכנסה הקבועה בחשבון
70	התפלגות אשראי מאזני לפי התקופה הנותרת לפירעון
71	סיכון אשראי בעייתי לפני הפרשה להפסדי אשראי
71	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי לאנשים פרטיים
72	פרטים על סיכון אשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי סוג ביטחון הנדל"ן
73	פרטים על סיכון האשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי מצב הנכס
74	סיכון אשראי לפי ענפי משק
76	חשיפות עיקריות למדינות זרות
77	חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים
79	היקפי מתן המשכנתאות במגזר משקי הבית
79	פרטים בדבר מאפייני סיכון שונים בתיק הלוואות לדיור
	פרטים על ההפרשה להפסדי אשראי של הלוואות לדיור שבגינן נעשתה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק פיגור
81	לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314
83	ערך ה-VAR של קבוצת הבנק
84	השפעת תזוזה מקבילה של העקום ב-2% על השווי הכלכלי של התיק הבנקאי במונחי EVE
84	שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו
84	השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי הוגן נטו מותאם של הבנק וחברות מאוחד שלו
85	השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית
86	ניתוח רגישות הון קבוצת הבנק לשינויים בשיעורי חליפין עיקריים ובמדד המחירים לצרכן
93	ניתוח רגישות סך ההפרשה לזכויות עובדים לשינויים בהנחות העיקריות אשר שימשו בסיס לאומדן האקטוארי, במועד המעבר
270	שכר רואי החשבון המבקרים
271	פירוט תגמולים לנושאי משרה בכירה
274	ריכוז הנתונים בעניין עסקאות בנקאיות שהינן עסקאות עם קבוצת בעלי שליטה
276	מבנה ההחזקות העיקריות של קבוצת מזרחי טפחות
280	נתונים בדבר מספר המועסקים ששכרם דווח כמשכורות והוצאות
292	הכנסות הבנק מביטוח אגב-משכנתא

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

פתח דבר

בישיבת הדירקטוריון של בנק מזרחי טפחות בע"מ שהתקיימה ביום 27 במרץ 2019 (כ' באדר ב' התשע"ט), הוחלט לאשר ולפרסם את דוח הדירקטוריון וההנהלה, דוח סיכונים וגילויים פיקוחיים נוספים ואת הדוחות הכספיים המאוחדים של בנק מזרחי טפחות בע"מ והחברות המאוחדות שלו ליום 31 בדצמבר 2018. דוח זה מוגש לאסיפה הכללית של בעלי המניות.

דוח הדירקטוריון וההנהלה, דוח סיכונים וגילויים פיקוחיים נוספים של הבנק, ערוכים בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו. הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

בעיקר הנושאים, הוראות הפיקוח על הבנקים כאמור מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית (ראה גם ביאור 1 לדוחות כספיים אלה).

דוח הדירקטוריון וההנהלה והדוחות הכספיים לשנת 2018 ערוכים בהתאם למבנה שקבע הפיקוח על הבנקים. בתום חלק הביאורים לדוחות הכספיים נכלל פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו ונספחים לדוחות השנתיים.

מידע נלווה נוסף לדוחות הכספיים נכלל באתר האינטרנט של הבנק:

www.mizrahi-tefahot.co.il << אודות הבנק >> קשרי משקיעים >> מידע כספי

מידע נלווה נוסף זה כולל:

- דוח סיכונים מפורט בהתאם לדרישות הגילוי של הנדבך השלישי של באזל ובהתאם להמלצות נוספות של הועדה ליציבות פיננסית (ה-FSB).
- ביאורים לדוחות הכספיים הכוללים את נתוני הבנק בלבד ("סולו"), לכל דורש.

אתר האינטרנט של הבנק כולל גם מידע פיקוחי נוסף ובו פרטים על מכשירי ההון שהנפיק הבנק, וכן קובץ של הדוחות הכספיים בפורמט XBRL. בהתאם לתקנות שווין זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמת נגישות לשירות), תשע"ג-2013 כולל האתר גם דוחות מוגשים.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון וההנהלה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968 (להלן: "החוק").

תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, תוצאה משינויים בשוקי ההון ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים גיאופוליטיים, שינויי חקיקה ורגולציה ושינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינוי בתוכניות העסקיות.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "תוכנית", "יעדים", "רצון", "צריך", "יכול", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות הבנק הנוכחיות לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים בין היתר: תחזיות להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מאקרו כלכליים וגיאופוליטיים; צפי לשינויים ולהתפתחויות בשוקי המטבע ובשוקי ההון; תחזיות הקשורות בגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים; תחזיות לשינויים באיתנות הפיננסית של לווים, להעדפות הציבור, לשינויים בחקיקה ובהוראות רשויות פיקוחיות, להתנהגות המתחרים, למצבו התדמיתי של הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולהתפתחויות בנושאי כח אדם.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד השיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם ועל תחזיות והערכות לעתיד בנושאים שונים, כאמור לעיל, באופן שקיימת אפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו כלל או בחלקם.

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

פרק זה מתאר את הבנק, תחומי הפעילות שלו, הביצועים, הסיכונים אליהם הוא חשוף וכן את היעדים והאסטרטגיה שלו.

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני ₪)

לשנה שהסתיימה ביום					לשנה שהסתיימה ביום	לשנה שהסתיימה ביום	לשנה שהסתיימה ביום	לשנה שהסתיימה ביום	לשנה שהסתיימה ביום
2018 בדצמבר 31					2017 בדצמבר 31	2016 בדצמבר 31	2015 בדצמבר 31	2014 בדצמבר 31	
דוח רווח והפסד - טעיפים עיקריים									
4,922	4,347	3,778	3,534	3,375	הכנסות ריבית, נטו				
445	136	295	358	173	הכנסות מימון שאינן מריבית				
1,522	1,517	1,567	1,500	1,439	עמלות והכנסות אחרות				
6,889	6,000	5,640	5,392	4,987	סך ההכנסות				
310	192	200	211	173	הוצאות בגין הפסדי אשראי				
(2)4,384	3,611	3,299	3,226	3,039	הוצאות תפעוליות ואחרות ⁽¹⁾				
2,407	2,271	2,035	1,912	1,841	מזה: משכורות והוצאות נלוות ⁽¹⁾				
2,195	2,197	2,141	1,955	1,775	רווח לפני מיסים				
922	806	833	761	657	הפרשה למיסים על הרווח				
(2)1,206	1,347	1,266	1,134	1,092	רווח נקי⁽³⁾				

הרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2018 הסתכם ב-1,206 מיליוני שקלים חדשים. רווח זה כולל הפרשות בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית; ברבעון השני של שנת 2018 - 425 מיליוני שקלים חדשים. ברבעון הרביעי של שנת 2018 - 121 מיליוני שקלים חדשים. סך כל הפרשה בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית בשנת 2018 - 546 מיליוני שקלים חדשים. על רקע זה, התשואה על ההון בשנת 2018 - 8.5%. הרווח הנקי בשנת 2017 - 1,347 מיליוני שקלים חדשים (התשואה על ההון בשנת 2017 - 10.2%).

להלן הגורמים המרכזיים שהשפיעו על רווחי הקבוצה בשנת 2018 בהשוואה לשנת 2017:

- סך הכנסות המימון גדלו בשנת 2018 בשיעור של 19.7% בהשוואה לשנת 2017. שיעור גידול זה מוצג בעקבות שיעור צמיחה גבוה בהיקפי הפעילות לעומת שיעור צמיחה בתקופה המקבילה ומושפע גם מעלייה במרווחי המימון, עלייה במדד המחירים (הידוע) לצרכן בשיעור של 1.2% (לעומת עלייה בשיעור של 0.3% אשתקד) והשפעת רישום חשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן. ראה גם ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת, להלן.
- סך ההוצאות בגין הפסדי אשראי גדלו בשנת 2018 ב-122 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה לשנת 2017. סך ההוצאות בגין הפסדי אשראי הושפעו ממיצוי מסוים בגבייה, לעת עתה, של חובות שנמחקו בעבר. לפרטים נוספים בדבר התפתחות ההוצאות בגין הפסדי אשראי ראה להלן.
- גידול בהוצאות התפעוליות והאחרות בגין:
 - הפרשה בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית, כאמור לעיל.
 - הפרשה למשכורות והוצאות נלוות בסכום של כ-94 מיליוני שקלים חדשים, בעקבות פסק דין המתייחס לבוררות כלכלית בין הבנק לארגון העובדים. לפרטים נוספים, ראה ביאור 22 א.6 לדוחות הכספיים.
 - ראה השפעות נוספות בכל אחד מרכיבי ההוצאות התפעוליות להלן.
- הפרשה למיסים על הרווח כוללת הוצאות של 152 מיליוני שקלים חדשים, בשל השלכות מס אפשריות, המתייחסות להפרשות בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית.

נתוני הרווח הרב-תקופתי מצביעים על:

- עלייה בקצב גידול ההכנסות.
- צמיחת הכנסות (מפעילות שוטפת) בשיעור גבוה יותר מהגידול בהוצאות התפעוליות השוטפות.

(1) מספרי ההשוואה לתקופות קודמות סווגו מחדש. לפרטים בדבר חוזר המפקחת על הבנקים בדבר שיפור ההצגה של הוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום העסקה, ראה ביאור 1 ג.4 לדוחות הכספיים.

(2) ההוצאות התפעוליות והאחרות, בשנת 2018, כוללות הפרשה של 546 מיליוני שקלים חדשים בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית (425 מיליוני שקלים חדשים ברבעון השני של השנה ו-121 מיליוני שקלים חדשים ברבעון הרביעי של השנה).

(3) הרווח הנקי מהפעילות השוטפת של הבנק, ללא הפרשה כאמור, ובהתחשב בהפרשות למענקים התואמים את רמת הרווחיות מהפעילות השוטפת והוצאות המס הנגזרות מכך בשנת 2018, הים - 1,647 מיליוני שקלים חדשים.

בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

מידע נספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני ₪) - המשך

ליום 31 בדצמבר 2014	ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2018	
198,513	209,158	230,455	239,572	257,873	מאזן - סעיפים עיקריים
147,569	159,204	171,341	181,118	194,381	סך כל המאזן
26,798	30,489	41,725	41,130	45,162	אשראי לציבור, נטו
14,259	11,845	10,262	10,133	11,081	מזומנים ופיקדונות בבנקים
1,570	1,583	1,585	1,403	1,424	ניירות ערך
152,379	162,380	178,252	183,573	199,492	בניינים וציוד
20,580	23,719	27,034	29,923	30,616	פיקדונות הציבור
1,258	1,166	1,537	1,125	625	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
10,797	11,847	12,714	13,685	14,681	פיקדונות מבנקים
					הון עצמי ⁽¹⁾

נתוני המאזן הרב-תקופתי מצביעים על צמיחה מתמשכת בפעילות הבנק.

הגידול השנתי הממוצע בשנים 2014-2018 הסתכם ב:

7.5% -	סך כל המאזן
7.0% -	אשראי לציבור, נטו
7.1% -	פיקדונות הציבור
8.7% -	הון עצמי

(1) בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

יחסים פיננסיים עיקריים (באחוזים)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014	
8.5 ⁽⁹⁾	10.2	10.2	10	10.6	תשואת הרווח הנקי ⁽¹⁾
0.83 ⁽¹⁰⁾	0.99	0.97	0.89	0.91	תשואת הרווח הנקי לנכסי סיכון ⁽²⁾
0.49 ⁽¹⁰⁾	0.57	0.58	0.56	0.58	תשואה לנכסים ממוצעים
102.6	101.4	104	102	103.3	פיקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו
10.01	10.2	10.1	9.5	9.05	יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון
5.42	5.48	5.27	5.32	-	יחס המינוף ⁽³⁾
116	118	117	91	-	יחס כיסוי הנזילות (רבעוני) ⁽⁴⁾
2.79	2.55	2.56	2.66	2.66	יחס הכנסות ⁽⁵⁾ לנכסים ממוצעים
63.6 ⁽⁹⁾	60.2	58.5	59.8	60.9	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות (Cost Income Ratio) ⁽⁶⁾
5.17	5.8	5.46	4.9	4.74	רווח נקי בסיסי למניה (בשקלים חדשים)
מדדי איכות אשראי עיקריים					
0.8	0.81	0.83	0.87	0.9	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור
1.23	1.02	0.98	1.14	1.2	שיעור חובות פגומים או חובות בפיגור של 90 ימים או יותר מתוך האשראי לציבור
0.16	0.11	0.12	0.13	0.12	הוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופה לסך האשראי לציבור, נטו
0.11	0.09	0.11	0.1	0.1	שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מאשראי ממוצע לציבור
נתונים נוספים					
63.14	64.19	56.35	46.5	40.9	מחיר מניה (בשקלים חדשים) ליום 31 בדצמבר
106 ⁽⁸⁾	144	80	37	-	דיבידנד למניה (באגורות) ⁽⁷⁾
6,285	6,215	6,103	5,961	5,820	מספר עובדים ממוצע בקבוצה
1.99	1.84	1.72	1.74	1.8	יחס הכנסות ריבית, נטו לנכסים ממוצעים
0.62	0.64	0.71	0.74	0.77	יחס עמלות לנכסים ממוצעים

היחסים הפיננסיים מצביעים כי:

- תשואת הרווח הנקי בשנת 2018 הושפעה מההפרשה בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית, כאמור לעיל, ב-3.1 נקודות האחוז כך שהתשואה המדווחת הינה 8.5%.
 - רווחי הבנק **מהפעילות השוטפת** בחמש השנים האחרונות מצביעים על תשואת רווח נקי דו ספרתית בכל השנים. התשואה מהפעילות השוטפת בשנת 2018 מצביעה על שיפור ברמת הרווחיות בהשוואה לשנים קודמות.
 - בעקבות ההפרשות בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית נשחקו במידה מסוימת שולי הביטחון להלימות ההון ששמר הבנק, ויחס ההון העצמי רוברד 1 המדווח הינו 10.01% (0.17% מעל היחס המזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים).
 - יחס היעילות הושפע אף הוא מההפרשה בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית, כאמור לעיל, ב-6.4 אחוזים כך שהיחס המדווח הינו 63.6%.
 - שמירת רמת ההוצאות התפעוליות השוטפות במקביל לעלייה ברמת ההכנסות תרמה לשיפור ביחסי היעילות השוטפים בשנת 2018.
 - צמצום בשחיקה של יחס העמלות לנכסים הממוצעים בעקבות השפעת רגולציה.
- סעיפי רווח והפסד, סעיפי המאזן והיחסים הפיננסיים השונים מנותחים באופן מפורט בדוח הדירקטוריון והנהלה לפי העניין, בפרק "הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי", ובפרק "סקירת הסיכונים".

- (1) בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי והון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.
- (2) רווח נקי לסך נכסי הסיכון הממוצעים.
- (3) יחס המינוף (Leverage Ratio) - היחס בין הון רוברד 1 (לפי כללי באזל) לסך החשיפות. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218.
- (4) יחס כיסוי הנזילות (Liquidity Coverage Ratio) - סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לתזרים המזומנים היוצא, נטו. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יחסיות במשך הרבעון האחרון בתקופה המדווחת.
- (5) הכנסות ריבית, נטו והכנסות שאינן מריבית.
- (6) סך ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כלל ההכנסות התפעוליות והמימוניות לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי.
- (7) שיעור הדיבידנד למניה מחושב לפי סכום הדיבידנד שחולק בפועל בשנה המדווחת.
- (8) ברבעון השני וברבעון השלישי של שנת 2018 לא הוכרז דיבידנד בגין רווחי אותו רבעון. לפרטים ראה פרק דיבידנד להלן.
- (9) תשואת הרווח הנקי על ההון יחס היעילות הושפע מהפרשה של 546 מיליון שקלים חדשים בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית (425 מיליון שקלים חדשים ברבעון השני ו-121 מיליון שקלים חדשים ברבעון הרביעי).
- (10) תשואת הרווח הנקי לנכסי סיכון והתשואה לנכסים ממוצעים הושפעה מההפרשה בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית, כאמור לעיל, קיטון של - 0.30 ו-0.18 נקודות האחוז, בהתאמה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

קבוצת הבנק ותחומי פעילותה

בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "הבנק") נמנה עם הבנקים הראשוניים שנוסדו בארץ ישראל. הבנק התאגד כחברה ציבורית ביום 6 ביוני 1923, בשם בנק המזרחי בע"מ, והרישיון להתחיל בעסקים ניתן לו ביום 13 במאי 1924. הבנק הוקם ביוזמת המרכז העולמי של הסתדרות המזרחי, במטרה לסייע במימון פעולות התיישבות, בנייה, חרושת, מלאכה ומסחר של המתישבים החדשים בארץ ישראל. בשנת 1969, עם מיזוג עסקי הבנק עם עסקי בנק הפועל המזרחי בע"מ, שונה שמו של הבנק ל"בנק המזרחי המאוחד בע"מ". בשנת 1983, במסגרת הסדר שגובש בין ממשלת ישראל לבין הבנקים, הועברו מניות הבנק לשליטת המדינה באמצעות חברת בטוחות שהוקמה לשם כך. בשנים 1995 ו-1997 הופרט הבנק בשני שלבים, ועבר לשליטת בעלי השליטה הנוכחיים. בעקבות המיזוג בין בנק המזרחי המאוחד בע"מ לבין טפחות בנק משכנתאות לישראל בע"מ (להלן: "טפחות"), שונה ביום 7 בנובמבר 2005 שמו של הבנק הממוזג לשמו הנוכחי, בנק מזרחי טפחות בע"מ.

לפרטים בדבר בעלי השליטה בבנק ראה פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו (בעלי השליטה) בדוחות שנתיים אלה.

קבוצת הבנק פועלת בארץ ובחוץ לארץ. הקבוצה עוסקת בפעילות בנקאית מסחרית (עסקית וקמעונאית), ובפעילות משכנתאות בישראל, באמצעות רשת הכוללת 193 סניפים ומרכזי עסקים ושלוחות בפריסה כלל ארצית. בנוסף, פעילות הלקוחות העסקיים נתמכת על ידי מוקדים עסקיים ועל ידי יחידות מטה מקצועיות בעלות התמחות ענפית. פעילות הבנק בחוץ לארץ מתבצעת באמצעות 3 שלוחות בנקאיות (שני סניפים וחברה בת), נציגות בפרנקפורט ונציגות במקסיקו סיטי.

בנוסף לפעילות הבנקאית, עוסקת קבוצת הבנק בפעילויות שונות הקשורות בשוק ההון, לרבות: ייעוץ לפעילות בשוק ההון, הפצה של קרנות נאמנות, ניהול תיקי ניירות ערך עבור לקוחות, ייעוץ פנסיוני, שירותי נאמנות, מתן שירותי רישום ניירות ערך לניירות הרשומים בבורסה בישראל, תפעול קופות גמל, תפעול קרנות נאמנות וביטוח אגב משכנתא. כמו כן, עוסקת קבוצת הבנק בתפעול אשראי ולקחת חלק בעסקאות סינדיקציה.

הבנק נמנה על חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל. להלן חלקה היחסי של קבוצת הבנק מתוך חמש הקבוצות הגדולות (על פי נתוני דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר 2018):

19.1%	אשראי לציבור
16.4%	פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
16.6%	סך המאזן
13.0%	הון עצמי

(1) חלקה היחסי של קבוצת הבנק בפיקדונות הציבור, מבין חמש הקבוצות הגדולות, ללא פיקדונות מגופים מוסדיים, ליום 31 בדצמבר 2018 הינו 15.5%, בהשוואה ל-14.8% ביום 31 בדצמבר 2017.

סיכונים עיקריים

להלן הגדרות לסיכונים העיקריים להם נחשף הבנק בפעילותו:

סיכון אשראי - הסיכון שלווה, או צד נגדי, של הבנק לא יעמוד בהתחייבותיו כלפי הבנק. סיכוני ריכוזיות אשראי נובעים מחשיפת יתר ללווה / קבוצת לווים ולענפי משק.

סיכון שוק - הסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוזי מאזניות הנובע משינוי בשווי ההון של מכשירים פיננסיים עקב שינוי בגורמי הסיכון בשוק (שיעורי ריבית, שערי חליפין, מחירי מניות, סחורות ואינפלציה).

סיכון ריבית - הסיכון לרווחי הבנק (שינוי בהכנסות) או להון הבנק, הנובע בעיקר, מתזוזות בשיעורי הריבית, תזוזות שונות של עקומים שונים שבהם הבנק משתמש לפעילותו העסקית, או מהעובדה ששינוי בריבית יכול לגרום לשינוי במבנה הנכסים וההתחייבויות של הבנק, כתוצאה ממימוש אופציות לפירעון מוקדם, בגין שינוי ברמת הריבית במשק. שינויים בשיעורי הריבית משפיעים על רווחי הבנק (שינוי בהכנסות) ועל שווי נכסיו (שינוי בשווי הון).

סיכון נזילות - הסיכון לרווחי התאגיד הבנקאי וליציבותו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו.

סיכון תפעולי - הסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה מובנה בכל המוצרים, הפעילויות, התהליכים והמערכות. מסגרת הטיפול בסיכון התפעולי כוללת גם את סיכון אבטחת מידע וסייבר, סיכון טכנולוגיית המידע והסיכון המשפטי כמפורט להלן:

סיכון אבטחת מידע וסייבר - סיכון אבטחת מידע הינו סיכון הנובע מליקויים בהגנה על מערכות המחשב של הבנק והמידע הנכלל בהן. סיכון סייבר נובע מאירוע בו מתבצעת תקיפה של מערכות המחשב על ידי או מטעם יריבים חיצוניים או פנימיים לבנק.

סיכון טכנולוגיית המידע - הסיכון לכשל במידע ו/או במערכות המידע והתפעול של הבנק.

סיכון משפטי - סיכון להפסד כתוצאה מחשיפה לקנסות, תביעות משפטיות ו/או צעדי עונשין מהפרות חוזיות ואי הסכמות. הסיכון המשפטי כולל סיכונים הנובעים מחשיפה משפטית בשל התנהלות הבנק עם בעלי העניין השונים שלו (כגון: לקוחות, ספקים וצדדים שלישיים אחרים).

סיכון ציות ורגולציה - סיכון להטלת סנקציות משפטיות או רגולטוריות, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את הוראות הציות (כגון: הוראות הדין, הרגולציה, סטנדרטים ודרכי התנהגות מקובלים המצופים מתאגיד). כמו כן, חשוף הבנק להשלכות עסקיות הנובעות משינויים בהוראות הרגולציה. סיכון הציות כולל גם את סיכון ההוגנות (conduct risk) שהינו הסיכון לפגיעה במהימנות הבנק בעיני ציבור הלקוחות, המשקיעים, הספקים וכלל מחזיקי העניין, ואף עלול לפגוע באמון הציבור במערכת הבנקאית כולה, הסיכון הינו חוצה בנק ומושתת על יישום ערכי ייסוד בדמות הוגנות, הגינות ושקיפות.

סיכון חוצה גבולות (Cross-Border) - סיכון להפסד כספי (לרבות בשל הליכים משפטיים, קנסות או סנקציות על ידי רשויות חוק או גורמים אחרים בישראל ובמדינות זרות) ולפגיעה במוניטין, הנובעים מאי עמידה של הבנק בהוראות דין שמקורן במדינות אחרות, בין הוראות המחייבות את הבנק, ובין הוראות שאינן מחייבות אך אי קיומן עלול להסב לבנק נזקים, או מפעילות בחוץ לארץ של לקוחות הבנק בניגוד להוראות דין כלשהן.

סיכון איסור הלבנת הון - הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מאי ציות להוראות איסור הלבנת הון ומימון טרור.

סיכון מוניטין - הסיכון לרווחי התאגיד, ליציבותו או ליכולתו להשיג את יעדיו, כתוצאה מפגיעה במוניטין העשוי לנבוע מפרקטיקות התאגיד, מצבו הפיננסי או פרסום שלילי (אמיתי או כוזב).

סיכון אסטרטגי-עסקי - סיכון בזמן אמת או פוטנציאל עתידי לפגיעה ברווחים, בהון או במוניטין הבנק, הנובע מהחלטות עסקיות שגויות, הטמעה לא נאותה של החלטות, או מהיערכות לא מספקת לשינויים בסביבה העסקית. קרי, הסיכון שהבנק בחר אסטרטגיה שגויה או שהוא לא יוכל לממש את התוכנית העסקית והאסטרטגית על פי התכנון.

לפרטים בדבר התקשרות הבנק עם משרד המשפטים בארצות הברית בהסכם מסוג "DPA" לסיום החקירה הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים וההשלכות הכספיות על דוחות כספיים אלה, ראה פרק התוכנית האסטרטגית ומידע צופה פני עתיד, וכן ביאור 26 ג' לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר סיכונים מובילים ומתפתחים ראה פרק אירועי סיכון להלן.

לפרטים נוספים ראה פרק סקירת הסיכונים, וכן דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

יעדים ואסטרטגיה עסקית

התוכנית האסטרטגית

ביום 21 בנובמבר 2016 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית חומש אסטרטגית חדשה לשנים 2017-2021 (להלן: "התוכנית האסטרטגית"). התוכנית האסטרטגית מכוונת להשגת היעדים שלהלן:

- להציג בשנת 2021, תשואה מרווח נקי המיוחס לבעלי המניות להון עצמי ממוצע, בשיעור של כ-11.5% וכן תשואה דו ספרתית לאורך שנות התוכנית האסטרטגית; שיעורים אלה מתבססים על יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון של הבנק, בשיעור המזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים, בתוספת שולי ביטחון נאותים;
- המשך הצמיחה האורגנית בפעילויות הליבה של הבנק, בשיעור הגבוה מהצמיחה במערכת הבנקאית בישראל; זאת, במטרה להוביל להגדלת נתחי השוק של הבנק במערכת הבנקאית בישראל;
- מנועי הצמיחה של הבנק מכוונים להגדלת רווחיות הבנק, כפועל יוצא, בין היתר, מצמיחת ההכנסות בשיעור שנתי ממוצע של כ-8% (אם כי לא לינארי), מול שליטה ברמת ההוצאה השנתית הממוצעת בשיעור גידול מתון של עד כ-6% בלבד (שגם הוא אינו לינארי);
- שמירה על יעילות תפעולית גבוהה - השגת יחס יעילות (יחס בין סך כל ההוצאות לבין סך כל ההכנסות) הנמוך משיעור של 60% לאורך שנות התוכנית, ונקיטת מאמצים לשיפורו אף לרמה הנמוכה מ-55%, בשנת 2021.

לפרטים בדבר העקרונות המנחים להשגת יעדי התוכנית האסטרטגית ראה פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2016. ביום 26 בפברואר 2018, החליט דירקטוריון הבנק, לעדכן את מדיניות הדיבידנד של הבנק, לשנים 2018 עד 2021, וזאת לאחר שעקב אחר ביצוע התוכנית האסטרטגית כאמור.

מדיניות הדיבידנד המעודכנת של הבנק הינה לחלק, החל משנת 2018, בגין הרווחים הרבעוניים, דיבידנד בשיעור של עד 40% מהרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק, מדיניות זו, הינה בכפוף לעמידה של הבנק ביחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, כנדרש על פי הוראות הפיקוח על הבנקים, ולשמירה על שולי ביטחון נאותים.

מידע צופה פני עתיד

ביום 12 במרץ 2019, אישר דירקטוריון הבנק התקשרות עם משרד המשפטים בארצות הברית בהסכם מסוג "DPA" לסיום החקירה הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים. לפרטים נוספים, ראה ביאור 26 ג.12 לדוחות הכספיים.

ראה גם השפעת עדכון ההפרשה על הדוחות הכספיים בפרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי להלן. לאור האמור לעיל, לא הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בגין רווחי הרבעון הרביעי של השנה במועד אישור דוחות כספיים אלה, זאת כאשר הלימות ההון המוצגת בדוחות כספיים אלה הינה: יחס הון עצמי רובד 1 - 10.01% (0.17% מעל היחס המזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים) ויחס ההון הכולל - 13.64% (0.30% מעל היחס המזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים).

במועד אישור התקשרות הבנק בהסכם, העריך דירקטוריון הבנק כי קיימת לבנק היכולת לעמוד בתואי תוכנית החומש האסטרטגית לשנת 2017-2021. עוד העריך הדירקטוריון, כי במהלך שנת 2019 יוכל הבנק לחזור ולנהוג בהתאם למדיניות חלוקת הדיבידנד, וזאת בכפוף להוראות ולתנאים שנקבעו, בתוכנית האסטרטגית, ובכלל זה עמידה בדרישות הדין והגבלות הפיקוח על הבנקים.

הדירקטוריון ימשיך לעקוב אחר ביצוע התוכנית האסטרטגית ורשאי לערוך בה שינויים, מעת לעת, ככל שיידרש ובכלל זה, עקב שינויים באורמים העלולים להשפיע על התוכנית, כאמור לעיל.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים העומדים בבסיס התוכנית האסטרטגית והמפורטים בה, העלולים שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד, ולגרום לכך שהתוכנית האסטרטגית לרבות לעניין מדיניות חלוקת הדיבידנד לא תתממש.

תוכנית לריכוז יחידות המטה של הבנק

ביום 19 ביוני 2017 החליט דירקטוריון הבנק לנקוט בצעדים במטרה לרכז, ככל האפשר, את יחידות המטה של הבנק, באתר מרכזי אחד, בלוד. לפרטים בדבר ההתקשרות והקלות הוניות שאישר הפיקוח על הבנקים הנוגעות להתייעלות בתחום הנדל"ן, ראה ביאור 25 י"א לדוחות הכספיים.

התפתחויות משמעותיות בפעילות העסקית

הפעילות בשוק המשכנתאות התרחבה בשנת 2018, כאשר היקף מתן האשראי לדיר במערכת הבנקאית הסתכם בכ-60 מיליארדי שקלים חדשים, גידול ביחס לשנים 2017 ו-2016. הבנק פועל לחיזוק הובלתו בשוק המשכנתאות הן במונחי נתח שוק והן במונחים תדמיתיים, ולהמשך חיזוק המומחיות של בנקאי המשכנתאות. בשנה האחרונה הצליח הבנק לשמור על המובילות שלו בתחום המשכנתאות, תוך שהוא ממשיך לשמור על מאפייני סיכון נמוכים בשיעור המימון בהלוואה ובשיעור החוזר ביחס להכנסת הלווה.

מגזר משקי הבית מצוי בתחרות הולכת ומתעצמת, הן מצד המערכת הבנקאית והן מצד חברות הביטוח וחברות כרטיסי האשראי, זאת, לצד הגברת ההשפעות הרגולטוריות. יעד הבנק הינו להגדיל את נתח השוק שלו במגזר משקי הבית באמצעות הרחבת בסיס הלקוחות תוך מיקוד בקהלי מטרה איכותיים, צעדי הרגולציה להגברת התחרות במגזר משקי הבית ולהסרת חסמים בפני נידוד חשבונות בין בנקים, מהווים הזדמנות לגיוס מוגבר של לקוחות, תוך התבססות על ייחודיות השירות האישי והאיכותי של הבנק. במסגרת זו, נעשה שימוש בפלטפורמת "הבנקאות ההיברידית" ובמערך סניפי ה-"LIVE" לגיוס לקוחות חדשים ולשיפור השירות ללקוחות קיימים, תוך הרחבת הצעת הערך.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

מאגר הלקוחות נוטלי המשכנתאות בבנק מהווה פוטנציאל להגדלת בסיס הלקוחות בפעילות מסחרית. בנוסף, פועל הבנק להתרחבות במגזרי לקוחות יעודיים, ביניהם המגזר הערבי, המגזר החרדי והגיל השלישי. בנק יחב מהווה חיזוק לפעילות המגזר הקמעונאי של הקבוצה באמצעות הרחבה והעמקה של פעילותו בקרב אוכלוסיית השכירים תוך מינוף יכולות מערכת הליבה הבנקאית החדשה שלו.

הבנק ממקד את מאמציו בגיוס מקורות מימון יציבים ומגוונים לטווחי זמן שונים, מלקוחות פרטיים ומלקוחות עסקיים, על מנת להמשיך ולשמור על יחסי נזילות נאותים, ועל מנת להוזיל את עלות המקורות הנדרשים לפעילותו ולהוביל לשיפור רמת הרווחיות. מאמצים אלה הובילו לכך שהבנק המשיך להגדיל בשנת 2018, בהיקף ניכר, את היקף הפיקדונות הקמעונאיים, תוך שמירה על יחסי נזילות גבוהים.

האסטרטגיה העסקית של הבנק שמה דגש על הרחבה משמעותית של בסיס הלקוחות ועל הגדלת נתח השוק שלו בקרב הלקוחות העסקיים הקטנים והבינוניים, תוך ביצוע שוטף של הערכות סיכון ברמת הלקוח וברמת הענף והמשק כולו. הבנק מתמודד עם התגברות התחרות במגזרי פעילות אלה באמצעות הגברת הפעילות השיווקית מול הלקוחות, תוך פילוח הלקוחות על פי סוג העיסוק וצרכיהם וראיה כוללת של פעילותם, וכן באמצעות הרחבת פעילות הבנק בקרן המדינה לעסקים קטנים ובינוניים. לצורך הרחבת פעילותו במגזר הבנקאות המסחרית, הוגדל מספר הסניפים הממוקדים במתן שירותים בנקאיים למגזרים העסקיים, תוך חיזוק ההכשרה המקצועית של ההון האנושי ושמירה על רמת חיתום נאותה. תשתית זו תתמוך בהמשך הרחבת הפעילות במגזר בשנים הבאות.

התחרות במתן שירותי בנקאות ופיקדונות למגזר הבנקאות העסקית הושפעה בשנת 2018 מצמיחת האשראי לעסקים גדולים בקצב גבוה, בדומה לאשתקד. בנוסף, התחרות במגזר מושפעת בשנים האחרונות מהרחבת פעילותם של גופים חוץ בנקאיים הממוקדים במתן אשראי בהיקפים משמעותיים ולזמן ארוך. הבנק מתמודד עם התחרות במגזר באמצעות התבססות על יתרונות ההון האנושי שלו ועל הניסיון והידע במתן שירות מקצועי ובהתאמת הפתרונות הבנקאיים לצרכי הלקוח. האסטרטגיה העסקית של הבנק במגזר מכוונת למיצוי הפוטנציאל הכלכלי של ההון על ידי התמקדות בפעילויות בעלות רווחיות גבוהה ביחס להון הנדרש בגיבן. במקביל, פועל הבנק למינוף יתרונו המקצועי באמצעות הגברת שיתופי הפעולה במסגרת קונסורציומים עם גופים אחרים.

במטרה למצות את הפוטנציאל הכלכלי על ההון, מכר הבנק גם בשנת 2018 תיקי הלוואות לגופים מוסדיים שונים. לפרטים נוספים, ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית להלן.

הבנק ממשיך לשמור על יעילות תפעולית גבוהה, בין היתר, באמצעות רה-ארגון בנכסים ובאמצעות אופטימיזציה של מערך הסינוף, הכוללת פתיחה של סניפים במקומות פוטנציאליים לצמיחה עסקית, לצד מהלכים של התייעלות בפריסה הקיימת.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

התפתחויות במבנה ההון

השקעות בהון הבנק ועסקאות במנייתו

- ביום 1 בפברואר 2018 פנה הבנק לפיקוח על הבנקים בבקשה לקבל את אישורו לרכישה עצמית של מניות הבנק בהיקף של 5 מיליון מניות. רכישת המניות נועדה להתבצע כנגד מניות שהוקצו או שיוקצו בעתיד, על פי תוכניות האופציות לשנים 2016-2014 ולתוכניות האופציות לשנים 2017-2019. ביום 23 ביולי 2018 אישר הפיקוח על הבנקים את תוכנית הרכישה בכפוף לתנאים שנקבעו.
- רכישת עצמית של מניות הבנק דומה במהותה לחלוקת דיבידנד. ראה גם פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית - התוכנית האסטרטגית לעיל, ופרק דיבידנד להלן.
- לפרטים בדבר הנפקת מניות במסגרת תוכנית אופציות לעובדים ראה דוח על השינויים בהון העצמי בדוחות הכספיים.
- לפרטים בדבר שינויים במבנה השליטה בבנק ראה פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו (בעלי השליטה) בדוחות שנתיים אלה.

גיוס מקורות הוניים

במסגרת תוכנית העבודה של הבנק, הנקבעת על ידי הדירקטוריון וכוללת יעדים לגידול בתחומי הפעילות השונים, מתבצעת הערכה של השפעת העמידה ביעדים על היקף נכסי הסיכון של הבנק, וכתוצאה מכך על יחס הלימות ההון. בהתאם לכך, נקבעת, במקביל ליעדים העסקיים וליעדי הרווחיות, תוכנית לגיוס מקורות הוניים לצורך שמירה על הלימות ההון. בהתאם להנחיות שקבע הדירקטוריון בדבר הלימות ההון, התוכנית (הכוללת בין היתר, וככל שיידרש, גיוס כתבי התחייבויות נדחים מותנים - CoCo), צפויה להביא לכך שיחס ההון הכולל לא יפחת משיעור של 13.34%. החל משנת 2018.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

לפרטים בדבר הנפקת כתבי התחייבויות נדחים מותנים מסוג CoCo, בסכום של 710.6 מיליון שקלים חדשים בחודש אוקטובר 2018, ראה התפתחויות במקורות המימון, להלן.

לפרטים בדבר גיוס הון משני בבנק יחב, בסכום של 180 מיליון שקלים חדשים בחודש אוגוסט 2018, ראה התפתחויות במקורות המימון להלן.

התפתחויות במקורות המימון

מקורות המימון של הקבוצה כוללים פיקדונות מהציבור ומגופים בנקאיים, הנפקת איגרות חוב לסוגיהן והון עצמי. הקבוצה בוחרת את תמהיל מקורות המימון על בסיס יעדי העסקיים, בכלל זה יעדי רווחיות, תשואה על ההון, נזילות, הלימות הון ומינוף, בכפוף למגבלות הסטטוטוריות החלות על התאגידים הבנקאיים ובהתאם למצב שוק ההון ותחזיות ההנהלה באשר להתפתחויות בהם.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

פיקדונות

הבנק מבחין בין סוגי הפיקדונות השונים לפי גודל, סוג לקוח, מפקיד בודד, כמות לקוחות, מוצר ואורך חיים של הפקדה ממוצעת. הבנק בוחן מידי יום את מידת הריכוזיות של המפקידים, ובמסגרת זו קבעו הדירקטוריון וההנהלה מגבלות וקווים מנחים בתחום סיכון הריכוזיות, וכמו כן הוגדרו אינדיקטורים איכותיים וכמותיים למעקב שוטף, האומדים את השינויים בסיכון הריכוזיות, כל זאת כחלק ממערך ניהול סיכונים הנזילות.

סך פיקדונות הציבור בקבוצה ליום 31 בדצמבר 2018 עמד על 199.5 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-183.6 מיליארדי שקלים חדשים בסוף שנת 2017, גידול בשיעור של 8.7%. פיקדונות הציבור במגזר השקלי הלא צמוד גדלו בשנת 2018 בשיעור של 9.4%, הפיקדונות במגזר הצמוד למדד קטנו בשיעור של 7.9% והפיקדונות במטבע חוץ והצמודים למטבע חוץ גדלו בשיעור של 13.4%. לפרטים נוספים, ראה פרק ניתוח ההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון להלן.

לפרטים בדבר תיקון 28 לחוק השקעות משותפות בנאמנות, במסגרתו, הוחלו על קרנות הסל מגבלות בקשר לשיעור ההשקעה וההחזקה בנכסים שונים ראה פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו (חקיקה והוראות פיקוח על פעילות קבוצת הבנק) בדוחות אלה.

בנק ישראל

בנק ישראל משמש כגורם המרכזי למימון וספיגת כסף לזמן קצר עבור המערכת הבנקאית, ובכלל זה עבור הבנק. יציאן, כי בנק הלווה כסף מבנק ישראל, חייב בבטוחות, עובדה המובאת בחשבון ניהול השוטף של הנזילות.

שוק נוסף לגיוס מקורות לטווח קצר הוא שוק הכסף הבין בנקאי. עודפי הנזילות של המערכת הבנקאית בישראל הוסיפו להיות גבוהים גם בשנת 2018. בנק ישראל סופג את עודפי הנזילות באמצעות מרכזי פיקדונות מוניטריים לתקופות של יום, שבוע ותקופות נזילות נוספות.

ההיקף והסוגים של הפיקדונות במערכת הבנקאית מושפעים, בין היתר, מהמדיניות המוניטרית של בנק ישראל.

גיוס כתבי התחייבות ואגרות חוב מהציבור

הבנק פועל לגיוס מקורות ארוכי טווח באמצעות הנפקות, בין היתר, באמצעות מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ (להלן: "טפחות הנפקות"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק. במהלך השנים הנפיקה טפחות הנפקות תעודות התחייבות לציבור על פי תשקיפים שפורסמו.

ביום 21 באוקטובר 2018, הנפיקה טפחות הנפקות כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo (סדרה 48), הכוללים מנגנון לספיגת הפסדים באמצעות מחיקת קרן (עומדים בתנאי הכשירות של באזל III ומוכרים על ידי הפיקוח על הבנקים כהון רובד 2 של הבנק) בערך נקוב של כ-711 מיליוני שקלים חדשים, תמורת 711 מיליוני שקלים חדשים.

ביום 13 ביוני 2018, החליטה רשות ניירות ערך, להאריך את התקופה להצעת ניירות ערך על פי תשקיף המדף הקיים של טפחות הנפקות ב-12 חודשים נוספים, דהיינו עד ליום 4 ביולי 2019. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי של טפחות הנפקות מיום 13 ביוני 2018 (מספר אסמכתא: 2018-01-051207).

בחדש אוגוסט 2018 גייס בנק יהב הון משני באמצעות הנפקת כתבי התחייבות נדחים מותנים בסך 180 מיליוני שקלים חדשים.

בנוסף לפעילות טפחות הנפקות, קיים לבנק עצמו תשקיף מדף בתוקף מיום 25 בספטמבר 2016 (נושא תאריך 26 בספטמבר 2016). בשנת 2018 לא בוצעה על ידי הבנק הנפקה מכוח תשקיף זה.

ביום 20 בספטמבר 2018, החליטה רשות ניירות ערך, להאריך את התקופה להצעת ניירות ערך על פי תשקיף המדף הקיים של הבנק ב-12 חודשים נוספים דהיינו עד ליום 24 בספטמבר 2019.

נכון למועד הדוחות הכספיים סך אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים הסתכמו ב-30.6 מיליארדי שקלים חדשים, בהשוואה ל-29.9 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2017.

מכשירי הון מורכבים

כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo

כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo (Contingent Convertibles) הכוללים מנגנון לספיגת הפסדים באמצעות מחיקת קרן (עומדים בתנאי הכשירות של באזל III ומוכרים על ידי הפיקוח על הבנקים כהון רובד 2 של הבנק), ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמו ב-2.2 מיליארדי שקלים חדשים, בהשוואה ל-1.3 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2017.

לפי Standard & poors Maalot דירוג כתבי התחייבות הנדחים המותנים הוא -iIAA.

מכשירי הון מורכבים אחרים

שטר הון אשר אינו כשיר להכרה כהון הפיקוחי לפי הוראות באזל III ומופחת בהדרגה, ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמו ב-2.0 מיליארדי שקלים חדשים, בדומה ליום 31 בדצמבר 2017.

כתבי התחייבויות אחרים

כתבי התחייבות נדחים, אשר אינם נחשבים מכשירי הון מורכבים (נכללים בהון רובד 2 לעניין שמירת יחס הון מזערי ומופחתים בהדרגה בכפוף להוראות מעבר), ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמו ב-1.6 מיליארדי שקלים חדשים, בהשוואה ל-1.4 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2017.

התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית

הפריסה הסניפית

תפקידם העיקרי של סניפי הקבוצה הוא מתן שירות איכותי ומקצועי ללקוחות בכל תחומי הפעילות הבנקאית, סמוך למקום בו נדרש השירות (מקום המגורים, העסק). במסגרת זו מתנהלת בסניפים פעילותם השוטפת של הלקוחות, תוך שהבנק מציע ללקוחותיו ולכלל הציבור מוצרים ושירותים פיננסיים מתקדמים, לרבות שרותי ייעוץ לפעילות בשוק ההון ושירותי ייעוץ פנסיוני.

סניפי הקבוצה פרוסים בכל רחבי הארץ ומונים ליום 31 בדצמבר 2018, 193 מרכזי עסקים, סניפים ושלוחות, ובתוכם 49 סניפי בנק ייב (מתוכם 3 סניפים בשירות חלקי).

הבנק ממשיך להרחיב את הפריסה הסניפית בהתאם לתוכנית האסטרטגית ותוך כדי בחירת מיקומים על בסיס מערכת שיקולים הכוללת מתן שירות מיטבי ללקוחות, וכן שיקולי כדאיות כלכלית.

בשנת 2018 גדל מערך הסינוף של קבוצת הבנק ב-6 נקודות מכירה חדשות, מתוכם 3 סניפים של בנק ייב בשירות חלקי, זאת במקביל להעתקה של מספר נקודות מכירה אחרות למיקומים נכונים יותר מבחינה גיאוגרפית בעקבות מיפוי צרכי לקוחות הבנק ובמטרה לשפר את השירות הניתן להם והרחבת פעילות הגיוס העתידית. בשנת 2019 צפוי הבנק לפתוח כ-3 נקודות שירות ומכירה נוספות.

הבנק מפעיל 6 סניפי "LIVE" - סניפים אשר נותנים שירות מלא ואישי, למשך זמן פעילות ארוך יותר ובאמצעות ערוצי תקשורת מגוונים בין הבנקאי ללקוח (טלפון, פקס, אינטרנט, מייל, SMS, וידאו).

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

ערוצים ישירים

המדיניות על פיה פועל סקטור בנקאות ישירה בתחום הערוצים הישירים:

- יישום אסטרטגיה רב ערוצית שבמרכזה עומד הסניף, וערוצי הבנקאות הישירה מהווים חלק אינטגרלי ממנה.
- פיתוח שירות הבנקאות ההיברידית כערוץ עיקרי להתקשרות עם הבנקאי.
- הרחבת היקף ומגוון השירותים הניתנים באמצעות ערוצי הבנקאות הישירה.

הערוצים הישירים המוצעים ללקוחות הבנק כוללים:

שירותי בנקאות היברידית

- הבנקאות ההיברידית מסמלת את השילוב בין שירות אישי, נגיש ללקוח, לבין אמצעי הטכנולוגיה.
- שירותי הבנקאות ההיברידית ניתנים באמצעות סניפי הבנק ומרכזי הבנקאות, כמפורט להלן:
 - סניפי הבנק - שיחת טלפון מלקוח מזוהה, מייל ו-SMS מנותבים ישירות לבנקאי של הלקוח ונענים על ידו או על ידי צוות מגבה בסניף.
 - צוות הסניף במרכז הבנקאות מגבה את הבנקאים בסניפים, מבצע פעולות ומוסר מידע ללקוחות הבנק כחלק מהשירות ההיברידית המשולב הניתן ללקוחות. השירות ניתן 24 שעות ביממה (בימי חול).
 - בשנת 2018 - הרחיב הבנק את שירות הצ'אט ללקוחות פוטנציאליים בתחומי משכנתאות, מכירות והשקעות.

שירותי האינטרנט, הסלולר, תיבת ההודעות, שירות טלפוני ממוחשב ופקס

שירות האינטרנט - מאפשר קבלת מידע בנקאי וביצוע פעולות בחשבון במגוון המוצרים הבנקאיים העומדים לרשות לקוחות הבנק בעלות מופחתת. בשנת 2018 הורחבו השירותים ללקוחות העסקיים, הושק אתר חדש לפעילות בינלאומית, נוסף שירות העברות מטבע חוץ לדיגיטל, הרחבת שירותי אתר האינטרנט לניירות ערך זרים בזירת שוק ההון. בנוסף, הורחב סט הכלים ללקוחות מתעניינים במשכנתא, הושק טופס משכנתא דיגיטלי, CALL ME, וצ'אט. בשנת 2019 בכוונת הבנק להשיק אפליקציית ניהול חשבון חדשה, לפתח אפשרות להזדהות בטביעת אצבע, להפחית חסמי כניסה לדיגיטל, להשיק אתר בנק חדש, ולהרחיב את השירותים ללקוחות העסקיים.

שירות עצמי בסניפים

- הבנק מתכנן להרחיב את השירותים השונים שמעמיד ללקוחותיו במכונות לשירות עצמי.
- עמדות שירות - הבנק מעמיד לרשות הלקוח עמדות שירות המאפשרות לו לבצע פעולות כגון: ליקחת הלוואה, הפקדת שיקים וקבלת מידע על חשבונות בתחום המסחרי ובתחום המשכנתאות באופן עצמאי 24 שעות ביממה, גם כשהסניף סגור. בחלק מעמדות השירות ניתן לבצע הנפקה מיידית של פנקסי שיקים.
- בשנת 2018 החל הבנק בפריסת שירות של הפקדת מזומן במכונות לשירות עצמי בסניף - תהליך שצפוי להיות מורחב במהלך שנת 2019.
- כספונים - ברשות הבנק 203 מכשירים אוטומטיים למשיכת כספים, חלקם בסניפי הבנק וחלקם מוגדרים "כספונים מרוחקים".

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

הרחבת הפעילות העסקית

לפרטים בדבר התוכנית האסטרטגית של הבנק ראה פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית (התוכנית האסטרטגית) לעיל.

תוספת להסכם עם בעלי מניות בבנק אגוד

לפרטים בדבר תוספת להסכם עם בעלי מניות בבנק אגוד ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק, להלן.

מכירת זכויות והתחייבויות בתיק המשכנתאות

בשנת 2018 נחתמו הסכמים בין הבנק ובין גופים מוסדיים למכירת 80% מזכויותיהם והתחייבויותיהם של תיקי הלוואות לדיור שסכומם הכולל הוא כ-2.7 מיליארדי שקלים חדשים. תיקי הלוואות שנמכרו כוללים הלוואות שבהן שיעור המימון (LTV) אינו עולה על 60%. בעסקאות אלו, יתרת תיק הלוואות נותרת בבעלות הבנק באופן שזכויות הרוכשת וזכויות הבנק תהיינה בדרגת קדימות זהה (פרי פשו). בהתאם להסכמי הניהול שנחתמו בין הצדדים, הבנק ינהל ויתפעל עבור הרוכשות את חלק תיקי הלוואות שנרכש על ידו, באופן ועל בסיס אותם כללים לפיהם הבנק מנהל ומתפעל הלוואות לדיור עבור עצמו, לרבות החלק בתיק הלוואות שנותר בבעלותו.

שיתופי פעולה אסטרטגיים

במהלך שנת 2018 המשיך הבנק לבצע עסקאות של מכירה ושיתוף בסיכון אשראי עם גופים מוסדיים וגופים פיננסיים בארץ ובחוץ לארץ. המשך שיתופי פעולה עם גופים מוסדיים הינו חלק מהתוכנית האסטרטגית של הבנק לשנים 2017-2021. במסגרת פעילות זו, הרכיב הבנק את מתן השירותים לתפעול של נכסים פיננסיים ובהם, ניהול ותפעול הלוואות לדיור שנרכשו מהבנק. לפרטים נוספים על מכירת זכויות והתחייבויות בתיק המשכנתאות (80% מתיק הלוואות לדיור בהיקף של 2.7 מיליארדי שקלים חדשים) ראה לעיל.

רכישת פוליסת ביטוח לערבויות

ביום 28 בדצמבר 2016 השלים הבנק רכישת פוליסת ביטוח לחשיפות אשראי בגין ערבויות שהבנק הוציא בהתאם לחוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) התשל"ה-1974 ולהתחייבויות להוצאת ערבויות כאמור. ההתקשרות האמורה התבצעה באמצעות חברת ביטוח שהינה חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, אשר התקשרה בד בבד, עם מבטחי משנה בינלאומיים בעלי דירוג בינלאומי גבוה. פוליסת הביטוח מבטיחה את הבנק למקרה בו יידרש הבנק לשלם בשל חילוט הערבויות ונועדה בעיקרה להפחית את נכסי הסיכון בגין חשיפת האשראי הנובעת מן הערבויות. במהלך הרבעון השני של שנת 2018 הגדיל הבנק את שיעור הכיסוי של פוליסת הביטוח מ-80% ל-90% עבור ערבויות בסכום של כ-15.5 מיליארדי שקלים חדשים. במהלך הרבעון השלישי רכש הבנק הרחבה לפוליסה הקיימת, כך שתחול גם על סוגי ערבויות נוספות הקשורות בפרויקטים, בסכום של 1.8 מיליארדי שקלים חדשים. הפוליסות האמורות לעיל חלות על ערבויות שהנפיק הבנק עד תום 2018. במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2018 רכש הבנק פוליסת ביטוח בשיעור כיסוי של 90% לחשיפות אשראי בגין ערבויות שהבנק ינפיק החל מחודש ינואר 2019, בהתאם לחוק המכר וערבויות נוספות הקשורות בפרויקטים, בדומה לפוליסות הביטוח המתוארות לעיל.

זכייה במרכז לשירותי קסטודיאן

במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2018, הבנק זכה בהליך מכרזי למתן שירותי קסטודיאן לגוף מוסדי גדול, וכפועל יוצא החל בקליטת היקף משמעותי של נכסי הלקוח. לפרטים בדבר התוצאות העסקיות במגזרי הפעילות השונים, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן.

התפתחויות משמעותיות בתחום המשאב האנושי והמינהל

התפתחויות ביחסי עבודה

לפרטים בדבר פסק דין המתייחס לבוררות כלכלית בין הבנק לארגון העובדים שניתן ביום 28 בינואר 2019, ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק להלן, וכן ביאור 22 א.6 לדוחות הכספיים.

הסכמי שכר לעובדים המיוצגים על ידי ארגון המנהלים ומורשי החתימה

ביום 20 בדצמבר 2018 נחתם הסכם קיבוצי, עם ארגון המנהלים, בעניין שכר ותנאי עבודה לשנים 2018-2022. לפרטים נוספים ראה ביאור 22 א.7 לדוחות הכספיים.

הסכמי עבודה ושכר בחטיבת הטכנולוגיה

תנאי ההעסקה של עובדי חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "חטיבת הטכנולוגיה"), מוסדרים בחוקת העבודה שנחתמה בשנת 1989 ובשורה של הסכמים שנחתמו בין ועד עובדי חטיבת הטכנולוגיה וההסתדרות, לחטיבת הטכנולוגיה במהלך השנים. לעובדי חטיבת הטכנולוגיה קיים מודל הצמדה לשכר עובדי הבנק. ביום 15 באוגוסט 2018 נחתם הסכם קיבוצי בין חטיבת הטכנולוגיה לוועד עובדי החטיבה והסתדרות המעו"ף. להסכם זה אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

הסכמי עבודה ושכר בבנק יהב

ביום 17 בינואר 2019 נחתם בבנק יהב הסכם שכר קיבוצי חדש עם נציגות העובדים אשר מעגן את יחסי העבודה והתגמול בבנק יהב לשנים 2018-2022. להסכמי השכר האמורים אין השלכה מהותית על התוצאות הכספיות בשנת 2018.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

התפתחויות בלוגיסטיקה, מינהל והתייעלות

בשנת 2018 נמשכה מגמת ההתייעלות וניצול המשאבים הקיימים של הבנק, בנושאים הבאים:

- התייעלות בשטחים.
 - ביצוע פריסה טובה יותר של מערך הסינוף.
 - המשך מינוף תשתיות באמצעות השכרה לצד ג', באופן זמני, של שטחים המשמשים כעתודה של הבנק להתפתחות עתידית.
 - סיום הנגשת סיפי הבנק בהתאם לתקנות הנגישות החדשות. לנכס ספציפי התקבלה דחייה זמנית מנציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות.
 - ביום 30 באפריל 2017 הוחלט בדירקטוריון הבנק לאשר מהלך אסטרטגי של ריכוז פעילות יחידות מטה הבנק באתר מרכזי אחד בלוד. לפיכך, נרכש בשנת 2017 מגרש בלוד, בשטח של כ-6 דונם, בתמורה לט"ח של כ-25.8 מיליון שקלים חדשים, בצמוד לנכס בו ממוקם כיום מבנה מט"ל ("מזרחי טפחות לוד"). התכנון הינו הקמת מבנה נוסף, אליו תועברנה בתוך כ-6 שנים כל יחידות המטה של הבנק. בשנת 2018 נמשך שלב תכנון המבנה והוגשה בקשה לקבלת היתר בניה.
- הפעילויות והמגמות שתוארו צפויות להימשך גם בשנת 2019.
- מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.
- לפרטים נוספים הנוגעים להון האנושי בבנק, המבנה הארגוני של הבנק ונושאי משרה בכירה, ראה פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו בדוחות שנתיים אלה.

התפתחויות משמעותיות במערך טכנולוגיית המידע

לפרטים בדבר השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע ראה פרק ניתוח המבנה של הנכסים, ההתייבויות והון והלימות ההון להלן. לפרטים בדבר רכוש קבוע ומתקנים, ראה פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו בדוחות שנתיים אלה.

לאור ההתפתחויות הקיימות בשוק הפיננסי וגילן של המערכות הקיימות בבנק, החליט הבנק לעבור לפלטפורמה חדשה. הבנק סיים תהליך בחינת התכנות מעבר מערכת שוק ההון של הבנק למודול שוק ההון של פלטפורמה חדשה. ביום 27 בדצמבר 2018 נחתם הסכם על רישוי התוכנה ובחודשים הקרובים צפוי להיחתם הסכם ליישום מערכת חדשה של שוק ההון בבנק.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

התפתחויות בפריסה הגיאוגרפית הבינלאומית

הפעילות הבינלאומית בקבוצת הבנק כוללת פעילות עסקית ושירותי בנקאות פרטית באמצעות חברות בנות, סיניים ונציגויות בארץ ובעולם. הפעילות הבינלאומית של הקבוצה בארץ מתמקדת בעיקר בבנקאות פרטית, ובמתן שירותים פיננסיים לתושבי חוץ בחוץ לארץ, במימון סחר חוץ, באשראי מקומי ובהשתתפות באשראים סינדיקטיביים. כמו כן, מתן שירותים בנקאיים ללקוחות ישראליים המקיימים פעילות בחוץ לארץ. לבנק שלוחות במספר מדינות כמפורט בפרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו.

הפעילות הבינלאומית בארץ ובחוץ לארץ כפופה לסקטור פעילות בינלאומית ובנקאות פרטית בחטיבה הפיננסית של הבנק. בנוסף, מתבצעת בקרה על הפעילות בשלוחות על ידי החטיבה לבקרת סיכונים.

כל אחת מהשלוחות בחוץ לארץ פועלת על פי החוק והרגולציה המקומיים, ומלווה באופן שוטף על ידי יועצים משפטיים מקומיים המתמחים בפעילות הבנקאית הרלבנטית לכל שלוחה.

במסגרת הפעילות הבינלאומית גלום גם סיכון חוצה גבולות, לפרטים ראה פרק סקירת הסיכונים להלן.

הבנק מפעיל משרדי נציגויות במקסיקו סיטי ובפרנקפורט.

לפירוט השלוחות השונות ועיסוקיהן ראה פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו (תוצאות הפעילות בחוץ לארץ) בדוחות שנתיים אלה.

נושאים נוספים

הסכמים מהותיים

לפרטים בדבר הסכמים מהותיים ראה פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו בדוחות שנתיים אלה.

אחריות תאגידית

בחודש יולי 2018 פרסם הבנק את דוח האחריות התאגידית שלו לשנת 2017. לפרטים ראה דוח אחריות תאגידית של הבנק באתר האינטרנט של הבנק: www.mizrahi-tefahot.co.il << אודות הבנק >> קשרי משקיעים

הליכים משפטיים

לשינויים מהותיים בהליכים משפטיים שהבנק צד להם ראה ביאור 26 ג.10-12 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר דרישה מרשות ניירות ערך לתשלום עיצום כספי בסך של 220 אלפי שקלים ראה פרק סיכון ציות ורגולציה להלן.

שינויים במבנה המשפטי ובאופן ההתאגדות של הבנק

בשנת 2018 לא חל שינוי במבנה המשפטי ובאופן ההתאגדות של הבנק.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

פרק זה כולל תיאור של מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים הנוגעים לתוצאות ולמצב העסקי, לרבות ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברוחים, וניתוח ההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון. כמו כן, מתוארות תוצאות מגזרי הפעילות הפיקוחיים של הבנק, ותוצאות הפעילות בהחזקה בחברות עיקריות.

מגמות, תופעות התפתחויות ושינויים מהותיים

אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק

פסק דין המתייחס לבוררות כלכלית בין הבנק לארגון העובדים

לקראת סוף שנת 2015, החל תהליך של בוררות כלכלית בין הבנק לארגון העובדים, אשר במסגרתו נידונו דרישות ארגון העובדים לשנים 2015-2005. ביום 28 בינואר 2019 ניתן פסק דין המתייחס לבוררות כלכלית בין הבנק לארגון העובדים, במסגרתו נקבע כי על הבנק לשלם פיצוי חד פעמי בסכום של כ-94 מיליוני שקלים חדשים (עלות) לעובדים חברי ארגון העובדים שעבדו בבנק בתקופות מסוימות כפי שהוגדרו בפסק הבוררות ועובדים בבנק ביום פסק הבוררות, ואשר ישולם בשתי פעימות (במהלך שנת 2019 ובמהלך שנת 2020). כמו כן, התקבלו במסגרת פסק הבוררות חלק מן הדרישות להטבות שונות. ההשלכה של פסק הבוררות הינה רישום הוצאה בסכום הפיצי החד פעמי דהיינו כ-94 מיליוני שקלים חדשים (לפני מס) וסך של כ-62 מיליוני שקלים חדשים (לאחר מס) במסגרת הדוחות הכספיים לשנת 2018, וכן תוספת הוצאות בגין שכר מידי שנה, החל משנת 2019 ואילך, המוערכת על ידי הבנק בסכום של כ-15 מיליוני שקלים חדשים (לפני מס). לפרטים נוספים ראה ביאור 22 א.6. לדוחות הכספיים.

הסכם מסוג DPA עם משרד המשפטים בארצות הברית

ביום 12 במרץ 2019, אישר דירקטוריון הבנק התקשרות עם משרד המשפטים בארצות הברית בהסכם מסוג "DPA" לסיום החקירה הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים. לפרטים נוספים, ראה ביאור 26 ג.12 לדוחות הכספיים.

דוחות כספיים אלה כוללים עדכון בהפרשה בגין החקירה:

ברבעון השני של שנת 2018	- 425 מיליוני שקלים חדשים.
ברבעון הרביעי של שנת 2018	- 121 מיליוני שקלים חדשים.
סך כל עדכון ההפרשה בגין החקירה בשנת 2018	- 546 מיליוני שקלים חדשים.

ההפרשה המצטברת בגין החקירה ליום 31 בדצמבר 2018 הינה 195 מיליוני דולר ארצות הברית (731 מיליוני שקלים חדשים). כמו כן, סך העלויות המצטברות בגין ייעוץ מקצועי (עורכי דין ורואי חשבון) הסתכמו ב-49.7 מיליוני דולר ארצות הברית (כ-186 מיליוני שקלים חדשים). ביום 27 במרץ 2019 התקבל בבנק מכתבה של המפקחת על הבנקים, על פיו נדרש הבנק עם תום החקירה ועל רקע ההסכם, לבצע תהליך מוסדר ומעמיק של בחינה והפקת לקחים, לרבות מינוי ועדה בלתי תלויה בראשות שופט בדימוס, לבחינת התהליכים הניהוליים ותהליכי הבקרה וגיבוש מסקנות והמלצות כלליות ואישיות, ככל שנדרש. דירקטוריון הבנק החליט ביום 27 במרץ 2019 על הקמת ועדה כאמור.

תוספת להסכם עם בעלי מניות בבנק אגוד

בהתאם להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 27 בנובמבר 2017, התקשר הבנק בהסכם עם בעלי השליטה של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "אגוד") המחזיקים יחדיו ב-47.63% מהון המניות המופק והנפרע של אגוד, לרכישת מניות בנק אגוד ומיזוגו עם הבנק בדרך של החלפת מניות (להלן: "ההסכם"). כמו כן, עובר למועד ההתקשרות בהסכם, התקבלה הודעתו של בעל מניות נוסף של אגוד, המחזיק (באמצעות נאמנים) במניות אגוד המהוות כ-27.12% מהון המניות המופק והנפרע של אגוד (להלן: "בעל המניות הנוסף"). על פי ההסכם, כפי שצוין בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2017, בכפוף להתקיימות תנאים מתלים שעיקרם מפורט בהסכם, יפרסם הבנק הצעת רכש חליפין מלאה (להלן: "הצעת רכש") לרכישת מניות בנק אגוד ומנגד התחייבו בעלי מניות השליטה וכן בעל מניות הנוסף להיענות להצעת הרכש, שתושלם בכפוף לתנאים המתלים שנקבעו בהסכם.

ביום 30 במאי 2018 התקבלה החלטת ממלא מקום הממונה על ההגבלים העסקיים להתנגד למיזוג (להלן: "ההחלטה"). ביום 5 באוגוסט 2018 התקשר הבנק עם בעלי המניות בתוספת להסכם (להלן: "התוספת"), על פיה הוסכם כי הצדדים וכן אגוד יאישו ערר על ההחלטה. ערר כאמור הוגש ביום 6 בספטמבר 2018. כמו כן, הוסכם כי המועד הקובע המוארך יחול בחלוף 12 חודשים ממועד החתימה על התוספת (להלן: "המועד הקובע המוארך") וכי היה ועד למועד הקובע המוארך יינתן פסק דין לפיו הערר נדחה, או לא יינתן פסק דין בערר, אזי יבוטל ההסכם.

עוד הוסכם, כי היה ועד למועד הקובע המוארך יימסר לצדדים פסק דין לפיו התקבל הערר, יפרסם הבנק את הצעת הרכש בתוך 60 ימים ממועד קבלת הערר, וזאת בהתבסס על הדוחות הכספיים השנתיים או הרבעוניים לתקופה המסתיימת ביום האחרון ברבעון שקדם למועד קבלת הערר (להלן: "הדוחות הקובעים"), בכפוף לכך שכל שהדוחות הקובעים הינם הדוחות השנתיים וככל שהם לא יפורסמו במהלך תקופה של 60 יום כאמור, אזי יידחה מועד הפרסום האחרון של הצעת הרכש ליום העסקים ה-14 לאחר פרסום הדוחות הקובעים.

על פי התוספת נקבע כי עד למועד השלמת הצעת הרכש לא תבוצע באגוד כל חלוקה נוספת מעבר ל"חלוקה המותרת" - בסכום כולל שלא יעלה על 100 מיליוני שקלים חדשים, וכן הובהר כי ביצועה של חלוקה על ידי אגוד מעבר לחלוקה המותרת יהווה הפרה יסודית של ההסכם מצד המוכרים.

כמו כן, תוקנה הנוסחה לחישוב כמות מניות הבנק שתהווה את מניות התמורה, על פיה כמות מניות התמורה תשקף את היחס שבין סכום השווה ל-60% מסך כל ההון של אגוד, בהתאם לדוחות הקובעים של אגוד, בניכוי סכום החלוקה המותרת, אם וככל שתחולק ובנטרול סכומים נוספים שיוסכמו בין הצדדים, לבין המחיר הממוצע של שערי הנעילה המתואמים בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ של מניה אחת בת 0.1 ש"ח ע.ב. של הבנק בתקופה של 60 ימי המסחר שתחילתה 60 ימי מסחר לפני מועד הדוחות הקובעים וסופה במועד הדוחות הקובעים, לאחר ביצוע התאמות שנקבעו בהסכם ובתוספת, לרבות התאמות מסוימות הנובעות מחלוקת דיבידנד בבנק, אשר המועד הקובע לביצוען הינו לאחר הדוחות הקובעים של הבנק.

במסגרת התוספת נקבעה זכות ביטול הדדית לצדדים, בתנאים שפורטו בדוח המידי שפורסם ביום 25 ביוני 2018.

על פי התוספת הוסרו מגבלות שהוטלו על המוכרים על פי ההסכם המקורי הנוגעות להתנהלות בתקופת הביניים ובהן מגבלה לפיה התחייבו המוכרים להפעיל את אמצעי השליטה שלהם באגוד, במהלך תקופת הביניים, על מנת לגרום לכך שאגוד לא ינקוט מהלכים חריגים העשויים להשפיע לרעה באופן מהותי על

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

התוצאות הפיננסיות של אגוד ו/או על כדאיות העסקה ו/או ערכה, כל זאת, מבלי לגרוע בדרך כלשהי מזכותו של הבנק לטעון כי פעולה כלשהי בניגוד לסעיף שבטל כאמור גרמה להתרחשותו של אירוע, שינוי, התפתחות או נטילת התחייבות, המקימה לבנק זכות לבטל את ההסכם, כאמור לעיל.

בידי הבנק התקבלה הודעת הנאמן המחזיק במניות עבור בעל המניות הנוסף, המחזיק ב-27.12% לפיה תוקף הודעת ההצטרפות יקבע במועד המוקדם מבין המועדים שנזכרו בה או ביום 31 בדצמבר 2019 וכי ביתר הוראות הודעת ההצטרפות לא יחולו שינויים נוספים, למעט שינויים הנובעים מן התוספת.

לפרטים נוספים בדבר הסכם עם בעלי המניות בבנק אגוד והתוספת, ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2017, דוח מידי מיום 30 במאי 2018 מספר אסמכתא 053347-01-2018, דוח מידי מיום 25 ביוני 2018 מספר אסמכתא 060643-01-2018 ודוח מידי מיום 5 באוגוסט 2018 מספר אסמכתא 072859-01-2018.

הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק

התפתחויות עיקריות בענף הבנקאות בארץ ובעולם

מערכת הבנקאות מתמודדת בשנים האחרונות עם מספר אתגרים עיקריים:

- פעילות כלכלית מתונה המתאפיינת בסביבת ריבית ואינפלציה נמוכה לאורך זמן, אשר פוגעת ברווחיותם של הבנקים.
- בשנה האחרונה החלה מגמה של צמצום מוניטרי בחלק מהשווקים המפותחים אשר באה לידי ביטוי בעליית ריבית ובצמצום ההרחבות הכמותיות. זאת, במקביל לעלייה ברמת האינפלציה.
- התמתנות בקצב הצמיחה העולמי מובילה למגמה של מעבר מבנקאות רב-לאומית גלובלית לבנקאות מקומית.
- פיתוח מואץ של בנקאות דיגיטלית המבוססת על פלטפורמת האינטרנט ועל שימוש מוגבר במובייל, אשר מלווה במתן הקלות רגולטוריות מצד בנק ישראל המכוונות לעידוד פעילות בדיגיטל. לצד התפתחויות אלה, מתרחב בעקביות השימוש של משקי הבית בערוצים הדיגיטליים. בנוסף, מגמת הדיגיטציה הגוברת מאפשרת את כניסתן של חברות טכנולוגיה לזירת התיווך הפיננסי תוך יצירת שיתוף פעולה עם המערכת הבנקאית.
- התחרות במגזר משקי הבית ובמגזרי העסקים הקטנים והבינוניים הולכת ומחריפה בשנים האחרונות, על רקע התמקדות של המערכת הבנקאית במגזרים אלה, לצד כניסה גוברת של גופים מוסדיים וחברות כרטיסי האשראי. להשפעות אלה מצטרפת התגברות ההוראות הרגולטוריות בנושאים הבאים: פיקוח על מחירי השירותים הבנקאיים; הסרת חסמים בפני ניווד חשבונות בין בנקים; קידום חוק נתוני אשראי והפקת תועלת זהות בנקאית לצורך הגברת השקיפות לצרכן וצמצום פערי המידע; הגברת התחרות בענף הבנקאות באמצעות עידוד כניסתם של מתחרים חדשים.
- בהמשך למגמת התגברות ההוראות הרגולטוריות גובשו יוזמות שונות להגברת התחרותיות במערכת הפיננסית:
- ביום 27 בינואר 2017 אושר החוק ל"הגברת התחרותיות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל" בהמשך להמלצותיה הסופיות של ועדת שטרם. מטרת החוק הינה הגברת התחרות בשירותי הבנקאות הקמעונאיים תוך התייחסות לצד ההיצע - הוספת שחקנים חדשים, ולצד הביקוש - הגברת יכולת הצרכן, להלן ספורטים עיקרי הוראות החוק:
- הפרדת השליטה והבעלות של הבנקים הגדולים (בנקים אשר סך הנכסים המאזניים שלהם על בסיס מאוחד גדול מ-20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל) מחברות כרטיסי האשראי. בעקבות ההוראה, בחודש יולי 2018 חתם בנק לאומי על הסכם למכירת חברת "לאומי קארד" לקרן ורבורג-פינקוס, ובנק הפועלים נערך להנפקת מניות ישראלכרט בבזרסה לניירות ערך.
- הטלת מגבלות על הבנקים הגדולים בהנפקה ובהפצה של כרטיסי אשראי.
- השקת ממשק טכנולוגי לצפייה במידע פיננסי (Read Only) לצורך הקלה על הצרכנים בבחירה בין חלופות פיננסיות שונות.
- גופים פיננסיים יוכלו לרכוש שירותי מחשוב מבנקים.
- סליקת כרטיסי אשראי - סולק קיים יחויב להתקשר עם סולק חדש באופן שיאפשר לו לתת שירותי סליקה לבתי עסק.
- לטובת בחינת התחרות בשוק האשראי, הוקמה ועדה בראשות המנהל הכללי של משרד האוצר ומנהל חטיבת המחקר בבנק ישראל. תפקידי הועדה הם לעקוב אחר יישום הוראות החוק ולהמליץ על צעדים להגברת התחרות בשוק האשראי.
- ביום 13 בדצמבר 2017 הכריזו משרד האוצר ובנק ישראל על רפורמה להקלת ניווד של לקוחות בין בנקים באמצעות הקמת מערכת אוטומטית לניוד חשבונות.
- ביום 25 בפברואר 2018 פרסם בנק ישראל מתווה סופי להפחתת העמלה הצולבת בעסקאות חיוב נדחה במספר פעימות בשנים 2019 עד 2023 משיעור של 0.7% מהיקף העסקה, עד לשיעור של 0.5%. בנוסף, נקבע מתווה להפחתת העמלה הצולבת בגין עסקאות לחיוב מידי משיעור של 0.3% מהיקף העסקה, עד לשיעור של 0.25%.
- חוק נתוני אשראי מיועד לקדם הקמה וניהול של מאגר נתוני אשראי מרכזי לצורך קביעת דירוג אשראי לכל אזור. הדירוג יימסר לגופים נותני אשראי בהסכמת הלקוח. החוק צפוי להיכנס לתוקף בחודש אפריל 2019. יישום החוק עשוי להוביל לשיפור יכולות החיתום והתמחור של בנקים ושל גופים חוץ-בנקאיים.
- הפיקוח על הבנקים החל בחודש אוגוסט 2018 בפרויקט הסדרת סטנדרט API לבנקאות פתוחה. הבנקאות הפתוחה תאפשר, בהסכמת הלקוח, שיתוף מידע פיננסי של הלקוח. שיתוף מידע זה עשוי להביא לשיפור השירותים הפיננסיים הניתנים ללקוחות ולהגברת התחרות על שירותים אלה. הפרויקט צפוי להיות מיושם במהלך שנת 2020.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

- החמרת הדרישות בנושא של שמירה על יחס כיסוי נזילות ויחס מינוף לצורך שיפור מנגנוני יציבות על המערכת הבנקאית. מנגד, אישר הפיקוח על הבנקים לבנקים בישראל לגייס איגרות חוב עם מנגנון ספיגת הפסדים, בדומה לנהוג בעולם (איגרות חוב עם המרה מותנית - CoCo). איגרות חוב אלה תורמות לחיזוק יציבות הבנק המנפיק ולצמצום התמיכה שתדרש מהממשלה אם וכאשר הבנק יקלע לקשיים. לפרטים בדבר הנפקת כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo ראה פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל.
 - הידוק הרגולציה הבינלאומית המתאפיינת באכיפה מוגברת וחוצה גבולות, כמו גם בנושאי מיסוי מקומיים.
 - התגברות התודעה הצרכנית, בין היתר, בזכות שימוש מוגבר ברשתות החברתיות, ובזכות טכנולוגיה המאפשרת נגישות קלה יותר למידע ולבחנת חלופות פיננסיות. כתוצאה מכך, עולם הבנקאות עובר למיקוד בזיהוי צרכי הלקוח.
- מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. הנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

התפתחויות במשק בישראל ובכלכלה העולמית בשנת 2018

המשק בישראל

התפתחויות ריאליות

לפי האומדן השני למחצית השנייה של שנת 2018 של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הסתכמה צמיחת התוצר בשנת 2018 בשיעור של 3.3%, לעומת שיעור של 3.5% אשתקד ובהשוואה לשיעור של 4.0% בשנת 2016. קצב צמיחת התוצר בשנת 2018 הושפע לחיוב בעיקר מהסעיפים הבאים: עליית קצב הצמיחה של צריכת מוצרים בני קיימא, ההשקעה בענפי משק והצריכה הציבורית. מנגד, קצב הצמיחה הושפע לשלילה מהתכווצות בסעיף ההשקעה בבנייה למגורים, וכן מהתמתנות הצמיחה בצריכה הפרטית השוטפת.

על פי הערכת בנק ישראל, שוק העבודה ממשיך להעיד על רמת פעילות גבוהה תוך הימצאות בקרבת תעסוקה מלאה. שיעור האבטלה הממוצע בשנת 2018 עמד על 4.0%, בהשוואה לשיעור של 4.2% בשנת 2017. זאת, במקביל לירידה מתונה בשיעור ההשתתפות הממוצע לרמה של 63.9%. ביום 3 באוגוסט 2018, הודיעה חברת דירוג האשראי S&P על העלאת דירוג האשראי של מדינת ישראל מרמה של A+ לרמה של AA-, זאת על רקע "שיפור במדיניות הפיסקלית של ממשלת ישראל, לצד צמיחה והכנסות מסיסים גבוהות שהביאו לירידה ניכרת ביחס החוב הממשלתי נטו לתוצר בשנים האחרונות", לשון ההודעה.

אינפלציה ושערי חליפין

במהלך שנת 2018 עלה מדד המחירים לצרכן בשיעור של 0.8%, בהמשך לעלייה בשיעור של 0.4% אשתקד. המדד הושפע בשנת 2018 בעיקר מהתייקרות בסעיפי הדיור (שכירות), הירקות והפירות והמזון, אשר תרמו 1.0% למדד הכללי. מנגד, חלה ירידה בסעיף התחבורה והתקשורת ובסעיף ההלבשה וההנעלה, אשר מיתנו את המדד הכללי בשיעור של 0.2% במצטבר.

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ושיעור השינוי בהם:

שיעור השינוי (באחוזים)	31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018
שער החליפין של:		
הדולר של ארצות הברית (בשקלים חדשים)	3,467	3,748
אירו (בשקלים חדשים)	4,153	4,292

ביום 25 במרץ 2019 עמד שער החליפין של השקל מול הדולר על 3.623 - ייסוף של 3.3% בהשוואה לשער ביום 31 בדצמבר 2018. שער החליפין של השקל מול האירו עמד באותו היום על 4.102 ייסוף של 4.4% בהשוואה לשער ביום 31 בדצמבר 2018.

מדיניות מוניטרית

בחודש נובמבר 2018 הועלתה ריבית בנק ישראל ב-0.15% לרמה של 0.25%. המדיניות המוניטארית של בנק ישראל מתחילת השנה הושפעה, בין היתר, מהתכנסות המשק לקצב הצמיחה הפוטנציאלי שלו במקביל להמשך נתונים דומים של יצוא הסחורות, ציפיות אינפלציה שנמצאות מעט מעל לגבול התחנות של יעד יציבות המחירים, החרפת "מלחמת הסחר" בין ארצות הברית וסין, עליית הסיכון הפוליטי באירופה והמשך צמיחה איטית של הכלכלות העיקריות בעולם.

ביום 9 באוקטובר 2018 הודיעו ראש הממשלה ושר האוצר על מינוי של פרופסור אמיר ירון לתפקיד נגיד בנק ישראל במקומה של פרופסור קרנית פלוג.

מדיניות פיסקלית

בשנת 2018 נרשם בתקציב הממשלה גירעון מצטבר בסך של 38.9 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת גירעון תקציבי מצטבר בסך של 24.6 מיליארדי שקלים חדשים אשתקד. שיעור הגירעון ביחס לתוצר המקומי הגולמי בשנת 2018 הינו 2.9% (בהתאם ליעד), לעומת שיעור של 1.9% אשתקד. בשנת 2018 נרשם גידול של 5.2% בהוצאות משרדי הממשלה ביחס לשנת 2017, כאשר הוצאות המשרדים האזרחיים עלו בשיעור של 6.2%, והוצאות מערכת הביטחון עלו בשיעור של 1.6%, לעומת שיעור גידול מתוכנן של 5.2% וקיסון של 0.4%, בהתאמה. סך גביית המסים קטנה בשנה החולפת בשיעור נומינאלי של 0.1% לעומת אשתקד. בניכוי תיקוני חקיקה והכנסות חריגות, גדלו הכנסות המסים בשיעור של 2.3%.

בנייה למגורים ושוק המשכנתאות

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הסתכמה הכמות המבוקשת לדירות חדשות (דירות שנמכרו ודירות שנבנו שלא למטרת מכירה) במהלך שנת 2018 בכ-38.2 אלף דירות, ירידה של 10% לעומת שנת 2017, ושל 23% לעומת שנת 2016. הירידה מוסברת בין היתר, מהמתנת מחוסרי דיור לזכיייה בדירות במסלול "מחיר למשתכן" ומירידה בכמות המבוקשת של דירות על ידי משקיעים. במהלך שנת 2018 ניתנו לציבור הלוואות לדיור בסך של 60.3 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 53.8 מיליארדי שקלים חדשים אשתקד, ו-59.1 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2016 - עלייה של 12% ושל 2% בהתאמה.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מחירי הדיור בבעלות ירדו במהלך שנת 2018 בשיעור של 1.4%, לאחר עלייה בשיעור של 2.3% בשנת 2017 ושל 6.7% בשנת 2016.

שוק ההון

המסחר בשווקי המניות בעולם, בשנת 2018, התנהל במגמה שלילית בהובלת הבורסות בארצות הברית ובשוק המניות בארץ במדדים המרכזיים. להלן השינויים במדדי המניות העיקריים בישראל (באחוזים):

מדד	שנת 2018	שנת 2017	שנת 2016
תל-אביב 35	(3.0)	2.7	(3.8)
תל-אביב 125	(2.3)	6.4	(2.5)
תל-אביב 90	(3.0)	21.2	17.3

מחזור המסחר היומי הממוצע במניות ובניירות ערך המירים הסתכם בשנת 2018 ב-1.6 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת מחזור ממוצע של 1.4 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2017. חלק מגידול המחזור, בעיקר ברבעון האחרון של שנת 2018, נובע מרפורמת המעבר מתעודות הסל לקרנות הסל (תיקון 28 לחוק השקעות משותפות בנאמנות התשנ"ד-1994).

להלן השינויים במדדי איגרות החוב העיקריים בישראל (באחוזים):

מדד	שנת 2018	שנת 2017	שנת 2016
אג"ח כללי	(1.5)	4.7	2.2
אג"ח ממשלתי צמוד מדד	(1.4)	3.4	0.8
אג"ח ממשלתי לא צמוד	(1.2)	3.7	1.2
תל בונד 20	(1.1)	7.1	3.2
תל בונד 40	(0.5)	4.4	1.8

כלכלה עולמית

כלכלת ארצות הברית צמחה בשנת 2018 בקצב של 2.9%, לעומת קצב של 2.2% אשתקד, ושל 1.6% בשנת 2016. במהלך שנת 2018 חל שיפור במדדי הייצור התעשייתי והמסחר הקמעונאי, כאשר מדד מנהלי הרכש המשיך להעיד על התרחבות בפעילות הכלכלית. עם זאת, במחצית השנייה של השנה נרשמה התמתנות מסוימת במדדים אלה, בעיקר על רקע התגברות מתיחות הסחר מול סין והאיחוד האירופי. בשוק העבודה התקבלו נתונים חיוביים: מספר המשרות שנוספו למשק האמריקאי היה לרוב גבוה מהציפיות, ושיעור האבטלה ירד מתחת ל-4%. אינפלציית הליבה עלתה בשיעור של 2.2% בשנת 2018. בעקבות האינדיקטורים הכלכליים החיוביים שהתקבלו, העלה ה-FED את הריבית ארבע פעמים במהלך השנה עד לרמה של 2.25%-2.5%. עם זאת, מתחילת שנת 2019 גברו ההערכות בשוק ההון שריבית ה-FED לא תעלה במהלך שנת 2019.

התוצר בגוש האירו צמח בשנת 2018 בשיעור של 1.8%, לעומת שיעור של 2.4% אשתקד, ושל 2.0% בשנת 2016. בשנת 2018 חלה התכווצות של הייצור התעשייתי והתמתנות בקצב התרחבות המסחר הקמעונאי. מדד מנהלי הרכש ומדדי הציפיות ירדו מתחילת השנה. שיעור האבטלה המשיך לרדת והגיע לרמה של 7.9% בחודש דצמבר 2018. אינפלציית הליבה נותרה ברמה של כ-1% ב-12 החודשים שהסתיימו בחודש דצמבר 2018. יציין כי, עקב ההאטה בפעילות הכלכלית באירופה מתחילת שנת 2019 הודיע ה-ECB כי הריבית לא תעלה בשנת 2019, והכריז על תוכנית הלוואות חדשה לבנקים המסחריים (TLTRO) לצורך עידוד מתן אשראי לעסקים. בחודש מרץ 2019 דחה הפרלמנט הבריטי את הצעתה של ראשת ממשלת בריטניה, תרזה מיי, לאישור הסכם פרישת בריטניה מהאיחוד האירופי. כמו כן, החליט הפרלמנט שלא לפרוש מהאיחוד האירופי ללא הסכם. לכן, אישר הפרלמנט לראשת הממשלה לבקש מהאיחוד האירופי דחייה במועד פרישת בריטניה מהאיחוד האירופי, כאשר מועד הפרישה נכון לעתה הוא ה-29 במרץ 2019.

הכלכלה הסינית צמחה ברבעון הרביעי של שנת 2018 בשיעור שנתי של 6.4%, נמוך מקצב הצמיחה הממוצע בשלושת הרבעונים הקודמים אשר עמד על כ-6.7%, ומשיעור הצמיחה בשנת 2017 אשר עמד על 6.9%. קצבי צמיחת מדדי הייצור התעשייתי והמסחר הקמעונאי התמתנו במהלך שנת 2018, ומדד מנהלי הרכש היצרני ירד לרמה הנמוכה מ-50 נקודות, והוא מעיד על התכווצות בפעילות הכלכלית.

להלן השינויים במדדי המניות העיקריים בעולם (באחוזים):

מדד	שנת 2018	שנת 2017	שנת 2016
דאו ג'ונס	(6.7)	25.1	13.4
S&P 500	(7.0)	19.4	9.6
נאסד"ק 100	(1.7)	31.5	5.9
DAX	(18.3)	12.5	6.9
FSTE 100	(12.4)	7.6	14.4

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

אירועי סיכון

לפרטים בדבר התקשרות הבנק עם משרד המשפטים בארצות הברית בהסכם מסוג "DPA" לסיים החקירה הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים וההשלכות הכספיות על דוחות כספיים אלה, ראה פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי (אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק), וכן ביאור 26 ג.12 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר בקשה לאישור תובענות נגזרות בהקשר זה, ראה ביאור 26 ג.11 א בדוחות הכספיים.

סיכונים מובילים ומתפתחים

במסגרת פעילותו נחשף הבנק לשורה של סיכונים מהווים פוטנציאל לפגיעה בתוצאות הפיננסיות שלו ובתדמיתו. במסגרת מיפוי הסיכונים, בוחן הבנק את הסיכונים המובילים, סיכונים קיימים (או חדשים) העשויים להתממש בשנה הקרובה והינם בעלי פוטנציאל להשפעה מהותית על תוצאותיו הפיננסיות של הבנק ויציבותו, כגון: סיכונים אשראי, ריבית ונדילות. כמו כן, מזוהים הסיכונים המתעוררים, סיכונים העשויים להתממש בטווח הארוך יותר וקיימת אי וודאות באשר לאופיים והיקף השפעתם על הבנק. מבין סיכונים אלה ניתן לאפיין סיכונים אבטחת מידע וסייבר, טכנולוגית המידע ומוניטין. כאמור, מיפוי הסיכונים נבחן באופן שוטף כדי לוודא שהוא מקיף את כלל פעילותו העסקית של הבנק ואת תנאי השוק ודרישות הרגולציה.

הערכת השפעתם של כלל גורמי הסיכון מביאה בחשבון את ההתפתחויות בסיכונים הנוגעים לסיים החקירה הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים.

לפרטים נוספים הכלולים את ניתוח הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם וסקירה של אופן ניהולם והתפתחותם בתקופה המדווחת, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן, וכן דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק:
www.mizrahi-tefahot.co.il < אודות בנק > קשרי משקיעים < מידע כספי.

דוחות רואי החשבון המבקרים

רואה החשבון המבקר הפנה את תשומת הלב בדוח המבקרים לאמור בביאור 26 ג.11, ביחס לתביעות שהוגשו כנגד הבנק וחברה מאוחדת שלו לרבות בקשות להכיר בהן כתובענות ייצוגיות, וכן לאמור בביאור 26 ג.12 בדבר הסכם מסוג DPA שחתם הבנק, ביום 12 במרץ 2019, עם משרד המשפטים בארצות הברית, לסיים החקירה שניהל משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים.

אירועים לאחר תאריך הדוחות הכספיים

ביום 28 בינואר 2019, לאחר תאריך המאזן, ניתן פסק דין המתייחס לבוררות כלכלית בין הבנק לארגון העובדים. לפרטים נוספים ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק לעיל, וכן ביאור 22 א.6 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר התקשרות הבנק עם משרד המשפטים בארצות הברית בהסכם מסוג "DPA" לסיים החקירה הנגזרת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים וההשלכות הכספיות על דוחות כספיים אלה, ראה פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי (אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק), וכן ביאור 26 ג.12 לדוחות הכספיים.

שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) וכן בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו. עיקרי המדיניות החשבונאית מפורטים בביאור 1 לדוחות הכספיים.

להלן השינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים שיש להם השפעה על תוצאות הפעילות בתקופות המדווחות:

חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

כמפורט בביאור 1 ד.6 לדוחות כספיים אלה, ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מתבססת, בין היתר, על שיעורי הפסד היסטוריים בענפי המשק השונים, ובחלוקה לאשראי בעייתי ולא בעייתי, בטווח של 8 שנים שהסתיימו במועד הדיווח.

לפרטים בדבר יישום הוראות המפקחת על הבנקים בנושא מגבלת חבות ענפית ראה ביאור 1 ג.3.

הפרשות בגין התחייבויות תלויות ותביעות משפטיות

לפרטים בדבר התקשרות הבנק עם משרד המשפטים בארצות הברית בהסכם מסוג "DPA" לסיים החקירה הנגזרת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים וההשלכות הכספיות על דוחות כספיים אלה, ראה פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי (אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק), וכן ביאור 26 ג.12 לדוחות הכספיים.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר

הרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2018 הסתכם ב-1,206 מיליוני שקלים חדשים. רווח זה כולל הפרשות בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית; ברבעון השני של שנת 2018 - 425 מיליוני שקלים חדשים.
 ברבעון הרביעי של שנת 2018 - 121 מיליוני שקלים חדשים.
 סך כל ההפרשה בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית בשנת 2018 - 546 מיליוני שקלים חדשים.
 על רקע זה, התשואה על ההון בשנת 2018 - 8.5%.
 הרווח הנקי בשנת 2017 - 1,347 מיליוני שקלים חדשים (התשואה על ההון בשנת 2017 - 10.2%).
 הרווח הנקי ברבעון הרביעי של שנת 2018 מושפע מההפרשה כאמור והסתכם ב-202 מיליוני שקלים חדשים (תשואה על ההון - 5.7%).
 הרווח הנקי ברבעון המקביל אשתקד - 365 מיליוני שקלים חדשים (תשואה על ההון - 11.2%).

ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר

הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽²⁾ בשנת 2018, כפי שמוצגות בדוחות כספיים אלה, הסתכמו ב-5,367 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 4,483 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2017, גידול של 19.7%.
 הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽²⁾ ברבעון הרביעי של שנת 2018, כפי שמוצגות בדוחות כספיים אלה, הסתכמו ב-1,381 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,191 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 16.0%.
 הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽²⁾ מפעילות שוטפת בשנת 2018, כפי שמפורט להלן הסתכמו ב-4,939 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 4,333 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2017, גידול של 14.0%.
 הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽²⁾ מפעילות שוטפת ברבעון הרביעי של שנת 2018, כפי שמפורט להלן הסתכמו ב-1,324 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,124 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 17.8%.

להלן ניתוח ההתפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת (במיליוני שקלים חדשים):

שנת	שנת	שיעור השינוי
2018	2017	(באחוזים)
4,922	4,347	
445	136	
5,367	4,483	19.7
סך הכנסות מימון		
בניכוי:		
182	32	
41	43	
15	43	
190	32	
428	150	
4,939	4,333	14.0
סך הכנסות מימון מפעילות שוטפת		

(1) ההוצאות התפעוליות והאחרות, בשנת 2018, כוללות הפרשה של 546 מיליוני שקלים חדשים בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית (425 מיליוני שקלים חדשים ברבעון השני של השנה ו-121 מיליוני שקלים חדשים ברבעון הרביעי של השנה).
הרווח הנקי מהפעילות השוטפת של הבנק, ללא הפרשות כאמור, ובהתחשב בהפרשות למענקים התואמים את רמת הרווחיות מהפעילות השוטפת באותה תקופה והוצאות המס הנגזרות מכך, הינו:
ברבעון השני של שנת 2018 - 472 מיליוני שקלים חדשים.
ברבעון הרביעי של שנת 2018 - 378 מיליוני שקלים חדשים.
בשנת 2018 - 1,647 מיליוני שקלים חדשים.

(2) הכנסות מימון שאינן מריבית כוללות השפעת שווי הוון ואחרות, וכן הוצאה בגין הפרשי הצמדה על נגזרי מדד שההכנסה המקבילה להן נרשמת על פי הכללים החשבונאיים כהכנסת ריבית.

(3) השפעת הרישום החשבונאי של נגזרים לפי שווי הוון נובעת מההבדל בין הטיפול החשבונאי במכשירים מאזניים הנרשמים בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה (ריבית), הפרשי הצמדה, והפרשי שער בלבד, לבין נגזרים הנמדדים לפי שווי הוון.

השפעות אחרות כוללות גם את השפעת חיסוי שמבצע הבנק כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחוץ לארץ באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

להלן ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת - המשך (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים)	2017 רבעון ראשון	2017 רבעון שני	2017 רבעון שלישי	2017 רבעון רביעי	2018 רבעון ראשון	2018 רבעון שני	2018 רבעון שלישי	2018 רבעון רביעי	
	1,027	1,173	1,011	1,136	1,081	1,345	1,236	1,260	הכנסות ריבית, נטו
	(1)	21	61	55	90	129	105	121	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית ⁽¹⁾
16.0	1,026	1,194	1,072	1,191	1,171	1,474	1,341	1,381	סך הכנסות מימון
	(21)	105	(62)	10	(39)	172	32	17	השפעת מדד המחירים לצרכן
	13	9	11	10	12	8	9	12	הכנסות מגביית ריבית בגין חובות בעייתיים
									רווחים ממימוש איגרות חוב וניירות ערך
									זמינים למכירה ורווחים מאיגרות חוב למסחר, נטו
	7	18	16	2	2	-	11	2	השפעת רישום חשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן ואחרות ⁽²⁾
	(20)	(5)	12	45	55	73	36	26	
(21)	127	(23)	67	30	253	88	57	57	סך הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת
17.8	1,047	1,067	1,095	1,124	1,141	1,221	1,253	1,324	סך הכנסות מימון מפעילות שוטפת

(1) הכנסות מימון שאינן מריבית כוללות השפעת שווי הוגן ואחרות, וכן הוצאה בגין הפרשי הצמדה על נגזרי מדד שההכנסה המקבילה להן נרשמת על פי הכללים החשבונאיים כהכנסות ריבית.

(2) השפעת הרישום החשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן נובעת מההבדל בין הטיפול החשבונאי במכשירים מאזניים הנרשמים בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה (ריבית, הפרשי הצמדה, והפרשי שער בלבד), לבין נגזרים הנמדדים לפי שווי הוגן. השפעות אחרות כוללות גם את השפעת החיסוי שמבצע הבנק כנגד חשיפת המס בגין השקעות בחוץ לארץ באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.

להלן פירוט סך הכנסות המימון לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים)	סכום השינוי	לשנה שנתיימה		מגזר פעילות
		לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	
				אנשים פרטיים:
15.7	206	1,311	1,517	משקי בית- הלוואות לדיור
11.4	130	1,143	1,273	משקי בית- אחר
28.8	17	59	76	בנקאות פרטית
14.0	353	2,513	2,866	סך הכל אנשים פרטיים
				פעילות עסקית:
12.3	110	895	1,005	עסקים קטנים וזעירים
18.4	38	206	244	עסקים בינוניים
15.3	71	463	534	עסקים גדולים
6.3	7	111	118	גופים מוסדיים
13.5	226	1,675	1,901	סך הכל פעילות עסקית
-	261	126	387	ניהול פיננסי
19.5	840	4,314	5,154	סך הכל פעילות בישראל
26.0	44	169	213	פעילות חוץ לארץ
19.7	884	4,483	5,367	סך הכל

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן, ופרק פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

להלן היתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר הצמדה	לשנה שהסתיימה		שיעור השינוי (באחוזים)
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	
מטבע ישראלי לא צמוד	153,835	161,959	5.3
מטבע ישראלי צמוד למדד	50,996	52,560	3.1
מטבע חוץ (כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)	12,550	13,894	10.7
סך הכל	217,381	228,413	5.1

השינויים ביתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית במגזרים השונים נובעים מצמיחת האשראי לציבור (הן האשראי לדיור והן האשראי הפרטי שאינו לדיור והאשראי העסקי), זאת בהלימה לעקרונות התוכנית האסטרטגית.

הגידול ביתרות הממוצעות במטבע חוץ נובע מעלייה ביתרות מזומנים ופיקדונות במטבע חוץ במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק.

להלן פערי הריבית (ההפרש בין שיעור הכנסות הריבית על הנכסים ובין שיעור הוצאות הריבית על ההתחייבויות)⁽¹⁾ על בסיס יתרות ממוצעות⁽²⁾, המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים (באחוזים):

מגזר הצמדה	לשנה שהסתיימה		לרבעון שהסתיים	
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2017	לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2018
מטבע ישראלי לא צמוד	1.90	1.95	2.02	1.95
מטבע ישראלי צמוד למדד	1.24	0.84	0.89	1.68
מטבע חוץ	1.12	1.48	1.57	0.88
סך הכל	1.69	1.65	1.73	1.76

(1) שיעורי ההכנסה וההוצאה חושבו ביחס לנכסים ולהתחייבויות הנושאים ריבית.

(2) יתרות ממוצעות לפני ניכוי הפרשה בגין הפסדי אשראי.

במגזר השקלי הלא צמוד - הירידה בפער הריבית, נובעת מגיוס מקורות ארוכי טווח תוך קיבוע העלויות.

במגזר השקלי הצמוד למדד - העלייה בפער הריבית נובעת מהמשך שיפור במרווחי הריבית.

במגזר מטבע חוץ - עלייה בריבית ה-FED השפיעה על עלות המקורות. מנגד, לא נכללות ההכנסות מנכסים נגזרים נטו, במסגרת פערי הריבית המוצגים לעיל (וכך גם ביתר המגזרים).

פילוח פערי הריבית בחתכים שונים (סוג פעילות, מגזרי הצמדה וניתוח כמות ומחיר), מידע נוסף על נכסים והתחייבויות שאינם נושאים ריבית ומידע על פעילות מחוץ לישראל נכללים במסגרת נספחים לדוחות השנתיים - "שיעורי הכנסות והוצאות ריבית".

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בקבוצה הסתכמו בשנת 2018 ב-310 מיליוני שקלים חדשים, שיעור של 0.16%, מסך האשראי לציבור, נטו, לעומת הוצאות הפסדי אשראי בסך של 192 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2017, שיעור של 0.11% מסך האשראי לציבור, נטו, ובסך הכל גידול של 118 מיליוני שקלים חדשים.

ההוצאות בגין הפסדי האשראי בקבוצה הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2018 ב-77 מיליוני שקלים חדשים, שיעור של 0.16% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו, לעומת 60 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, שיעור של 0.13% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו ובסך הכל גידול של 17 מיליוני שקלים חדשים.

להלן פירוט התפתחות ההוצאות בגין הפסדי אשראי (מיליוני שקלים חדשים):

הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני (לרבות מחיקת חשבונאות)

מגזר הצמדה	לשנה שהסתיימה		לרבעון שהסתיים	
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2017	לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2018
הגדלת הוצאות	374	354	94	110
הקטנת הוצאות	(171)	(230)	(46)	(51)
סך הכל הפרשה פרטנית	203	124	48	59
הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי:				
לפי עומק הפיגור	10	1	2	(5)
אחרת	97	67	10	23
סך הכל הוצאות בגין הפסדי אשראי	310	192	60	77
שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו (במונחים שנתיים):	0.16%	0.11%	0.13%	0.16%
מזה: בגין הלוואות מסחריות שאינן הלוואות לדיור	0.40%	0.27%	0.35%	0.44%
מזה: בגין הלוואות לדיור	0.03%	0.02%	0.02%	0.01%

הקטנת ההוצאות במסגרת הפרשה הפרטנית בגין הפסדי אשראי הושפעה ממיצוי מסוים בגבייה, לעת עתה, של חובות שנמחקו בעבר. הפרשה הקבוצתית האחרת הושפעה מעלייה בקצב גידול האשראי המאזני והחוזף מאזני המסחרי לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

להלן פירוט ההוצאות בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים בקבוצה (במיליוני שקלים חדשים):

מגזרי פעילות	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2018	לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2017
אנשים פרטיים:				
משקי בית- הלוואות לדיור	36	24	2	6
משקי בית- אחר	108	122	27	36
בנקאות פרטית	1	1	-	-
סך הכל אנשים פרטיים	145	147	29	42
פעילות עסקית:				
עסקים קטנים וזעירים	137	149	34	42
עסקים בינוניים	11	7	12	23
עסקים גדולים	8	(89)	(5)	(42)
גופים מוסדיים	2	(22)	2	(3)
סך הכל פעילות עסקית	158	45	43	20
ניהול פיננסי	3	(1)	2	(1)
סך הכל פעילות בישראל	306	191	74	61
פעילות בחוץ לארץ	4	1	3	(1)
סך הכל	310	192	77	60

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן, ופרק פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו בדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים בדבר ניתוח התפתחות האשראי לציבור ראה פרק ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון להלן.

לפרטים נוספים בדבר ניתוח סיכון האשראי ראה פרק סיכון אשראי להלן, וכן דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו בשנת 2018 ב-1,967 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,653 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2017, גידול של 314 מיליוני שקלים חדשים.

ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2018 ב-517 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 464 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 53 מיליוני שקלים חדשים, ראה הסבר להלן.

הכנסות מימון שאינן מריבית הסתכמו בשנת 2018 ב-445 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 136 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות מימון שאינן מריבית הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2018 ב-121 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 55 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, ראה הסבר להלן.

בסעיף זה נכללות, בין היתר, השפעות שווי הוון, רווחים (הפסדים) מפעילות באיגרות חוב וניירות ערך והוצאות (הכנסות) בגין הפרשי הצמדה על נגזרי מדד שההכנסה (ההוצאה) המקבילה להן נרשמת על פי הכללים החשבונאיים כהכנסת ריבית. מגמת הגידול המשמעותי בהכנסות המימון שאינן ריבית נובעת גם מעליית הריבית. השפעת צבירת הריבית (ערך הזמן) הגלומה בנכסים נגזרים נזקפת בהתאם לכללי החשבונאות להכנסות מימון שאינן מריבית. ראה ניתוח הכנסות המימון מפעילות שוטפת לעיל.

ההכנסות מעמלות הסתכמו בשנת 2018 ב-1,475 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,423 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2017, גידול בשיעור של 3.7%. ההכנסות מעמלות הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2018 ב-384 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 367 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 4.6%.

לפרטים ההכנסות מעמלות לפי סוגי העמלות השונים, ראה ביאור 4 לדוחות הכספיים.

ההכנסות האחרות הסתכמו בשנת 2018 ב-47 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 94 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2017, קיטון של 47 מיליוני שקלים חדשים. ההכנסות האחרות הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2018 ב-12 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 42 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד קיטון של 30 מיליוני שקלים חדשים.

בשנת 2017 וברבעון הרביעי של שנת 2017 נכללו רווחי הון בסך 47 ו-30 מיליוני שקלים חדשים לפני מס, בהתאמה, ממימוש נכסים במסגרת רה-ארגון בנכסים ושיפורים במערך הסינוף.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

הוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2018 ב-4,384 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 3,611 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2017. הוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2018 ב-1,211 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 939 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

הוצאות התפעוליות כוללות הפרשות בגין:

- הפרשה בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית, כאמור לעיל.
 - הפרשה למשכורות והוצאות נלוות בסכום של כ-94 מיליוני שקלים חדשים, בעקבות פסק דין המתייחס לבוררות כלכלית בין הבנק לארגון העובדים. לפרטים נוספים, ראה ביאור 22 א.א. לדוחות הכספיים.
- ראה פירוט לפי רכיבי הוצאות התפעוליות השונים להלן.

המשכורות והוצאות הנלוות הסתכמו בשנת 2018 ב-2,407 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 2,271 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2017, גידול בשיעור של 6.0%. המשכורות והוצאות הנלוות הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2018 ב-683 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 593 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 90 מיליוני שקלים חדשים.

ברבעון הרביעי של השנה נכללה הפרשה של כ-94 מיליוני שקלים חדשים, בעקבות פסק דין המתייחס לבוררות כלכלית בין הבנק לארגון העובדים. לפרטים נוספים ראה ביאור 22 א.א. לדוחות הכספיים.

בהתייחס לשינויים האמורים בין תקופות הדיווח יצוינו בנוסף ההשפעות המהותיות הנוספות:

- ברבעון השלישי של שנת 2017 נכללו הוצאות שכר חריגות של 160 מיליוני שקלים חדשים בגין הסכם שכר עם ארגון העובדים לשנים 2016-2021.
- התאמת המענקים לתוצאות המדווחות.
- בשלב זה, יישום תוכנית הפרישה מרצון הינו חלקי.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בשנת 2018 ב-747 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 742 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2017, גידול של 5 מיליוני שקלים חדשים.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2018 ב-186 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 188 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של 2 מיליוני שקלים חדשים.

לפרטים בדבר הוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע ראה פרק המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתייבויות, ההון והלימות ההון להלן.

ההוצאות האחרות הסתכמו בשנת 2018 ב-1,230 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 598 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2017.

ההוצאות האחרות הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2018 ב-342 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 158 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. הוצאות האחרות כוללות הפרשות בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית, כאמור לעיל.

ברבעון הרביעי של השנה נרשמה הפרשה לתביעה כנגד הבנק בהיקף של 38 מיליוני שקלים חדשים.

כמו כן חל גידול, בשתי התקופות, בהוצאות רכיבים אקטואריים הנזקפים בהתאם לכללים החשבונאיים לסעיף הוצאות אחרות (ראה ביאור 1 א.א. לדוחות הכספיים), ובהוצאות שירותים מקצועיים.

להלן נתוני Cost Income Ratio⁽⁴⁾ (באחוזים):

2018	2018	2018	2018	2018	2018	2017	2017
רבעון	רבעון	רבעון	רבעון	רבעון	רבעון	רבעון	רבעון
רביעי	שלישי	שני	ראשון	רביעי	שלישי	שני	ראשון
68.1 ⁽²⁾	54.5	71.7 ⁽²⁾	59.1	58.7	67.2 ⁽³⁾	56.3	59.0

Cost Income Ratio

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017
63.6 ⁽²⁾	60.2

Cost Income Ratio

(1) סך הוצאות התפעוליות והאחרות לסך כלל ההכנסות התפעוליות והמימוניות לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי.
 (2) ההוצאות התפעוליות והאחרות, בשנת 2018, כוללות הפרשה של 546 מיליוני שקלים חדשים בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית (425 מיליוני שקלים חדשים ברבעון השני של השנה ו-121 מיליוני שקלים חדשים ברבעון הרביעי של השנה). יחסי היעילות הנובעים מהפעילות השוטפת של הבנק, ללא הפרשות כאמור, בהתחשב בהפרשות למענקים התואמים את רמת הרווחיות מהפעילות השוטפת באותה תקופה והוצאות המס הנגזרות מכך, הינם:

ברבעון השני של שנת 2018 - 53.2%
 ברבעון הרביעי של שנת 2018 - 61.3%
 בשנת 2018 - 57.2%

(3) ההוצאות בגין מסך ההבנות עם ארגון העובדים ובגין המדד הידוע השלילי הביאו להגדלת יחס היעילות ברבעון השלישי של שנת 2017 ב-13.4 נקודות האחוז.

הרווח בקבוצה לפני מיסים הסתכם בשנת 2018 ב-2,195 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 2,197 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2017, קיטון בשיעור של 0.1%. הרווח בקבוצה לפני מיסים הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2018 ב-489 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 601 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון בשיעור של 18.6%. ראה הסבר מפורט לעיל.

שיעור ההפרשה למיסים מהרווח בשנת 2018 הסתכם ב-42.0%, לעומת שיעור הפרשה של 36.7% בשנת 2017.

שיעור ההפרשה למיסים מהרווח ברבעון הרביעי של שנת 2018 הסתכם ב-54.8%, לעומת 36.9% ברבעון המקביל אשתקד.

הפער בשיעורי ההפרשה למיסים לעומת התקופות המקבילות אשתקד נובע בעיקר מגידול בהוצאות, ברבעון השני וברבעון הרביעי של השנה בסך של 55 ו-97 מיליוני שקלים חדשים, בהתאמה, בשל השלכות מס אפשריות המתייחסות להפרשה בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית. לפרטים נוספים ראה ביאור 8 לדוחות הכספיים.

חלק הבנק ברווחי חברות כלולות לאחר השפעת המס - בשנת 2018 נרשמו רווחים בגין חברות כלולות בסך של 1 מיליוני שקלים חדשים, לעומת שנת 2017 בה לא נרשמו רווחים בגין חברות כלולות.

ברבעון הרביעי של שנת 2018 לא נרשמו רווחים בגין חברות כלולות, בדומה לרבעון המקביל אשתקד.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות המיוחס לבנק יהב הסתכם בשנת 2018 ב-68 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 44 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2017.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות המיוחס לבנק יהב הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2018 ב-19 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 14 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

הגידול ברווחי בנק יהב נובע מגידול בהיקפי פעילות, שיפור במרווחי המימון ורמת הוצאה יציבה.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשנת 2018 ב-1,206 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,347 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2017, קיטון של 141 מיליוני שקלים חדשים.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2018 ב-202 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 365 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של 163 מיליוני שקלים חדשים.

הרווח הכולל האחר המיוחס לבעלי מניות הבנק עלה בשנת 2018 וברבעון הרביעי של שנת 2018 ב-103 וב-104 מיליוני שקלים חדשים, בהתאמה, לעומת התקופות המקבילות אשתקד. השינוי נובע בעיקר מהתאמות בגין הטבות לעובדים ומהתאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, לפרטים ראה ביאור 10 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר תוצאות קבוצת הבנק בתקופת הביניים ראה מידע רב רבעוני לשנתיים האחרונות בנספחים לדוחות השנתיים.

להלן התפתחות תשואת⁽⁴⁾ רווחי הקבוצה על ההון⁽²⁾, יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, יחס כיסוי הנזילות⁽³⁾ ויחס המינוף בתום הרבעון⁽⁴⁾ (באחוזים):

2018	2018	2018	2018	2018	2018	2017	2017
רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון ראשון
5.7 ⁽⁵⁾	13.4	6.1 ⁽⁵⁾	10.3	11.2	8.0 ⁽⁷⁾	12.7	10.4
10.01	10.11	9.95	10.16	10.20	10.16	10.15	10.12
116	121	120	125 ⁽⁶⁾	118	117	122	118
5.42	5.47	5.38	5.43	5.48	5.36	5.42	5.27

תשואת רווח נקי על ההון

יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון בתום הרבעון

יחס כיסוי הנזילות (רבעוני)

יחס המינוף בתום הרבעון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

8.5 ⁽⁵⁾	10.2
--------------------	------

תשואת רווח נקי על ההון

- תשואה בחישוב שנתי.
- התשואה ביחס לרווח העצמי הממוצע, הכולל את "סך כל האמצעים הווינים", כמוצג בדיווח על שיעורי הכנסה והוצאה, בניכוי יתרה ממוצעת של זכויות בעלי מניות חיצוניים ובניכוי/בזכותספת היתרה הממוצעת של הפסדים/רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר ושל איגרות חוב זמינות למכירה.
- יחס כיסוי הנזילות (Liquidity Coverage Ratio) - סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לתזרים המזומנים היוצא נטו. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.
- יחס המינוף (Leverage Ratio) - הון רובד 1 לפי כללי באזל לסך החשיפות. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218.
- ההוצאות התפעוליות והאחרות, בשנת 2018, כוללות הפרשה של 546 מיליוני שקלים חדשים בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית (425 מיליוני שקלים חדשים ברבעון השני של השנה ו-121 מיליוני שקלים חדשים ברבעון הרביעי של השנה). תשואת הרווח הנקי על ההון הנובעת מהפעילות השוטפת של הבנק, ללא הפרשות כאמור, בהתחשב בהפרשות למענקים התואמים את רמת הרווחיות מהפעילות השוטפת באותה תקופה והוצאות המס הנגזרות מכך, הינה:
 - ברבעון השני של שנת 2018 - 14.1%.
 - ברבעון הרביעי של שנת 2018 - 10.7%.
 - בשנת 2018 - 11.6%.
- כולל השפעת יישום הנחיות בנק ישראל להחלת שיעור משיכה מופחת בגין פיקדונות תפעוליים, החל מהרבעון הראשון של שנת 2018.
- ההוצאות בגין מספר ההבנות עם ארגון העובדים ובגין המדד הידוע השלילי הביאו להקטנת התשואה ברבעון השלישי של שנת 2017 ב-4.6 נקודות האחוז.

להלן נתוני הרווח והדיבידנד למניה (מניה רגילה בסך 0.1 שקלים חדשים ערך נקוב) (בשקלים חדשים):

2018	2018	2018	2018	2018	2017	2017	2017
רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שני	רבעון ראשון	רבעון ראשון
0.87	1.95	0.89	1.47	1.57	1.12	1.72	1.38
0.86	1.94	0.88	1.46	1.56	1.11	1.71	1.37
(4)-	(4)-	58.91	47.03	33.67	51.63	41.45	17.10

רווח בסיסי למניה

רווח מדולל למניה

דיבידנד למניה (באגורות)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

5.17	5.80	5.46
5.15	5.76	5.45
105.84 ⁽⁴⁾	143.92	80.28

רווח בסיסי למניה

רווח מדולל למניה

דיבידנד למניה (באגורות)

- ברבעון השני והשלישי של שנת 2018 לא הוכרז דיבידנד בגין רווחי אותם הרבעונים. לפרטים ראה פרק דיבידנד להלן.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

נכסים והתחייבויות

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים)	31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018	
7.6	239,572	257,873	סך כל המאזן
9.8	41,130	45,162	מזומנים ופיקדונות בבנקים
7.3	181,118	194,381	אשראי לציבור, נטו
9.4	10,133	11,081	ניירות ערך
1.5	1,403	1,424	בניינים וציוד
8.7	183,573	199,492	פיקדונות הציבור
-	1,125	625	פיקדונות מבנקים
2.3	29,923	30,616	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
7.3	13,685	14,681	הון עצמי

מזומנים ופיקדונות בבנקים - יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים גדלה במהלך שנת 2018 ב-4.0 מיליארדי שקלים חדשים. הגידול ביתרת המזומנים הינו במסגרת הניהול השוטף של נזילות הבנק.

אשראי לציבור, נטו - משקלו של האשראי לציבור, נטו במאזן המאוחד מסך כל הנכסים, הגיע ביום 31 בדצמבר 2018 ל-75%, לעומת 76% בסוף שנת 2017. האשראי לציבור, נטו בקבוצה, גדל במהלך שנת 2018 ב-13.3 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 7.3%.

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי המאזני והחוץ מאזני, התפתחות החובות הבעייתיים ומדדי סיכון שונים הנוגעים לאשראי לדיור ראה פרק הסיכונים להלן, וכן דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי בסיס הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר הצמדה	השיעור (באחוזים) מסך האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2017		שיעור השינוי (באחוזים)	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018
	השיעור (באחוזים)	מסך האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2017			
מטבע ישראלי					
לא צמוד	66.7	66.4	6.9	120,730	129,087
צמוד מדד	27.8	27.4	6.1	50,293	53,339
מט"ח כולל צמוד מט"ח	5.6	6.2	18.4	10,095	11,955
סך הכל	100.0	100.0	7.3	181,118	194,381

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים)	2017	2018	
			אנשים פרטיים:
5.5	119,559	126,105	משקי בית- הלוואות לדיור
5.6	19,824	20,932	משקי בית- אחר
(16.2)	117	98	בנקאות פרטית
5.5	139,500	147,135	סך הכל אנשים פרטיים
			פעילות עסקית:
13.5	16,717	18,977	עסקים קטנים וזעירים
13.9	5,779	6,585	עסקים בינוניים
9.5	14,833	16,236	עסקים גדולים
14.2	1,166	1,331	גופים מוסדיים
12.0	38,495	43,129	סך הכל פעילות עסקית
31.8	3,123	4,117	פעילות חוץ לארץ
7.3	181,118	194,381	סך הכל

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן, וכן פרק פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו בדוחות הכספיים.

להלן פירוט של סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מצביעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי:

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2017	סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)
אשראי ⁽¹⁾ סכון מאזני	אשראי ⁽¹⁾ סכון חוץ מאזני	אשראי ⁽¹⁾ סכון מאזני	אשראי ⁽¹⁾ סכון חוץ מאזני	אשראי ⁽¹⁾ סכון מאזני	אשראי ⁽¹⁾ סכון חוץ מאזני	
1,101	63	723	1,165	64	1,101	1. סיכון אשראי בעייתי
152	-	315	152	-	152	סיכון אשראי פגום
1,724	30	1,499	1,772	48	1,724	סיכון אשראי נחות
2,977	93	2,537	3,089	112	2,977	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת ⁽²⁾
		1,136				סך הכל סיכון אשראי בעייתי
						מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽²⁾
		697				2. נכסים שאינם מצביעים⁽³⁾

- (1) אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בסחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
 (2) לרבות בגין הלוואות לדיר שביגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיר שביגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר, בסך של 1,241 מיליוני שקלים חדשים (ליום 31 בדצמבר 2017 - 1,072 מיליוני שקלים חדשים).
 (3) נכסים שאינם צוברים ריבית.

לפרטים בדבר סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיר), סיכון אשראי בענף המשק בינוי ונדל"ן בישראל וסיכון האשראי לדיר ראה פרק סיכון אשראי להלן, וכן פרק סיכון אשראי בדוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

לפרטים נוספים ראה גם ביאורים 13 ו-30 בדוחות הכספיים.

להלן התפתחות התפלגות סיכון האשראי בקבוצה לפי גודל לווה (באחוזים):

2018	2018	2017	2017	סיכון אשראי לווה (באלפי שקלים חדשים)
שיעור מסך סיכון אשראי כולל בקבוצה	שיעור מסך סיכון אשראי כולל בקבוצה	שיעור מסך סיכון אשראי כולל בקבוצה	שיעור מסך סיכון אשראי כולל בקבוצה	
9.6	70.9	10.0	71.6	עד 150
20.7	17.5	22.7	18.0	150-600
37.7	10.7	35.3	9.6	600-2,000
32.0	0.9	32.0	0.8	מעל 2,000

להלן סיכון האשראי בענפי משק עיקריים בגין פעילות לווים בארץ⁽¹⁾ (במיליוני שקלים חדשים):

2018	2018	2017	2017	ענף משק
סיכון אשראי מאזני ⁽¹⁾	אחוז מסך סיכון האשראי המאזני	סיכון אשראי מאזני ⁽¹⁾⁽²⁾	אחוז מסך סיכון האשראי המאזני ⁽²⁾	
146,201	75.7	139,030	77.3	אנשים פרטיים (כולל הלוואות לדיר)
17,014	8.8	14,341	8.0	בינוי ונדל"ן
5,777	3.0	4,246	2.4	שירותים פיננסיים
5,903	3.1	5,063	2.8	תעשייה
8,159	4.2	7,607	4.2	מסחר
10,031	5.2	9,640	5.3	אחר
193,085	100.0	179,927	100.0	סך הכל

- (1) כולל אשראי והשקעות באיגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים של הציבור.
 (2) סווג מחדש.

סיכון האשראי מורכב מסיכון אשראי מאזני ומסיכון אשראי חוץ מאזני, אשר מרכיביהם משוקללים בהתאם לאופי הלווה וסוג האשראי בהתאם להוראות בנק ישראל. הסיכון המאזני כולל את יתרות האשראי לציבור, מכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור והשקעות של הקבוצה באיגרות חוב של הציבור. סיכון האשראי החוץ מאזני כולל ערבויות ועסקאות במכשירים חוץ מאזניים, התחייבויות למתן אשראי ומסגרות אשראי שטרם נוצלו. סיכון האשראי הכולל לציבור בקבוצת הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2018 ב-254 מיליארדי שקלים חדשים לעומת 235 מיליארדי שקלים חדשים בסוף שנת 2017, גידול בשיעור של 8.0%.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת 31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018	
			מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים⁽¹⁾:
			מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
3.6	15,045	15,586	ערביות לרוכשי דירות
(2.3)	10,795	10,544	התחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי שאושר ועדיין לא ניתן
38.9	12,044	16,730	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
11.4	6,801	7,574	התחייבויות להוצאת ערביות
25.1	5,981	7,482	ערביות והתחייבויות אחרות
40.0	5,677	7,945	ערביות להבטחת אשראי
4.6	2,283	2,388	אשראי תעודות
45.3	201	292	
			מכשירים פיננסיים נגזרים⁽²⁾:
8.3	227,453	246,375	סך הכל ערך נקוב של מכשירים פיננסיים נגזרים
(14.9)	3,808	3,240	נכסים (מאזניים) בגין מכשירים נגזרים
11.2	3,293	3,661	התחייבויות (מאזניות) בגין מכשירים נגזרים

(1) יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי. לפרטים נוספים ראה ביאור 11 לדוחות הכספיים.
(2) כולל עסקאות פרוורד, SWAPS, אופציות ונגזרי אשראי.

ניירות ערך - יתרת ההשקעה בניירות ערך גדלה במהלך שנת 2018 ב-0.9 מיליארדי שקלים חדשים. הגידול ביתרת ההשקעה בניירות ערך הינו במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק.

להלן התפלגות ניירות הערך של הקבוצה לפי התיקים השונים (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2018					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	
3,917	3,917	29	(6)	3,940	ניירות ערך מוחזקים לפדיון
6,876	6,965	(6) ⁽²⁾	(95) ⁽²⁾	6,876	ניירות ערך זמינים למכירה
288	288	-	-	288	ניירות ערך למסחר
11,081	11,170	35	(101)	11,104	סך כל ניירות הערך
31 בדצמבר 2017					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	
3,267	3,267	75	-	3,342	ניירות ערך מוחזקים לפדיון
6,657	6,678	(24) ⁽²⁾	(45) ⁽²⁾	6,657	ניירות ערך זמינים למכירה
209	209	-	-	209	ניירות ערך למסחר
10,133	10,154	99	(45)	10,208	סך כל ניירות הערך

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
(2) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

להלן התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי מגזרי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	שיעור השינוי (באחוזים)
מטבע ישראל			
לא צמוד	3,859	4,661	20.8
צמוד מדד	753	418	(44.5)
מטבע חוץ (כולל צמוד מטבע חוץ)	5,422	5,910	9.0
פריטים לא כספיים	99	92	(7.1)
סך הכל	10,133	11,081	9.4

להלן התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי סוגי מנפיקים (במיליוני שקלים חדשים):

	הערך במאזן ליום 31 בדצמבר 2017	הערך במאזן ליום 31 בדצמבר 2018
איגרות חוב ממשלתיות:		
ממשלת ישראל	7,612	8,625
ממשלת ארצות הברית	2,233	1,862
סך הכל איגרות חוב ממשלתיות	9,845	10,487
איגרות חוב של בנקים במדינות מפותחות:		
גרמניה	173	186
ארצות הברית	-	74
אחר	-	224
סך הכל איגרות חוב של בנקים במדינות מפותחות	173	(1)484
איגרות חוב של חברות (פילוח לפי ענפי משק):		
שירותים ציבוריים וקהילתיים	10	10
שירותים פיננסיים	6	8
סך הכל איגרות חוב של חברות	16	18
מניות	(2)99	(2)92
סך הכל ניירות ערך	10,133	11,081

(1) כולל חשיפה לבנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB).

(2) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני, בסכום של כ- 91 ו- 98 מיליוני שקלים חדשים לימים 31 בדצמבר 2018 ו- 31 בדצמבר 2017, בהתאמה.

לפרטים נוספים בדבר השקעות בניירות ערך ובדבר ירידת ערך בעלת אופי זמני של ניירות ערך זמניים למכירה ופירוט משך הזמן בו קיימת ירידת ערך ושיעורה מהעלות המופחתת, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

בניינים וציוד - יתרת בניינים וציוד גדלה בשנת 2018 בסך של 21 מיליוני שקלים חדשים. הגידול ביתרת בניינים וציוד נובע מהשקעות חדשות, בעיקר במסגרת ההשקעות הטכנולוגיות ומנגד משינוי שוטף בגין פחת.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע

להלן מידע בדבר השקעות והוצאות קבוצת הבנק, בגין מערך טכנולוגיית המידע.

הוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע, כפי שנכללו בדוח רווח והפסד (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים) 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים) 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים) 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים) 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים) 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים) 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים) 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים) 2018
תוכנה	חומרה	תוכנה	חומרה	תוכנה	חומרה	תוכנה	חומרה
214	39	32	286	221	40	30	291
110	13	1	124	106	14	2	122
131 ⁽⁶⁾	6	9	146	133 ⁽⁶⁾	6	8	147
160	33	-	193	161	35	1	196
12	2	34	48	12	2	31	44
627	93	77	797	633	97	72	801

הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות⁽⁴⁾
הוצאות בגין רישיונות שימוש שלא הונו לנכסים⁽²⁾
הוצאות בגין מיקור חוץ⁽³⁾
הוצאות בגין פחת⁽⁴⁾
הוצאות אחרות⁽⁵⁾

סך העלויות בגין מערך טכנולוגיית המידע שנרשמו בתקופת הדיווח כנכסים בדוח הכספי

תוספות לנכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע, שלא נזקפו כהוצאה (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים) 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים) 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים) 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים) 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים) 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים) 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים) 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים) 2018
תוכנה	חומרה	תוכנה	חומרה	תוכנה	חומרה	תוכנה	חומרה
16	-	-	16	17	-	-	17
62	59	1	122	61	34	1	96
67	-	-	67	66	-	-	66
145	59	1	205	143	34	1	179

עלויות בגין שכר עבודה ונלוות⁽⁴⁾
עלויות בגין רכישת רישיונות שימוש⁽²⁾
עלויות בגין מיקור חוץ⁽³⁾

יתרת הנכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע לסוף שנת הדיווח

יתרת נכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים) 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים) 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים) 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים) 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים) 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים) 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים) 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים) 2018
תוכנה	חומרה	תוכנה	חומרה	תוכנה	חומרה	תוכנה	חומרה
488	86	3	577	476	70	3	549
39	-	-	39	38	-	-	38

סך הכל יתרה מופחתת
מזה: בגין שכר עבודה ונלוות

- כולל שכר עבודה של עובדים מקצועיים בתחום התוכנה והחומרה וכן שכר עובדים אחרים במערך טכנולוגיית המידע כגון: עובדי הנהלה, מנהלה, ועובדי תפעול. עלויות בגין שכר עבודה שנטפו לנכסים כוללות עלויות כוח אדם לשם פיתוח תוכנה לשימוש עצמי שהונו לנכסים על פי כללי חשבונאות מקובלים.
- ההוצאות כוללות בעיקר תחזוקה שוטפת של התוכנות, הוצאות אלה נכללות במסגרת הדוח הכספי בסעיף אחזקה ופחת בנינים וציוד. תוספות לנכסים הינן בגין רישיונות שימוש ורכישת תוכנות.
- ההוצאות הינן בגין תחזוקת תוכנה וחומרה הנעשית על ידי עובדים חיצוניים. הוצאות אלה נכללו במסגרת הדוח הכספי בסעיף אחזקה ופחת בנינים וציוד. תוספות לנכסים בגין מיקור חוץ כוללות עלויות בגין עובדים חיצוניים המועסקים בבנק בפיתוח תוכנות לשימוש עצמי.
- לפרטים בדבר המדיניות החשבונאית של רישום הוצאות בגין פחת, ראה בראשית ד' ו-16 לדוחות הכספיים.
- כולל הוצאות בגין שכירות ומיסים, תקשורת והוצאות הנהלה וכלליות.
- החל מיום 1 בינואר 2017 מקבל בנק יהב שרותי מחשב ותפעול מחברה בינלאומית מקונצרן TaTa. החברה מתמחה במתן שירותים מיכוניים, בין היתר לגופים פיננסיים ותאגידים בנקאיים בכל רחבי העולם. במסגרת זו בנק יהב עושה שימוש במערכת ליבה בנקאית הכוללת שירותים בנקאיים באפיקים שונים בהתאם לתחומי הפעילות של הבנק. עלות השירותים הסתכמה בכ- 97 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2018 (בשנת 2017 עלות השירותים הסתכמה בכ-95 מיליוני שקלים חדשים).

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

פיקדונות הציבור - משקלם של פיקדונות הציבור מסך המאזן המאוחד הגיע ביום 31 בדצמבר 2018 ל-77%, בדומה לשיעור בסוף שנת 2017. בשנת 2018 גדל היקף פיקדונות הציבור בקבוצת הבנק, ב-15.9 מיליארדי שקלים חדשים, גידול בשיעור של 8.7%. פיקדונות הציבור כוללים פיקדונות ללקוחות קמעוניים, תאגידים, גופים פיננסיים ואחרים.

להלן התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר הצמדה	יתרה ליום 31		שיעור השינוי (באחוזים)	השיעור מסך פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר (באחוזים)	
	2018	2017		2018	2017
מטבע ישראלי	145,705	133,194	9.4	73.0	72.6
לא צמוד					
צמוד מדד	14,443	15,681	(7.9)	7.2	8.5
מט"ח כולל צמוד מט"ח	39,344	34,698	13.4	19.7	18.9
סך הכל	199,492	183,573	8.7	100.0	100.0

להלן נתונים על התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

אנשים פרטיים:	ליום 31 בדצמבר		שיעור השינוי (באחוזים)
	2018	2017	
משקי בית- אחר	82,119	75,008	9.5
בנקאות פרטית	13,777	12,448	10.7
סך הכל אנשים פרטיים	95,896	87,456	9.7
פעילות עסקית:			
עסקים קטנים וזעירים	22,664	18,942	19.6
עסקים בינוניים	8,332	7,138	16.7
עסקים גדולים	29,460	26,284	12.1
גופים מוסדיים	37,712	38,881	(3.0)
סך הכל פעילות עסקית	98,168	91,245	7.6
פעילות חוץ לארץ	5,428	4,872	11.4
סך הכל	199,492	183,573	8.7

להלן התפתחות התפלגות פיקדונות הציבור בקבוצה לפי גודל מפקיד (במיליוני שקלים חדשים):

	2018	2017
תקרת הפיקדון		
עד 1	69,559	63,493
מעל 1 עד 10	47,240	41,125
מעל 10 עד 100	26,703	26,906
מעל 100 עד 500	18,658	23,911
מעל 500	37,332	28,138
סך הכל	199,492	183,573

פיקדונות מבנקים - יתרת פיקדונות מבנקים קטנה במהלך שנת 2018 ב-0.5 מיליארדי שקלים חדשים. הקיטון נובע בעיקרו משינוי שוטף בהפקדות של בטוחות בגין עסקאות בנגזרים.

לפרטים נוספים על התפתחות ההרכב של פיקדונות הציבור והתפתחות ההרכב של פיקדונות מבנקים, ראה ביאורים 18 ו-19 לדוחות הכספיים.

איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים - יתרת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים גדלה בשנת 2018 ב-0.7 מיליארדי שקלים חדשים. ראה גם פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל.

לפרטים בדבר יתרות הנכסים והתחייבויות של קבוצת הבנק בתקופות הביניים, ראה מידע רב-רבעוני בנספחים לדוחות השנתיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

הון, הלימות הון ומינוף

הון עצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק - יתרת ההון העצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה ב-14.7 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 13.7 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2017, גידול של 7.3%.

להלן הרכב ההון העצמי (במיליוני שקלים חדשים):

	ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2018
הון מניות ופרמיה ⁽¹⁾	2,180	2,197
קרן הון מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	65	48
הפסד כולל אחר מצטבר ⁽²⁾⁽³⁾	(383)	(346)
עודפים ⁽⁴⁾	11,823	12,782
סך הכל	13,685	14,681

(1) לפרטים בדבר הנפקת מניות ראה דוח על השינויים בהון העצמי.

(2) לפרטים נוספים בדבר רווח (הפסד) כולל אחר ראה ביאור 10 בדוחות הכספיים.

(3) כולל התחייבות אקטוארית בגין תוכנית התייעלות לפרישת עובדים, ראה ביאורים 22 ו-25 בדוחות הכספיים.

(4) לפרטים בדבר התפתחות ההכנסות וההוצאות המצטברות ליתרת העודפים בתקופת הדיווח ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר לעיל.

יחס ההון העצמי לסך המאזן בקבוצה ליום 31 בדצמבר 2018 הגיע ל-5.69% לעומת 5.71% בסוף שנת 2017.

הלימות הון

ההון הפיקוחי

הבנק מעריך את הלימות ההון שלו על פי כללי באזל, כפי שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211. הבנק נוקט בגישה הסטנדרטית על מנת להעריך את החשיפה לסיכון אשראי, לסיכון תפעולי, ולסיכון שוק.

ההון הכולל מורכב משני רבדים - הון רובד 1 (הכולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף) והון רובד 2.

הון רובד 1 כולל בעיקר את רכיבי ההון המיוחסים לבעלי מניות הבנק (ההון החשבונאי בספרים) ואת זכויות המיעוט, ומהווה את המרכיב העיקרי בספיגת הפסדים.

הון רובד 1 נוסף מורכב ממכשירי הון העומדים בדרישות שנקבעו בהוראות. נכון ליום 31 בדצמבר 2018 אין לבנק מכשירי הון הנכללים בהון רובד 1 נוסף.

הון רובד 2 מורכב מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומכשירי הון מסוג CoCo (Contingent convertible capital instrument), הכוללים מנגנון לספיגת הפסדי קרן כאשר יחס הון עצמי רובד 1 יורד מתחת לטריגר כמותי שנקבע, או כאשר נמסרה הודעת הפיקוח על הבנקים, לפיה הפעלת המנגנון לספיגת הפסדי קרן, הכרחית לשמירת יציבות התאגיד הבנקאי (אירוע "אי קיימות" של הבנק). לפרטים בדבר הנפקות איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo בשנת 2018, ראה פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל.

כתבי התחייבויות נדחים, שהוכרו כמכשירי הון רובד 2 על פי ההוראות הקודמות, אינם כשירים כהון פיקוחי על פי ההוראות הנוכחיות (בעיקר עקב היעדר מנגנון ספיגת הפסדים) ומופחתים על פני תקופת הוראות מעבר.

תכנון ההון של הבנק

תכנון ההון במהלך עסקים רגיל - הבנק עורך תחזית מפורטת רב שנתית לתכנון ההון תוך הבאה בחשבון של: שיעורי הגידול הצפויים בנכסי סיכון והרווחיות, התוכנית האסטרטגית, מדיניות חלוקת הדיבידנד, יעדי ההון והמינוף, שולי ביטחון נאותים וגורמים נוספים.

הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התחזית ובהתאם לצורך מעדכן את התחזית ובוחר פעולות נדרשות, וזאת לצורך עמידה ביעדי ההון שנקבעו.

רגישות יחס הלימות ההון של הבנק לשינויים בהון עצמי רובד 1 ונכסי סיכון הינה:

שינוי בהון עצמי רובד 1 בסכום של 100 מיליוני שקלים חדשים יגרום לשינוי יחס הלימות הון רובד 1 של 0.07%. שינוי בנכסי הסיכון בסכום של 1 מיליארדי שקלים חדשים יגרום לשינוי יחס הלימות הון רובד 1 של 0.07%.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

תהליך פנימי להערכת ההון - במסגרת התהליך בוחן הבנק כי קיימת כרית ספיגה הונית מספקת להתמודדות עם מגוון סיכונים הכרוכים בפעילות הבנק לרבות תרחישי קיצון.

אופק התכנון הינו לשלוש שנים ובו מאתגר הבנק את התוכנית האסטרטגית בשורה של תרחשי קיצון הפוגעים באופן משמעותי ברווחיות הבנק ושוקים את ההון שלו. תוצאות תכנון ההון האחרון של הבנק מראות כי כרית הספיגה ההונית מספקת.

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

להלן נתונים על ההון הפיקוחי ונכסי הסיכון המאוחדים (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2018	
		הון לצורך חישוב יחס ההון
14,333	15,172	הון עצמי רובד 1
14,333	15,172	הון רובד 1
5,251	5,515	הון רובד 2
19,584	20,687	סך הכל הון כולל
		יתרות משוקללות של נכסי סיכון
130,525	140,572	סיכון אשראי
1,605	1,494	סיכונים שוק
8,394	9,561	סיכון תפעולי
140,524	151,627	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון⁽¹⁾

יחס הון לרכיבי סיכון

החל מיום 1 בינואר 2014 מיישם הבנק את הוראות מדידה והלימות הון על פי כללי באדל III כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211. בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, החל מיום 1 בינואר 2015 מחויב הבנק לשמור על יחס הון עצמי רובד 1 מזערי, שלא יפחת משיעור של 9% וכן על יחס הון כולל מזערי שלא יפחת משיעור של 12.5% לסך המשוקלל של רכיבי הסיכון בנכסיו המאזניים ובסעיפים החוץ מאזניים. אופן החישוב של סך ההון ושל סך רכיבי הסיכון מפורט בהוראות.

ליחסים אלה התווספו דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח הינו 9.84%-ו-13.34%, בהתאמה. לפרטים נוספים ראה ביאור 25 לדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים על החלטות הדירקטוריון הנוגעות ליחס הון לרכיבי סיכון ולמדיניות חלוקת דיבידנד, ראה ביאור 25 לדוחות הכספיים ופרק ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון (מדיניות חלוקת דיבידנד), להלן.

להלן התפתחות יחס ההון לרכיבי סיכון בקבוצה (באחוזים):

31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018	
10.20	⁽¹⁾ 10.01	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
13.94	13.64	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.86	9.84	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים
13.36	13.34	יחס הון הכולל המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים

(1) בעקבות הפרשות בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית, נשחקו במידה מסוימת שולי הביטחון להלימות ההון ששמר הבנק. יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון המדווח הינו 10.01%, מעל היחס המזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

להלן התפלגות נכסי סיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי לפי קבוצות חשיפה (במיליוני שקלים חדשים):

קבוצת חשיפה	ליום 31 בדצמבר 2017		ליום 31 בדצמבר 2018	
	ליום 31 בדצמבר 2017 דרישת הון ⁽²⁾	ליום 31 בדצמבר 2017 יתרות משוקללות של נכסי סיכון	ליום 31 בדצמבר 2018 דרישת הון ⁽⁴⁾	ליום 31 בדצמבר 2018 יתרות משוקללות של נכסי סיכון
חובות של ריבוניות	92	688	30	223
חובות של ישויות סקטור ציבורי	102	766	26	197
חובות של תאגידים בנקאיים	124	927	95	712
חובות של תאגידים	4,992	37,362	5,625	42,166
חובות בביטחון נדל"ן מסחרי	328	2,459	337	2,523
חשיפות קמעונאיות ליחידים	1,899	14,217	2,022	15,154
הלוואות לעסקים קטנים	916	6,858	996	7,468
משכנתאות לדיור	8,319	62,265	8,893	66,663
נכסים אחרים	595	4,454	652	4,890
סך הכל	17,367	129,996	18,676	139,996

(1) דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 13.34% מיתרות נכסי הסיכון.

(2) דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 13.36% מיתרות נכסי הסיכון.

להלן נכסי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון שוק, סיכון CVA וסיכון תפעולי (במיליוני שקלים חדשים):

סיכון שוק	ליום 31 בדצמבר 2017		ליום 31 בדצמבר 2018	
	ליום 31 בדצמבר 2017 דרישת הון ⁽²⁾	ליום 31 בדצמבר 2017 יתרות משוקללות של נכסי סיכון	ליום 31 בדצמבר 2018 דרישת הון ⁽⁴⁾	ליום 31 בדצמבר 2018 יתרות משוקללות של נכסי סיכון
סיכון שוק	214	1,605	198	1,494
סיכון CVA בגין נגזרים ⁽³⁾	71	529	77	576
סיכון תפעולי ⁽⁴⁾	1,121	8,394	1,275	9,561
סך הכל	1,406	10,528	1,550	11,631
סך נכסי הסיכון	18,773	140,524	20,178	151,627

(1) דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 13.34% מיתרות נכסי הסיכון.

(2) דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 13.36% מיתרות נכסי הסיכון.

(3) Credit Value Adjustments, שערך לשווי שוק בגין סיכון אשראי של צד נגדי, בהתאם להוראות באדל III.

(4) הקצאת ההון בגין הסיכון התפעולי חושבה לפי הגישה הסטנדרטית.

יחס המינוף

ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס מינוף. הוראה זו מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס מינוף, שנקבעו בחודש ינואר 2014.

יחס המינוף מבוסס באחוזים ומוגדר כיחס בין הון רוברד 1 לבין סך החשיפות. סך החשיפות של הבנק הינו סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים, לעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים.

על פי ההוראה, תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד, החל מיום 1 בינואר 2018.

להלן יחס המינוף של הבנק (באחוזים):

ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2018
14,333	15,172
261,504	279,827
5.48	5.42
5.00	5.00
5.14	5.38
4.70	4.70

1. בנתוני המאוחד

הון רוברד 1

סך החשיפות

יחס המינוף (באחוזים)

יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים (באחוזים)

2. חברות בת משמעותיות

בנק יחב לעובדי המדינה בע"מ והחברות המאוחדות שלו

יחס המינוף

יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

לפרטים נוספים ראה ביאור 25 לדוחות הכספיים ודוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

דיבידנד

מדיניות חלוקת דיבידנד

ביום 26 בפברואר 2018, החליט דירקטוריון הבנק, לעדכן את מדיניות הדיבידנד של הבנק, לשנים 2018 עד 2021, וזאת לאחר שעקב אחר ביצוע התוכנית האסטרטגית כאמור.

מדיניות הדיבידנד המעודכנת של הבנק הינה לחלק, החל משנת 2018, בגין הרווחים הרבעוניים, דיבידנד בשיעור של עד 40% מהרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק. מדיניות זו, הינה בכפוף לעמידה של הבנק ביחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, כנדרש על פי הוראות המפקחת על הבנקים, ולשמירה על שולי ביטחון נאותים.

ביום 12 במרץ 2019, אישר דירקטוריון הבנק התקשרות עם משרד המשפטים בארצות הברית בהסכם מסוג "DPA" לסיום החקירה הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים. לפרטים נוספים, ראה פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי (אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק), וכן ביאור 26 ג.2 לדוחות הכספיים.

לאור האמור לעיל, לא הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בגין רווחי הרבעון הרביעי של השנה במועד אישור דוחות כספיים אלה, זאת כאשר הלימות ההון המוצגת בדוחות כספיים אלה הינה: יחס הון עצמי רובד 1 - 10.01% (0.17% מעל היחס המזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים) ויחס ההון הכולל - 13.64% (0.30% מעל היחס המזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים).

במועד אישור התקשרות הבנק בהסכם, העריך דירקטוריון הבנק כי קיימת לבנק היכולת לעמוד בתוואי תוכנית החומש האסטרטגית לשנת 2017-2021. עוד העריך הדירקטוריון, כי במהלך שנת 2019 יוכל הבנק לחזור ולנהוג בהתאם למדיניות חלוקת הדיבידנד, וזאת בכפוף להוראות ולתנאים שנקבעו, בתוכנית האסטרטגית, ובכלל זה עמידה בדרישות הדין וההגבלות הפיקוח על הבנקים.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים העומדים בבסיס התוכנית האסטרטגית והמפורטים בה, העלולים שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד, ולגרום לכך שהתוכנית האסטרטגית לרבות לעניין מדיניות חלוקת הדיבידנד לא תתממש.

לפרטים בדבר תמצית ההחלטות הקודמות שקבע הדירקטוריון לעניין מדיניות חלוקת דיבידנד ראה ביאור 24 לדוחות הכספיים.

חלוקת דיבידנד

להלן פרטים בדבר הדיבידנדים שחולקו על ידי הבנק החל משנת 2017 (בסכומים מדווחים):

יום ההכרזה	יום התשלום	דיבידנד למניה (אגורות)	שיעור דיבידנד מהרווח	סך הכל דיבידנד ששולם (מיליוני שקלים חדשים)
20 במרץ 2017	26 באפריל 2017	17.12	0.15	39.8
15 במאי 2017	20 ביוני 2017	41.45	0.30	96.3
28 באוגוסט 2017	26 בספטמבר 2017	51.63	0.30	120.0
13 בנובמבר 2017	10 בדצמבר 2017	33.67	0.30	78.3
סך הכל דיבידנד שחולק בשנת 2017⁽¹⁾				
26 בפברואר 2018	26 במרץ 2018	47.03	0.30	109.5
7 במאי 2018	5 ביוני 2018	58.91	0.40	137.2
סך הכל דיבידנד שחולק בשנת 2018⁽²⁾				
246.7				

(1) סך הכל דיבידנד שחולק בגין רווחי שנת 2017 - 404.1 מיליוני שקלים חדשים.

(2) סך הכל דיבידנד שחולק בגין רווחי שנת 2018 - 137.2 מיליוני שקלים חדשים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

פעילות חוץ מאזנית אחרת

להלן התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים המוחזקים בעבור לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שרותי ניהול, תפעול ו/או משמורת (במיליוני שקלים חדשים):

	ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2018	שיעור השינוי (באחוזים)
ניירות ערך ⁽¹⁾	222,623	233,600	4.9
נכסי קופות גמל שהקבוצה מספקת להן שירותי תפעול	76,893	79,865	3.9
נכסים בנאמנות קבוצת הבנק	80,258	70,153	(12.6)
נכסי קרנות נאמנות שהבנק מספק להן שירותי תפעול	16,246	14,514	(10.7)
נכסים אחרים בניהול ⁽²⁾	12,571	14,260	13.4

- (1) שווי תיקי ניירות ערך במשמורת הבנק המוחזקים על ידי לקוחות, כולל יתרות ניירות ערך של קופות גמל וקרנות נאמנות שהבנק מספק להן שירותי תפעול. יצוין כי יתרת פעילות הלקוחות המוצגת כוללת בנוסף ליתרת ניירות הערך של קרנות הנאמנות כאמור, גם את שווי יחידות ההשתתפות באותן קרנות המוחזקות על ידי לקוחות הבנק.
- (2) לרבות:
- יתרות אשראי המגובות בפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית יתרת האשראי. בגין יתרות אלה מקבל הבנק הכנסה מררווח או מעמלות.
- הלוואות אחרות בניהול הבנק לרבות, הלוואות לדירור שהבנק מנהל ומתפעל בעבור אחרים.
- (3) לפרטים בדבר זכיית הבנק במכרז למתן שירותי קסטודיאן ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית לעיל.

תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

מגזרי פעילות פיקוחיים

ביום 3 בנובמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראות הדיווח לציבור בנושא מגזרי פעילות פיקוחיים. בהתאם להוראה, נדרש הבנק לתת בדוחות הכספיים גילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים, כאשר השייך למגזר פעילות פיקוחי נקבע לרוב על פי מחזור הפעילות של הלקוח (מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי).

מגזרי הפעילות הפיקוחיים נחלקים למגזרי פעילות של אנשים פרטיים ומגזרי פעילות של לקוחות עסקיים שאינם פרטיים (לרבות גופים מוסדיים והניהול הפיננסי של הבנק).

אנשים פרטיים מוגדרים כיחידים שאין להם חבות לבנק או שהחבות שלהם מסווגת ל"אנשים פרטיים-הלוואות לדירור ואחר", בהתאם להגדרות סיווג סיכון האשראי לפי ענפי משק.

מגזרי הפעילות של הבנק ב"גישת ההנהלה" מבוססים על שיוך הלקוח ליחידה הארגונית האחראית בתקופה שחלפה.

לעומת זאת, פילוח הלקוחות למגזרי פעילות פיקוחיים מבוסס על הגדרות אחידות שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים, כמפורט לעיל.

קיים מתאם גבוה בין המאפיינים שקבעה ההנהלה לצורך שיוך לקוחות לחטיבה האחראית לבין ההגדרות הפיקוחיות.

יחד עם זאת, ייתכנו מצבים בהתאם ל"גישת ההנהלה" בהם השייך הסופי של הלקוח יתבסס על פרמטרים נוספים, לדוגמה: התמחות של יחידה מסוימת בסוגי פעילות של לקוחות או ניסיון שנצבר בעבודה עם הלקוח, המעניק יתרונות עסקיים ושירותיים לשייך הלקוח לחטיבה ספציפית.

לאור דרישת המפקח על הבנקים לדון ולנתח במסגרת דוח הדירקטוריון והנהלה את מגזרי הפעילות הפיקוחיים, ולאור העובדה שקיים מתאם בין המגזרים ה"פיקוחיים" ל"גישת ההנהלה", יוצג המידע המגזרי (הכמותי והאיכותי) להלן, באופן תמציתי, לכל מגזר ומגזר באופן הבא:

- הגדרה פיקוחית של המגזר.
- תיאור איכותי תמציתי של המגזר (ב"גישת ההנהלה").
- הסבר להבדלים בין ההגדרה ה"פיקוחית" לבין אופן ניהול העסקים בפועל (ב"גישת ההנהלה").
- תוצאות כספיות של המגזר (ב"גישה הפיקוחית").

לפרטים ותיאור המגזרים באופן מפורט, ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות שנתיים אלו.

התוצאות הכספיות לפי "גישת ההנהלה" מוצגות בביאור 29 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

להלן תמצית התוצאות הכספיות של מגזרי הפעילות הפיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

רווח נקי לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	רווח נקי לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	חלק מסך רווח נקי ⁽¹⁾ (באחוזים) נקי ⁽¹⁾ (באחוזים) שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	חלק מסך רווח נקי ⁽¹⁾ (באחוזים) נקי ⁽¹⁾ (באחוזים) שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017
666	527	41.0	38.8
36	(10)	2.2	-
(420)	9	-	0.7
282	526	-	39.5
אנשים פרטיים:			
משקי בית- הלוואות לדיוור			
משקי בית- אחר			
בנקאות פרטית			
סך הכל אנשים פרטיים			
פעילות עסקית:			
עסקים קטנים וזעירים			
עסקים בינוניים			
עסקים גדולים			
גופים מוסדיים			
796	733	49.0	54.0
סך הכל פעילות עסקית			
ניהול פיננסי			
1,197	8	99.5	94.1
סך הכל פעילות בישראל			
פעילות חוץ לארץ			
1,206	80	100.0	100.0
סך הכל			

(1) החלק מסך הרווח הנקי בשנת 2018 חושב בנטרול השפעת הבנקאות הפרטית.

לפרטים בדבר תוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

מגזר משקי הבית

ההגדרה הפיקוחית

בהתאם להגדרה הפיקוחית, מגזר משקי בית כולל אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים במגזר בנקאות פרטית. כלומר המגזר לא כולל אנשים פרטיים עם יתרת נכסים פיננסיים הגבוהה מ-3 מיליון שקלים חדשים. אנשים פרטיים מוגדרים כיחידים שאין להם חבות לבנק או שהחבות שלהם מסווגת ל"אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ואחר", בהתאם להגדרות סיווג סיכון האשראי לפי ענפי משק.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר ("גישת ההנהלה")

מגזר משקי הבית מאופיין בלקוחות פרטיים, להם יתרת חבות נמוכה ופעילות בהיקפים כספיים נמוכים באופן יחסי. על לקוחות המגזר נמנים לקוחות המנהלים חשבונות של יחידים, חשבונות משותפים של בני זוג וכדומה, וכן נוטלי המשכנתאות. המגזר מתאפיין ברמה גבוהה של פיזור והוא מטופל בחטיבה הקמעונאית של הבנק.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- לקוחות פרטיים מסוימים אשר סווגו למגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה, מסווגים למגזר משקי הבית בגישת מגזרים פיקוחיים. ההבדל נובע בעיקר מהיקף הנכסים הפיננסיים של הלקוחות המשמש לסיווג הלקוחות - רף הבנק לפיו נקבע סיווג הלקוח לפי גישת ההנהלה הוא 1 מיליון שקלים ונמוך מההגדרה הפיקוחית.
- ככלל, לקוחות פרטיים משויכים למגזרי משקי הבית. לפי הגישה הפיקוחית, לקוחות פרטיים עם חבות גבוהה או בעלי מאפיינים עסקיים, מסווגים למגזרי הפעילות העסקיים ולא למגזר משקי הבית.

התפתחויות שחלו במגזר משקי הבית בתקופה

- בשנת 2018 נמשכו המאמצים הציבוריים לעידוד כניסתם של גופים חוץ-בנקאיים לתחרות בתחום משקי הבית ולהגדלת התחרות בתחום האשראי הצרכני. לצד החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל שחוקק בינואר 2017, קיימים מספר מהלכים חקיקה ורגולציה מקבילים שצפויים להביא להגברת התחרות במגזר ובהם הקמת מאגר נתוני אשראי שצפוי להתחיל לפעול באפריל 2019, פרויקט הסדרת נידו חשבונות בין בנקים ופרויקט הסדרת מערכת לשיתוף מידע בנקאי באמצעות הגדרת סטנדרט API ל"בנקאות פתוחה".
- במהלך שנת 2018 נמשכה תופעת סגירת סניפים וצמצום עמדות טלרים בסניפים של חלק מהבנקים במערכת תוך הפניית הלקוחות לפתרונות דיגיטליים. במסגרת זו, ובהתאם לחקיקה מאוגוסט 2016 לעניין חוק הבנקאות (רישוי) (תיקון מס' 22) התשע"ו-2016, תאגיד בנקאי המבקש לסגור סניף קבוע נדרש לקבל אישור מהמפקח על הבנקים וזאת לאחר שמוגשת בקשה מנומקת בכתב על כך.
- בתחום כרטיסי האשראי, נמשכו התמורות הרגולטוריות שנגזרות, בין השאר, כתוצאה מיישום החוק להגברת התחרות וצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל. במהלך שנת 2018 החל תהליך ההיפרדות של חברות כרטיסי האשראי מהבנקים עם חתימת הסכם למכירת חברת לאומי קארד לידי קרן השקעות זרה. כמו כן, נחתמו מספר הסכמים משמעותיים בין חברות כרטיסי אשראי לבין מועדונים קמעונאיים להנפקה משותפת של כרטיסים חוץ-בנקאיים.

לפרטים ותיאור מפורט הכולל מידע על מוצרים ושירותים, שווקים עיקריים ודרכי הפצה, אסטרטגיה עסקית ומבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו, ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות שנתיים אלה.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר משקי הבית

במיליוני שקלים חדשים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 סך הכל	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 הלוואות לדירור	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 אחר	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 סך הכל	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 לדירור	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 אחר	
-	-	-	-	-	-	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
647	145	502	676	156	520	הכנסות מימון שאינן מריבית
3,101	1,456	1,645	3,466	1,673	1,793	עמלות והכנסות אחרות
146	24	122	144	36	108	סך ההכנסות
2,106	600	1,506	2,186	611	1,575	הוצאות בגין הפסדי אשראי
849	832	17	1,136	1,026	110	הוצאות תפעוליות אחרות
311	305	6	399	360	39	רווח לפני הפרשה למיסים
538	527	11	737	666	71	הפרשה למיסים
						רווח לאחר מיסים
(21)	-	(21)	(35)	-	(35)	רווח נקי (הפסד):
517	527	(10)	702	666	36	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
						המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי
140,247	120,189	20,058	147,933	126,749	21,184	מאזן - סעיפים עיקריים:
139,383	119,559	19,824	147,037	126,105	20,932	אשראי לציבור (יתרת סוף)
75,008	-	75,008	82,119	-	82,119	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
136,908	118,042	18,866	143,197	123,590	19,607	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
73,505	-	73,505	77,970	-	77,970	יתרה ממוצעת של הציבור
81,760	65,085	16,675	86,890	68,903	17,987	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
						יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
2,012	1,268	744	2,257	1,449	808	מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
396	-	396	462	-	462	מרווח מפעילות מתן אשראי
46	43	3	71	68	3	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
2,454	1,311	1,143	2,790	1,517	1,273	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר משקי הבית (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה בשנת 2018 הסתכמה ב-702 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 517 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

תרומת הלוואות לדירור (כולל הלוואות לכל מטרה במשכון דירת מגורים) בשנת 2018 הסתכמה ב-666 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 527 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. סך הכל הכנסות הריבית נטו, הסתכמו ב-1,517 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,311 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-15.7% כתוצאה מצמיחה בהיקפי הפעילות וכן מעלייה במרווחי האשראי לעומת התקופה המקבילה אשתקד. העמלות וההכנסות האחרות צמחו בשיעור של כ-7.6%. בתקופה הנוכחית נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסכום של 36 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה להוצאה של 24 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי נובע מעלייה בקצב גידול התיק לעומת התקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-611 מיליוני שקלים חדשים לעומת 600 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-1.8%.

תרומת יתר פעילות משקי הבית (שאינה הלוואות לדירור) בשנת 2018 הסתכמה ב-36 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הפסד של 10 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. בסעיף הכנסות הריבית נטו, נרשמה עלייה של כ-130 מיליוני שקלים חדשים. העלייה מיוחסת לגידול במרווח מפעילות מתן אשראי, וכן לגידול במרווח מפעילות קבלת פיקדונות, כתוצאה מעלייה בהיקפי האשראי והפיקדונות ומעליית הריבית. העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו ב-520 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 502 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-3.6%.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי ירדו ב-14 מיליוני שקלים חדשים לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-1,575 מיליוני שקלים חדשים לעומת 1,506 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-4.6%.

ראה ניתוח מפורט להוצאות התפעוליות גם בפרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי לעיל.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת הנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

מגזר בנקאות פרטית

ההגדרה הפיקוחית

בהתאם להגדרה הפיקוחית, מגזר בנקאות פרטית כולל אנשים פרטיים אשר יתרת תיק הנכסים הפיננסיים שלהם בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליוני שקלים חדשים.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר ("גישת הנהלה")

מגזר הבנקאות הפרטית נותן שירותים בנקאיים בישראל הן ללקוחות ישראלים והן ללקוחות תושבי חוץ. בנקאות פרטית הינה תפיסה של שירות בנקאי המיועד ללקוחות בעלי עושר פיננסי גבוה, שחלק ניכר מפעילותם נעשה בתחום ניהול נכסים פיננסיים. לקוחות הבנקאות הפרטית הינם בעיקר לקוחות פרטיים שלהם היקפי פיקדונות נזילים והשקעות בניירות ערך בסכומים העולים על 3 מיליוני שקלים חדשים. הייעוץ הפיננסי, המהווה חלק מהשירות המוצע למגזר פעילות זה, ניתן ללקוחות המגזר החתומים על הסכמי ייעוץ. כמו כן, מוצע מענה ליתר צרכיהם הפיננסיים של לקוחות אלה, תוך מתן שרות אישי ברמה גבוהה והצעת מוצרים מתקדמים ומגוונים. מגזר זה מתאפיין בפוטנציאל הרחבת הקשר העסקי עם הלקוחות שהם ממעמד סוציו אקונומי גבוה והדורשים שירות מקצועי אישי בזמינות גבוהה.

הבדלים בין גישת הנהלה להגדרה הפיקוחית

- לקוחות פרטיים מסוימים אשר סווגו למגזר בנקאות פרטית לפי גישת הנהלה, מסווגים למגזר משקי הבית בגישת מגזרים פיקוחיים. ההבדל נובע בעיקר מהיקף הנכסים הפיננסיים של הלקוחות המשמש לסיווג הלקוחות - רף הבנק לפיו נקבע סיווג הלקוח לפי גישת הנהלה הוא 1 מיליוני שקלים ונמוך מההגדרה הפיקוחית.
- מגזר בנקאות פרטית לפי גישת הנהלה כולל גם עסקים שלהם היקפי נכסים נזילים, בסכומים העולים על 8 מיליוני שקלים חדשים. לקוחות אלה מסווגים למגזרי הפעילות העסקיים בגישת מגזרים פיקוחיים.

התפתחויות שחלו במגזר בנקאות פרטית בתקופה

בשנה החולפת לא חלו התפתחויות מהותיות בשווקים ושינויים מהותיים במאפייני הלקוחות במגזר הבנקאות הפרטית. לפרטים ותיאור מפורט הכולל מידע על מוצרים ושירותים, שווקים עיקריים ודרכי הפצה ומבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו, ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות שנתיים אלה.

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר בנקאות פרטית

במיליוני שקלים חדשים

	לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	
רווח ורווחיות			
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	59	76	
הכנסות מימון שאינן מריבית	-	-	
עמלות והכנסות אחרות	10	10	
סך ההכנסות	69	86	
הוצאות בגין הפסדי אשראי	1	1	
הוצאות תפעוליות אחרות	53	540	
רווח (הפסד) לפני הפרשה למיסים	15	(455)	
הפרשה למיסים	6	(35)	
רווח נקי (הפסד)	9	(420)	
מאזן - סעיפים עיקריים:			
אשראי לציבור (יתרת סוף)	119	99	
אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)	117	98	
פיקדונות הציבור (יתרת סוף)	12,448	13,777	
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	86	93	
יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור	11,563	12,511	
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	28	30	
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:			
מרווח מפעילות מתן אשראי	1	1	
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	58	75	
אחר	-	-	
סך הכל הכנסות ריבית נטו	59	76	

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

תוצאות פעילות מגזר הבנקאות הפרטית (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) בשנת 2018 הסתכמו בהפסד של 420 מיליוני שקלים חדשים, לעומת רווח של 9 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

סך הכל הכנסות הריבית נטו גדלו ב-17 מיליוני שקלים חדשים, כתוצאה מגידול בהיקף פיקדונות הציבור וכתוצאה מעליית ריבית. בסעיף פעילות והכנסות אחרות ובהוצאות בגין הפסדי אשראי לא חלו שינויים מהותיים.

ההוצאות התפעוליות והאחרות כוללות הוצאות שיוחסו למגזר בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית. ראה גם פרק סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה וכן פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי (אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק).

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

מגזר עסקים זעירים וקטנים

ההגדרה הפיקוחית

מגזר עסקים זעירים וקטנים כולל עסקים בעלי מחזור פעילות שנתי קטן מ-50 מיליוני שקלים חדשים.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר ("גישת ההנהלה")

מגזר העסקים הזעירים והקטנים פועל במסגרת החטיבה הקמעונאית וכולל בעיקר חברות קטנות ולקוחות עסקיים קטנים, בעלי מחזור קטן מ-10 מיליוני שקלים חדשים (עסק זעיר) וכן מחזור פעילות גדול או שווה ל-10 מיליוני שקלים חדשים וקטן מ-50 מיליוני שקלים חדשים (עסק קטן). בהתאם לגישת ההנהלה קיימים מקרים שבהם לקוחות חוצים את רף המחזור וממשיכים להיות מטופלים בחטיבה הקמעונאית.

המגזר מאופיין בפיזור גבוה של הלקוחות. לאור העובדה שזמינות הנתונים ואיכותם לגבי הלקוחות במגזר זה נמוכה ביחס ללקוחות עסקיים גדולים, נדרשים טיפול מקצועי ואמצעי בקרה מתאימים, על מנת להעריך את טיב הלקוח לצורך מתן אשראי. בנוסף, מאופיין מגזר זה בשיעור ביטחונות גבוה, הנדרש מהלקוחות להבטחת פירעון האשראי.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- לקוחות עסקיים אשר משויכים כיום לבנקאות מסחרית לפי גישת ההנהלה, ומחזור הפעילות השנתי שלהם קטן מ-50 מיליוני שקלים, מסווגים למגזר עסקים זעירים וקטנים בגישה הפיקוחית.
- לקוחות עסקיים חריגים כאמור אשר משויכים לחטיבה הקמעונאית לפי גישת ההנהלה, ומחזור הפעילות שלהם גדול מ-50 מיליוני שקלים, מסווגים למגזר בנקאות מסחרית בגישה הפיקוחית.

התפתחויות שחלו במגזר עסקים זעירים וקטנים בתקופה

מגמת התעצמות התחרות בין הבנקים במגזר העסקים הקטנים המשיכה לצבור תאוצה בשנה האחרונה. בנוסף, ננקטו מספר פעולות ציבוריות לעידוד כניסתם של גופים חוץ-בנקאיים לפעילות בתחום האשראי לעסקים קטנים.

בחודש נובמבר 2018 נבחרה הצעת הבנק כאחת ההצעות הזוכות במסגרת קרן חדשה בערבות המדינה להענקת הלוואות למטרת פרויקטי התייעלות אנרגטית. הבנק צפוי להתחיל להעמיד הלוואות במסגרת הקרן החדשה במהלך המחצית הראשונה של שנת 2019.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

שינויים במאפייני הלקוחות במגזר

במהלך השנה, לא חלו שינויים משמעותיים במאפייני לקוחות המגזר - המגזר מאופיין בפיזור גבוה של לקוחות ובשיעור ביטחונות גבוה הנדרש מהלקוחות על מנת להבטיח את פירעון האשראי.

לפרטים ותיאור מפורט הכולל מידע על מוצרים ושירותים, שווקים עיקריים ודרכי הפצה, אסטרטגיה עסקית ומבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו, ראה פרק ממשי תאגידי בדוחות שנתיים אלה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר עסקים זעירים וקטנים

במיליוני שקלים חדשים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	
895	1,005	רווח ורווחיות
-	-	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
335	367	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,230	1,372	עמלות והכנסות אחרות
149	137	סך ההכנסות
659	696	הוצאות בגין הפסדי אשראי
422	539	הוצאות תפעוליות אחרות
155	189	רווח לפני הפרשה למיסים
267	350	הפרשה למיסים
(1)	(2)	רווח לאחר מס
266	348	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
		רווח נקי המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
17,045	19,324	אשראי לציבור (יתרת סוף)
16,717	18,977	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
18,942	22,664	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
16,190	18,267	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
18,284	20,458	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
15,484	17,381	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
786	874	מרווח מפעילות מתן אשראי
84	108	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
25	23	אחר
895	1,005	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר עסקים קטנים וזעירים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה בשנת 2018 הסתכמה ב-348 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 266 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן השינויים העיקריים בתוצאות המגזר:

הכנסות הריבית, נטו הסתכמו ב-1,005 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 895 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 12.3% הנובע בעיקר מגידול בהיקפי הפעילות וכן מעלייה במרווחי המימון באשראי ובפיקדונות.

העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו ב-367 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 335 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 9.6% לפרטים ראה ביאור 4 הכנסות מחוזים עם לקוחות.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-137 מיליוני שקלים חדשים לעומת 149 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-696 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 659 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-5.6%. ראה ניתוח מפורט של ההוצאות התפעוליות גם בפרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי לעיל.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

מגזר עסקים בינוניים

ההגדרה הפיקוחית

מגזר עסקים בינוניים כולל עסקים בעלי מחזור פעילות שנתי גדול מ-50 מיליוני שקלים חדשים וקטן מ-250 מיליוני שקלים חדשים.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר (ב"גישת ההנהלה")

מגזר עסקים בינוניים כולל בעיקר חברות פרטיות וציבוריות בגודל בינוני (Middle Market) ובעלי מחזור פעילות שבין 30 ל-120 מיליוני שקלים חדשים. הטיפול בלקוחות מגזר זה הינו באחריות החטיבה העסקית של הבנק בעיקר, בסקטור עסקים, הפועל באמצעות שלושה מוקדים עסקיים הפרוסים ברחבי הארץ. לקוחות המגזר שעיקר פעילותם בענף הנדל"ן, מקבלים שירות מסקטור בנייה ונדל"ן שבחטיבה העסקית, המתמחה במתן שירותים ייחודיים לענף זה. לקוחות מגזר זה מאופיינים בהן במגוון השירותים הבנקאיים שהם צורכים והן בשיעור הביטחונות הנדרשים, הגבוה על פי רוב ביחס ללקוחות מגזר הבנקאות העסקית.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- מגזר בנקאות מסחרית לפי גישת ההנהלה כולל עסקים בעלי מחזורי פעילות שבין 30 ל-120 מיליוני שקלים חדשים. המשמעות היא שלקוחות מסוימים בבנקאות המסחרית (לפי גישת ההנהלה) אשר מחזור הפעילות שלהם קטן מ-50 מיליוני שקלים מסווגים במגזר עסקים זעירים וקטנים לפי מגזרי פעילות פיקוחיים.
- מנגד, לקוחות עסקיים אשר שייכים למגזר בנקאות עסקית לפי גישת ההנהלה, ומחזור הפעילות השנתי שלהם נמוך מ-250 מיליוני שקלים משויכים למגזר עסקים בינוניים בגישה הפיקוחית.

התפתחויות שחלו במגזר עסקים בינוניים בתקופה

במהלך שנת 2018 לא חלו שינויים מהותיים בשווקים ובמאפייני המגזר. לפרטים ותיאור מפורט הכולל מידע על מוצרים ושירותים, שווקים עיקריים ודרכי הפצה, אסטרטגיה עסקית ומבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו, ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות שנתיים אלה.

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר עסקים בינוניים

במיליוני שקלים חדשים

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	
		רווח ורווחיות
206	244	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
76	78	עמלות והכנסות אחרות
282	322	סך ההכנסות
7	11	הוצאות בגין הפסדי אשראי
106	119	הוצאות תפעוליות אחרות
169	192	רווח לפני הפרשה למיסים
62	67	הפרשה למיסים
107	125	רווח נקי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
5,854	6,669	אשראי לציבור (יתרת סוף)
5,779	6,585	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
7,138	8,332	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
5,704	6,205	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
6,470	7,680	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
6,484	7,150	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
176	198	מרווח מפעילות מתן אשראי
25	40	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
5	6	אחר
206	244	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר עסקים בינוניים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה בשנת 2018 הסתכמה ב-125 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 107 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר: בסעיף הכנסות הריבית נטו חל גידול של כ-38 מיליוני שקלים חדשים המיוחס בעיקר לעלייה בהיקפי הפעילות. בסעיף עמלות והכנסות אחרות חל גידול של 2 מיליוני שקלים חדשים לעומת התקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-11 מיליוני שקלים חדשים לעומת 7 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-119 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 106 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-13 מיליוני שקלים חדשים, התואם את היקפי הגידול בפעילות העסקית. לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

מגזר עסקים גדולים

ההגדרה הפיקוחית

מגזר עסקים גדולים כולל עסקים בעלי מחזור פעילות שנתי גדול מ-250 מיליוני שקלים חדשים.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר ("גישת ההנהלה")

המגזר מתמחה במתן מכלול השירותים הבנקאיים והפיננסיים לחברות מהגדולות במשק הפועלות במגוון ענפים, בעלי מחזורי פעילות הגבוהים מ-120 מיליוני שקלים חדשים.

הטיפול בלקוחות מגזר זה הינו באחריות החטיבה העסקית בעיקר בסקטור תאגידיים גדולים.

לקוחות המגזר הפועלים בענף הנדל"ן, מקבלים שירות מסקטור בנייה ונדל"ן שבחטיבה העסקית, המתמחה במתן שירותים ייחודיים לענף זה.

בפעילותו במסגרת מגזר זה, שם הבנק דגש על הרחבת בסיס הלקוחות הקיימים ושיפור הרווחיות על ידי הרחבת הפעילות בתחומים פיננסיים שונים, עתירי רווחיות ביחס להון, כדוגמת עסקאות בחדר עסקאות, בהן, עסקאות נגזרים ומוצרים אחרים המבוצעים בחדר עסקאות עבור לקוחות.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- מגזר בנקאות עסקית לפי גישת ההנהלה כולל עסקים בעלי מחזורי פעילות הגדול מ-120 מיליוני שקלים חדשים. המשמעות היא שלקוחות מסוימים בבנקאות העסקית (לפי גישת ההנהלה) אשר מחזור הפעילות שלהם קטן מ-250 מיליוני שקלים מסווגים במגזר עסקים בינוניים בגישה הפיקוחית.
 - גופים מוסדיים אשר מנוהלים בגישת ההנהלה במסגרת הבנקאות העסקית, מוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים.
- לפרטים ותיאור מפורט הכולל מידע על מוצרים ושירותים, שווקים עיקריים ודרכי הפצה, אסטרטגיה עסקית ומבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו, ראה פרק ממסל תאגידי בדוחות שנתיים אלה.

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר עסקים גדולים

במיליוני שקלים חדשים

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	
		רווח ורווחיות
464	534	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
(1)	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
134	113	עמלות והכנסות אחרות
597	647	סך ההכנסות
(89)	8	הוצאות בגין הפסדי אשראי
170	177	הוצאות תפעוליות אחרות
516	462	רווח לפני הפרשה למיסים
189	162	הפרשה למיסים
327	300	רווח נקי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
15,011	16,440	אשראי לציבור (יתרת סוף)
14,833	16,236	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
26,284	29,460	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
14,642	16,528	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
27,864	26,172	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
20,887	21,239	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
393	448	מרווח מפעילות מתן אשראי
60	70	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
11	16	אחר
464	534	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר עסקים גדולים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה בשנת 2018 הסתכמה ב-300 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 327 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר: סך הכל הכנסות הריבית, נטו הסתכמו ב-534 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 464 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה, גידול של 15.1%, זאת כתוצאה מעלייה בהיקפי הפעילות. העמלות וההכנסות האחרות ירדו ב-21 מיליוני שקלים חדשים, זאת כאשר בשנת 2017 נרשמו הכנסות חד פעמיות של עמלות מעסקי מימון ברבעון הרביעי של השנה. בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי נרשמה הוצאה של 8 מיליוני שקלים חדשים לעומת הקטנת הפרשה של 89 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי נובע ממיצוי מסוים בגבייה, לעת עתה, של חובות שנמחקו בעבר. ההפרשה הקבוצתית האחרת השפעה מעלייה בקצב גידול האשראי המאזני והחוזק מאזני המסחר. ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-177 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 170 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-4.1%. ראה גם בפרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי לעיל. לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

מגזר גופים מוסדיים

ההגדרה הפיקוחית

המגזר כולל קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח וחברי בורסה המנהלים כספי לקוחות.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר ("גישת ההנהלה")

המגזר מתמחה במתן שירות למנהלי נכסים פיננסיים ומאגד בתוכו פעילויות של מתן שירותים שונים למנהלי נכסים פיננסיים: חברות ביטוח, מנהלי קופות-גמל, קרנות השתלמות ופנסיה, מנהלי קרנות נאמנות, תעודות סל, חברי בורסה ומנהלי יוקי השקעות. פעילות המגזר כוללת תפעול הנכסים הפיננסיים האמורים לעיל ומתן שירותים בנקאיים לגופים המנהלים אותם. השירותים כוללים בין השאר שערך נכסים, הפקת דוחות בקרה, הפקת דיווחים לרשויות, ניהול ספרים, ניהול חשבונות וזכויות עמיתים בקופות-גמל וחישוב תשואות. כן כוללים השירותים הבנקאיים אשראי לסוגיו ופעילות במכשירים נגזרים. לבנק הסכמים למתן שירותים תפעוליים בעבור חברות לניהול קופות-גמל, חלקם כחלק נלווה למכירת קופות-גמל שהיו בבעלות הבנק. בתחום קרנות הנאמנות, לבנק הסכמים למתן שירותים לחברות לניהול קרנות נאמנות. בנוסף המערך נותן טיפול כולל לחברות הניהול של קופות הגמל ולקרנות הנאמנות.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

גופים מוסדיים מונהלים בגישת ההנהלה במסגרת הבנקאות העסקית ובמסגרת מגזר הניהול הפיננסי, ומוציגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים. לפרטים ותיאור מפורט הכולל מידע על מוצרים ושירותים, שווקים עיקריים ודרכי הפצה, אסטרטגיה עסקית ומבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו, ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות שנתיים אלה.

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר גופים מוסדיים

במיליוני שקלים חדשי

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	
112	118	רווח ורווחיות
(1)	-	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
44	42	הכנסות מימון שאינן מריבית
155	160	עמלות והכנסות אחרות
(22)	2	סך ההכנסות
125	123	הוצאות בגין הפסדי אשראי
52	35	הוצאות תפעוליות אחרות
19	12	רווח לפני הפרשה למיסים
33	23	הפרשה למיסים
		רווח נקי
1,175	1,341	מאזן - סעיפים עיקריים:
1,166	1,331	אשראי לציבור (יתרת סוף)
38,881	37,712	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
1,413	1,434	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
38,748	39,260	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
2,334	2,624	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
		יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
34	30	מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
76	85	מרווח מפעילות מתן אשראי
2	3	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
112	118	אחר
		סך הכל הכנסות ריבית נטו

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

תרומת מגזר גופים מוסדיים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה בשנת 2018 הסתכמה ב-23 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 33 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

הכנסות הריבית נטו הסתכמו ב-118 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 112 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 6 מיליוני שקלים חדשים המיוחס בעיקר לעלייה במרווח מקבלת פיקדונות.

בסעיף ההוצאות בגין הפסדי אשראי נרשמה הוצאה של 2 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הקטנת הפרשה של 22 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, כתוצאה מגביית חובות שנמחקו.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

מגזר ניהול פיננסי

ההגדרה הפיקוחית

מגזר ניהול פיננסי כולל את פעילות המסחר, ניהול הנכסים וההתחייבויות והשקעות ריאליות של הבנק.

פעילות למסחר - השקעה בניירות ערך למסחר, פעילות עשיית שוק בניירות ערך, פעילות במכשירים נגזרים שאינם מיועדים לגידור ואינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, שאילת ניירות ערך למסחר, מכירה בחסר של ניירות ערך, שירותי חיתום של ניירות ערך.

ניהול נכסים והתחייבויות - לרבות השקעה באגרות חוב זמינות למכירה ובאגרות חוב מוחזקות לפדיון, גידור באמצעות מכשירים נגזרים מגדרים, גידור ALM, גידור מטבעי של השקעות בחוץ לארץ.

השקעות ריאליות - השקעה במניות זמינות למכירה ובחברות כלולות של עסקים.

פעילות ניהול פיננסי אחרת - שירותי ניהול, תפעול, נאמנות ומשמורת לבנקים, מכירה וניהול תיקי אשראי.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר (ב"גישת ההנהלה")

הניהול הפיננסי בבנק מבוצע על ידי החטיבה הפיננסית. מגזר הניהול הפיננסי פועל בארץ ובחוץ לארץ וכולל מספר תחומים עיקריים: ניהול כלל הנכסים וההתחייבויות של הבנק, ניהול תיק איגרות החוב, ניהול החשיפות לסיכונים שוק, ניהול הנזילות ופעילות הבנק בחדר העסקאות בשוקי הכספים והון, זאת, בהתאם לראיית ההנהלה את הניהול של פעילויות אלה.

הפעילות בתחום ניהול נכסים והתחייבויות מנוהלת בסקטור ניהול פיננסי וכוללת את ניהול המקורות והשימושים, החשיפות לסיכונים שוק - לרבות ניהול סיכונים נזילות, בסיס וריבית, ניהול מחירי המעבר ("מחירי צל") ותמחור עסקאות פיננסיות מיוחדות וניהול תיק אגרות החוב.

הפעילות למסחר מתבצעת על ידי חדר העסקאות וכוללת את פעילות הבנק במטבע חוץ, באופציות, בנגזרי ריבית, בניירות ערך בארץ ובחוץ לארץ ובנכסים פיננסיים, כאשר הצד הנגדי לעסקאות הם גופים מהארץ ומחוץ לארץ.

כמו כן, בחטיבה קיימת יחידה ייעודית לניהול קשרי מוסדות פיננסיים ומשקיעים. יחידה זו אחראית על מכלול הפעילות מול בנקים בחוץ לארץ, לרבות ניהול חשבונות קורספונדנט, קבלת ומתן שירותים שונים ופיתוח פעילות תומכת בצרכי לקוחות הבנק.

הפעילות במגזר הינה בכפוף למדיניות ניהול הסיכונים הרלבנטיים למגזר ובמסגרת המגבלות שהטילו הדירקטוריון וההנהלה באשר לרמות החשיפה השונות.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

גופים מוסדיים אשר מנוהלים בגישת ההנהלה במסגרת מגזר הניהול הפיננסי, מוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים.

התפתחויות שחלו במגזר ניהול פיננסי בתקופה

במהלך שנת 2018 הושפעה הפעילות במגזר מ:

- תחרות הולכת וגוברת בענף הבנקאות, ומגמה של ירידת עמלות והצטמצמות מרווחים.
- שינויים רגולטורים בשוק העולמי ובשוק המקומי.

לפרטים ותיאור מפורט הכולל מידע על מוצרים ושירותים, שווקים עיקריים ודרכי הפצה, אסטרטגיה עסקית ומבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו, ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות שנתיים אלה.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר ניהול פיננסי

במיליוני שקלים חדשים

לשנה שנתיימה לשנה שנתיימה	לשנה שנתיימה לשנה שנתיימה	
ביום 31 בדצמבר 2017	ביום 31 בדצמבר 2018	
(5)	(48)	רווח ורווחיות
131	435	סך הכל הוצאות ריבית, נטו
242	208	הכנסות מימון שאינן מריבית
		עמלות והכנסות אחרות
368	595	סך ההכנסות
(1)	3	הוצאות בגין הפסדי אשראי
321	362	הוצאות תפעוליות אחרות
48	230	רווח לפני הפרשה למיסים
18	81	הפרשה למיסים
30	149	רווח לאחר מיסים
-	1	חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים של חברות כלולות
30	150	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(22)	(31)	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
8	119	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
5,872	6,323	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
-	-	מרווח מפעילות מתן אשראי
-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
(5)	(48)	אחר
(5)	(48)	סך הכל הוצאות ריבית נטו

תרומת מגזר ניהול הפיננסי (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה בשנת 2018 הסתכמה ב-119 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 8 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי במגזר:
תוצאות הפעילות המימונית (הוצאות ריבית נטו והכנסות המימון שאינן מריבית) גדלו ב-261 מיליוני שקלים חדשים לעומת התקופה המקבילה אשתקד, בעיקר כתוצאה מעליית מדד המחירים (הידוע) לצרכן בשיעור של 1.2% לעומת שיעור של 0.3% אשתקד, ומהשפעת רישום חשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן ואחרות. ראה גם ניתוח ההתפתחות בהכנסות המימון בפרק התפתחות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח הכולל האחר.

סך העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו ב-208 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הכנסות מעמלות ואחרות בסכום של כ-242 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. בתקופה המקבילה נרשמו רווחי הון של 47 מיליוני שקלים חדשים ממימוש נכסים במסגרת רה-ארגון בנכסים ושיפורים במערך הסינוף.

ההוצאות התפעוליות כוללות הפרשה לתביעה, על פי פסק דין, כנגד חברה בת של הבנק ("חברה לנאמנות") בהיקף של 38 מיליוני שקלים חדשים. לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

תוצאות הפעילות בחוץ לארץ

ההגדרה הפיקוחית

פעילות הבנק בחוץ לארץ מוצגת בנפרד ונחלקת לפעילות של אנשים פרטיים ופעילות עסקית.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר ("גישת ההנהלה")

הפעילות הבינלאומית בקבוצת הבנק כוללת מתן שירותים בנקאיים לעסקים ושירותי בנקאות פרטית לאנשים פרטיים באמצעות חברות בנות וסניפים בעולם. הפעילות הבינלאומית של הקבוצה כוללת שירותי בנקאות פרטית, מימון סחר חוץ, אשראי מקומי לרכישת נדל"ן ומימון מסחרי והשתתפות באשראים סינדיקטיביים. הפעילות הבינלאומית בארץ ובחוץ לארץ כפופה לסקטור פעילות בינלאומית ובנקאות פרטית בחטיבה הפיננסית של הבנק.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

לקוחות עסקיים ופרטיים בסניפי חוץ לארץ שסווגו למגזרי הפעילות השונים בהתאם לגישת ההנהלה, סווגו למגזר פעילות חוץ לארץ בגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.

לקוחות עסקיים ופרטיים בסניפי חוץ לארץ מוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים ומונהלים בגישת ההנהלה במסגרת מגזרי הפעילות השונים - בעיקר בנקאות פרטית ועסקית.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

מוצרים ושירותים

השירותים המוצעים ללקוחות מגזר פעילות חוץ לארץ הם:

- שירותי בנקאות פרטית ללקוחות בעלי עושר פיננסי גבוה. שירותים אלה כוללים ניהול פיקדונות הלקוחות ומתן ייעוץ פיננסי לניהול תיק ניירות הערך של הלקוחות.
- פתרונות אשראי לצרכי לקוחות פרטיים ועסקיים הן מקומיים והן מישראל הפועלים בחוץ לארץ.

התפתחויות שחלו במגזר פעילות בחוץ לארץ בתקופה

בשנים האחרונות הצטמצמה התחרות מול שלוחות הבנקאים הישראליים הפועלות בחוץ לארץ. כמו כן, שינויי רגולציה גלובליים הביאו לשינוי מיקוד עסקי ושינויים בהעדפות הלקוחות. לפרטים ותיאור מפורט הכולל מידע על מוצרים ושירותים, שווקים עיקריים ודרכי הפצה, אסטרטגיה עסקית ומבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו, ראה פרק ממסל תאגידי בדוחות שנתיים אלה.

ניתוח תוצאות הפעילות בחוץ לארץ

במיליוני שקלים חדשים

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	
		רווח ורווחיות
162	203	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
7	10	הכנסות מימון שאינן מריבית
29	28	עמלות והכנסות אחרות
198	241	סך ההכנסות
1	4	הוצאות בגין הפסדי אשראי
71	181	הוצאות תפעוליות אחרות
126	56	רווח לפני הפרשה למיסים
46	47	הפרשה למיסים
80	9	רווח נקי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
3,151	4,150	אשראי לציבור (יתרת סוף)
3,123	4,117	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
4,872	5,428	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
3,031	3,391	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
5,102	5,432	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
3,495	3,953	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
93	112	מרווח מפעילות מתן אשראי
12	14	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
57	77	אחר
162	203	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת הפעילות בחוץ לארץ לרווחי הקבוצה בשנת 2018 הסתכמה ב-9 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 80 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

הכנסות הריבית נטו הסתכמו ב-203 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 162 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, בעיקר כתוצאה מעלייה בהיקפי הפעילות.

בתקופה הנוכחית נרשמה הוצאה להפסדי אשראי בהיקף של כ-4 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הוצאה בהיקף של 1 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאות התפעוליות והאחרות כוללות הפרשות בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה, לרבות מידע על אזורים גיאוגרפיים וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

חברות מוחזקות עיקריות

תרומת החברות המוחזקות לרווח הנקי מפעולות רגילות, הגיעה בשנת 2018 ל-81 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 122 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. נתונים אלה כוללים השפעות של שינויים בשערי החליפין על יתרות ההשקעה בחברות המוחזקות בחוץ לארץ, המכוסים בבנק עצמו.

ללא השפעת הפרשי שער כאמור לעיל וללא השפעת ההוצאות שיוחס לבנק מזרחי שוויץ בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית כמו גם השלכות מס אפשריות, הסתכמה תרומת החברות המוחזקות ב-155 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 145 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, ראה פירוט השפעת החברות המוחזקות להלן. לפרטים נוספים ראה ב"אור 29 (מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים) לדוחות הכספיים.

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן: "בנק יהב")

בנק יהב הינו תאגיד בנקאי הפועל בהתאם לרישיון 'בנק' לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981. ביום 28 בינואר 2009 נתקבל רישיון המחליף את רישיונו הקודם של הבנק מיום 11 בינואר 2005, אשר התיר לבנק פעילות עם עובדי המדינה והמגזר הציבורי. על פי הרישיון המחליף, בנק יהב רשאי לעסוק בפעילויות חדשות ולהרחיב את קהל לקוחותיו, בכפוף להיתר מראש של הפיקוח על הבנקים.

בד בבד עם קבלת הרישיון המחליף, נתקבל בבנק יהב אישור הפיקוח על הבנקים להעניק שירותים ללקוחות יחידים (כגון שכירים, עצמאים ומשקי בית) ולתאגידיים, ובלבד שהתאגידיים לא יקבלו אשראי בסכום העולה על המגבלה שנקבעה. בנק יהב פועל בהתאם לרישיון המחליף, בכפוף ובהתאם למדיניות דירקטוריון בנק יהב בנושא.

תרומת בנק יהב לרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2018, הסתכמה ב-68 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה ל-44 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2017. תשואת הרווח הנקי על ההון של בנק יהב הגיעה בשנת 2018 ל-10.2%, בהשוואה ל-7.1% בשנת 2017. סך המאזן של בנק יהב ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם ב-25,928 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 24,782 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2017, גידול בשיעור של 4.6%. יתרת האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה ב-10,162 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 9,569 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2017, גידול בשיעור של 6.2%. יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה ב-22,289 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 20,908 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2017, גידול בשיעור של 6.6%.

טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ (להלן: "טפחות ביטוח")

טפחות ביטוח היא סוכנות ביטוח בבעלות מלאה של הבנק, העוסקת במכירת פוליסות ביטוחי חיים ופוליסות ביטוחי נכסים של לקוחות המבצעים משכנתאות בבנק. תרומתה של טפחות ביטוח לרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2018 הסתכמה ב-82 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה ל-73 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2017.

תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי הגיעה בשנת 2018 ל-8.4% לעומת תשואה של 7.6% בשנת 2017.

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל, הנמצאות בשליטתו המלאה של הבנק ונשענות על תשתיות הבנק, הפסידו בשנת 2018 - 5 מיליוני שקלים חדשים, נטו, לעומת רווחים של 27 מיליוני שקלים חדשים, נטו, בשנת 2017. מזה הפסד של 16 מיליוני שקלים חדשים (לעומת רווח של 13 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2017) מפעילות נאמנות במסגרת החברה הבת, מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ (להלן: "חברה לנאמנות").

התוצאות הכספיות של החברה לנאמנות, בשנת 2018, כוללות הפרשה לתביעה בהיקף של 38 מיליוני שקלים חדשים על פי פסק דין כנגד החברה.

יונייטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד

יונייטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד ("בנק המזרחי שוויץ") מתמחה בשירותי בנקאות פרטית בינלאומית. הבנק בשוויץ מוחזק באמצעות חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, United Mizrahi Overseas Holding Co. B.V. (Netherlands) ("מזרחי החזקות בינלאומיות"), הרשומה בהולנד.

תוצאות הפעילות של בנק מזרחי שוויץ כוללות הפרשות בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית והשלכות מס אפשריות בגינן. לפרטים נוספים ראה ב"אור 29 (מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים) לדוחות הכספיים.

לאור האמור לעיל, הסתכמו תוצאות הפעילות של בנק המזרחי שוויץ בהפסד של 24.1 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת רווח של 0.7 מיליוני פרנקים שוויצרים בשנת 2017. סך המאזן של בנק המזרחי שוויץ ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם ב-140 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת 174 מיליוני פרנקים שוויצרים ליום 31 בדצמבר 2017.

הכנסות הריבית והכנסות הריבית, נטו הסתכמו בשנת 2018 ב-2.0 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת 1.9 מיליוני פרנקים שוויצרים בשנת 2017. ההפסד לפני מס הסתכם בשנת 2018 ב-26.5 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת רווח לפני מס של 1.0 מיליוני פרנקים שוויצרים בשנת 2017. ההפסד לפני מס מנוכה מהשפעות שער חליפין הסתכם בשנת 2018 ב-99.0 מיליוני שקלים חדשים, לעומת רווח של 3.4 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2017.

יתרת האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה ב-80 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת 72 מיליוני פרנקים שוויצרים ליום 31 בדצמבר 2017. יתרת הפיקדונות בבנקים ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה ב-56 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת 100 מיליוני פרנקים שוויצרים ליום 31 בדצמבר 2017. יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה ב-65 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת 111 מיליוני פרנקים שוויצרים ליום 31 בדצמבר 2017.

נתונים אלה אינם כוללים סעיפים חוץ מאזניים, כגון פיקדונות בנאמנות (FIDUCIARY) ותיקי ניירות ערך של לקוחות, המהווים מרכיבים עיקריים בפעילותו העסקית של הבנק בשוויץ.

לפרטים נוספים על אישור דירקטוריון הבנק להתקשרות עם משרד המשפטים בארצות הברית בהסכם מסוג DPA לסיום החקירה הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים, ראה ב"אור 26 ג.12 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

השקעות בתאגידים ריאליים

הבנק מנהל השקעות נוסטרו בתאגידים ריאליים. מניות התאגידים הריאליים שבהן השקיע הבנק כאמור, נרכשו למטרת השגת רווחי הון ומוצגות בתיק ניירות הערך הזמינים למכירה ובמסגרת ההשקעה בחברות כלולות, כאשר לבנק השקעה מהותית בתאגיד. כ-1% מההשקעות הן סחירות, ומוצגות בהתאם לערכי השוק שלהן. יתר ההשקעות מוצגות בהתאם לעלותן או בהתאם לשווי המאזני. במקרים של ירידת ערך שעל פי הערכת ההנהלה אינה בעלת אופי זמני, נרשמת הפרשה לירידת ערך ההשקעה כהפסד בספרי הבנק.

השקעות הבנק בתאגידים ריאליים הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2018 ב-91 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 97 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2017, כמפורט להלן (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	
63	57	במסגרת סעיף ניירות ערך זמינים למכירה:
1	1	יחידות השתתפות בקרנות השקעה
1	1	השקעות סחירות
65	59	השקעות בתאגידים שונים המוצגות לפי שיטת העלות
		סך הכל במסגרת ניירות זמינים למכירה
		במסגרת סעיף השקעות בחברות כלולות:
19	19	השקעה בפסגות ירושלים ⁽¹⁾
11	11	השקעות בקרנות מזנין ⁽²⁾
2	2	השקעה ברוסארי קפיטל ⁽³⁾
32	32	סך הכל השקעה בחברות כלולות
97	91	סך הכל השקעות בתאגידים ריאליים

- (1) פסגות ירושלים הינה חברה פרטית שרכשה מקרקעין באזור ירושלים לצורך פיתוחם לבניה למגורים. יתרת ההשקעה בספרי הבנק כוללת השקעה בשטרי הון שהסתכמו ליום 31 בדצמבר 2018 וליום 31 בדצמבר 2017 לסך של כ-35 מיליוני שקלים חדשים. לפרטים נוספים בדבר ההשקעה בפסגות ירושלים, ראה ביאור 15 לדוחות הכספיים.
- (2) קרן מזנין הינה קרן מימון ביניים המעמידה מימון משלים לאשראי הבנקאי לחברות ממגוון מגזרים. המימון ניתן בדרך כלל בתמורה לריבית, אופציות ומכשירים הוניים אחרים.
- (3) רוסארי קפיטל הינה חברה פרטית העוסקת בתחום חיתום, ליווי יעוץ להנפקות פרטיות וציבוריות, מיזוגים ורכישות, השקעה בניירות ערך והפצת ניירות ערך.

רווחי הבנק נטו מהשקעות בתאגידים ריאליים, לאחר הפרשה לירידת ערך, הסתכמו בשנת 2018 ב-18 מיליוני שקלים חדשים, לעומת רווחים בסך של 11 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2017.

סקירת הסיכונים

תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

הבנק עוסק בפעילות בנקאית מסחרית (עסקית וקמעונית) ובפעילות משכנתאות, אשר בה מוביל הבנק את מערכת הבנקאות בישראל. הפעילות העסקית השוטפת של הקבוצה במגוון המוצרים והמכשירים הפיננסיים המאזניים והחוץ מאזניים חושפת את הקבוצה לסיכונים שונים, ביניהם - סיכונים שוק, ריבית בתיק הבנקאי ונזילות, סיכונים אשראי, סיכונים תפעוליים, סיכונים ציות, סיכון אסטרטגי-עסקי וסיכון מוניטין. ניהול הסיכונים בבנק מתבצע בראייה כוללת ובהתאמה לדרישות הרגולטוריות, במטרה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה, תוך נטילת סיכונים בצורה מושכלת ושמירה על רמת סיכון התואמת את תיאבון הסיכון הכולל שהוגדר על ידי דירקטוריון הבנק.

תיאבון הסיכון מגדיר את רמת הסיכון הכוללת שהבנק מעוניין ומסוגל לקחת על עצמו ומהווה קביעה ברמת-על, היכן הבנק רוצה להיות על הציר של תשואה (תמורה) מול סיכון (מבט צופה פני עתיד). תיאבון הסיכון מוגדר כמותית ואיכותית ומבוסס על עקרונות היסוד של התוכנית האסטרטגית והעסקית של הבנק ורמת הנזילות וההון הנדרשת לעמידה ביעדים האסטרטגיים.

סיבולת לסיכון מהווה קביעה ספציפית של רמות הסיכון לכלל הסיכונים אליהם חשוף הבנק. רמות הסיכון נקבעות במגוון מדדים כמותיים ואיכותיים, התומכים בהשגת המטרות העסקיות, אך עדיין משאירים את הבנק בגבולות הגזרה אשר הוגדרו בתיאבון הסיכון הכולל ובכפוף למגבלות רגולטוריות קשיחות. סך מגבלות הסיכון, מגלמות באופן מצרפי את רמת הסיכון הכוללת שהבנק מוכן לקבל.

במהלך שנת 2018, לא נרשמו חריגות מתיאבון הסיכון שקבע דירקטוריון הבנק לסיכונים השונים. מדדי הסיכון נמצאים במרחקים סבירים, מהמגבלות שנקבעו ובהלימה למתווה התוכנית האסטרטגית ותוכניות העבודה השוטפות. היחסים הפיננסיים העיקריים ומדדי הרווחיות מצביעים על יציבות לרווח והון הבנק. לבנק כריות הון מספקות לצורך עמידה ביעדי ההון שלו הן במצב עסקים רגיל והן במצב קיצון.

ביום 12 במרץ 2019, אישר דירקטוריון הבנק התקשרות עם משרד המשפטים בארצות הברית בהסכם מסוג "DPA" לסיום החקירה הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים. לפרטים נוספים, ראה פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית, פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי (אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק), וכן ביאור 26 ג. לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר הערכת מידת ההשפעה של כלל גורמי הסיכון ראה טבלת הערכת גורמי הסיכון להלן. במהלך שנת 2018, פרופיל הסיכונים של הבנק אינו גבוה. סיכונים בעלי רמות סיכון שאינן נמוכות, נובעים ככלל, מסיכון מובנה בפעילות הבנק, והם בהלימה לעקרונות תיאבון הסיכון שהוגדרו.

תיאור הסיכונים

לבנק מסגרת נרחבת לניהול ובקרת הסיכונים אליהם הוא נחשף, הכוללת מבנה ארגוני תומך בניהול ובקרת סיכונים אלה. ניהול הסיכונים בקבוצה מתבצע באופן שוטף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 310 של בנק ישראל - "ניהול סיכונים", ובהתאם למסגרת שהותוותה בנדבך השני של באזל III, כולל השינויים הנדרשים עם כניסת באזל III לתוקף.

דירקטוריון הבנק והועדה לניהול הסיכונים של הדירקטוריון אחראים להתוות את העקרונות הנדרשים לניהול ובקרת הסיכונים השונים אליהם חשוף הבנק במסגרת פעילותו, כולל קביעת תיאבון הסיכון ופיקוח אחר עמידת הבנק בעקרונות ותיאבון הסיכון שקבע.

הנהלת הבנק מחויבת לניהול שוטף של הסיכונים המהותיים העומדים בפני הבנק, וליישום העקרונות שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק לטיפול בסיכונים אלה.

תרבות ארגונית לניהול הסיכונים והממשל התאגידי בבנק היא האמצעי המרכזי הקיים בבנק להפחתת סיכונים. הממשל התאגידי תומך בקיום תרבות ניהול הסיכונים, והתהליכים לניהול ובקרת הסיכונים בבנק יעילים, מקיפים ומבטיחים את יציבותו לאורך זמן. כלל הסיכונים אליהם חשוף מנהלים ומנטורים באופן שוטף ובצורה אפקטיבית על ידי היחידות הרלוונטיות.

לבנק תהליך מוסדר למיפוי וזיהוי הסיכונים הפרטניים הכרוכים בפעילותו, הנקבעים לפי סף מהותיות, בהתאם לפוטנציאל הנזק העלול להיגרם לבנק בתרחישים בעוצמות שונות. המהותיות נבחנת לפני הפעלת האמצעים להפחתת הסיכון הכוללים בין השאר: ניהול ובקרה. עקרונות הטיפול בסיכונים המהותיים השונים כפי שזוהו ומופן, לרבות, תיאבון הסיכון, אופן המדידה, הניטור המתמשך של פרופיל הסיכון של הבנק, לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון, הניהול והמזעור של כל סיכון, מעוגנים במסמכי מדיניות ייעודיים.

מדיניות המסגרת לניהול הסיכונים, הכוללת בין השאר את הממשל התאגידי לניהול הסיכונים, תיאבון הסיכון הכולל של הבנק מיפוי הסיכונים המהותיים, עקרונות המדידה וניהול הסיכונים, ומערך הדיווחים הנדרשים בשגרה ובחירום. מסמכי המדיניות הייעודיים נדונים ומאושרים אחת לשנה על ידי הדירקטוריון.

המודל העסקי של הבנק מבוסס על אסטרטגיה עסקית, ועקרונות תיאבון הסיכון הכולל של הבנק.

הבנק פועל תחת מתווה של תוכנית אסטרטגית חמש שנתית. התוכנית האסטרטגית הנוכחית, אושרה בנובמבר 2016 ועקרונותיה פורסמו לציבור. התוכנית האסטרטגית מבוססת על שלושה עקרונות מרכזיים: צמיחה, בידול ויעילות, וגזרת תוכניות עבודה פרטניות ליחידות השונות.

הסיכון האסטרטגי הינו סיכון בזמן אמת או סיכון עתידי, לרווחים, להון, למוניטין או למעמד הבנק, הנובע מהחלטות עסקיות שגויות, הטמעה לא נאותה של החלטות הבנק או התאמה לא נאותה של הבנק לשינויים בסביבה העסקית בה הוא פועל.

הסיכון האסטרטגי-עסקי גלום בכלל פעילויות הבנק, ומושפע הן מגורמים פנימיים (כגון: כשלי ממשל תאגידי, כשלי אשראי וחשיפות, סיכונים טכנולוגיים וגורמים נוספים) והן מגורמים חיצוניים (כגון: שינויי רגולציה, סיכונים תחרות, שינוי בהתנהגות הצרכנים, גורמים מאקרו כלכליים וגורמים נוספים).

הבנק מבצע מעקב שוטף אחר העמידה ביעדי תוכנית העבודה. ובקרת הסיכונים מקיימת תהליכים שוטפים לאתגור תוכניות העבודה והעמידה ביעדי התוכנית האסטרטגית.

סיכון האשראי הוא הסיכון המרכזי בפעילות התאגידיים הבנקאיים. בבנק מוטא סיכון זה לפעילות האשראי הקמעונית ובפרט האשראי לדיור, פעילות המאופיינת ברמת סיכון נמוכה יחסית. בהתאם לעקרונות התוכנית האסטרטגית החמש שנתית, פועל הבנק לשמירה על מעמדו כמוביל בתחום הקמעונית וכן להגברת המיקוד והרחבת הפעילות במגזריים העסקיים. הבנק מנטר ומנהל את סיכונים תיק האשראי במגוון כלים, לרבות פיתוח והטמעה של מודלים מתקדמים. ראה בהרחבה בפרק סיכון האשראי להלן.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

בתחום העסקי פועל הבנק תוך ביצוע שוטף של הערכות סיכון ברמת הלקוח וברמת הענף והמשק כולו (ריכוזיות ענפית). הבנק נמצא ביחס כסיו נזילות (LCR) מעל היחס הרגולטורי הנדרש (100%) עם מרווחי ביטחון הולמים, וכן פועל באופן שוטף לגיוון והארכת המקורות על מנת לשמר מבנה מקורות יציב. חשיפת הבנק לפעילות בחוץ לארץ היא נמוכה, וכן פעילותו בתחום השקעות הנוסטרו, אשר נועדה ברובה להשקעת עודפי הנזילות בנכסים איכותיים עם סיכון אשראי מזערי. הסיכונים שאינם פיננסיים, מהווים חלק מהותי במפת הסיכונים של הבנק אשר מחייבים ניהול סיכונים מוקפד והדוק המתפתח בד בבד עם התפתחויות טכנולוגיות ורגולטוריות כלל עולמיות. ההתפתחויות הטכנולוגיות והעלייה ברמת התחכום של הגורמים הפועלים בתחום מתקפות הסייבר, מעלה את רמת הסיכון ובמקביל את עצימות הניהול והניטור של הסיכונים התפעוליים, סיכוני טכנולוגיית המידע וסיכוני אבטחת המידע והסייבר. סיכוני הציות והרגולציה מבטאים את הסיכון להשתתף עיצומים כספיים והליכי אכיפה אשר עלולים להינקט על ידי רשויות מוסמכות ועל ידי תביעות כנגד הבנק, וכן השלכות על סיכון המוניטין. סיכון הוגנות (conduct risk), הנכלל בסיכון הציות - בתחום זה פועל הבנק לשמירה על מערכת יחסים הוגנת עם לקוחותיו ועם שאר מחזיקי העניין, ולהפחתת החשיפה להתמשותם של סיכונים ואירועי כשל בתחום. ההוגנות מהווה ערך בסיסי במסגרת הקוד האתי של הבנק. בידי הבנק קיימת תשתית עסקית, משפטית ותפעולית לנהל את החשיפות ולבצע פעולות יזומות לצמצום הסיכון ו/או גידורו על מנת להגביל את החשיפה. לבנק יכולת לנהל באופן גמיש את הנכסים הפיזיים והן את הנכסים וההתחייבויות הפיננסיות, ולבצע שינויים בנכסי הסיכון ובהון תוך כדי הפעילות השוטפת, וזאת, על מנת לעמוד ביעדים האסטרטגיים.

תיאבון הסיכון וניהול הסיכונים

תיאבון הסיכון הכולל של הבנק מוגדר כמותית ואיכותית בהלימה לאסטרטגיה העסקית של הבנק. תיאבון הסיכון הפרטי לכל הסיכונים המהותיים נקבע באמצעות מגבלות כמותיות ואיכותיות. עבור מרבית הסיכונים נקבעו מגבלות למצב שוק רגיל, וכן למצב קיצון. ה-ICAAP, הינו תהליך להערכת ההון הפנימי (הנדבך השני) שנועד להבטיח, כי רמת ההון הכוללת של הבנק, תואמת את פרופיל הסיכון שלו, יעדי ההון שקבע ויעדי העסקיים בהתאם לתוכנית האסטרטגית. זאת הן במהלך עסקים רגיל והן בתרחשי קיצון. כמו כן, במסגרת נדבך זה, מתקיימים תהליכי הערכה איכותיים לרמת הסיכונים השונים, אופן ניהולם, וזיהוי מוקדי הסיכון. תכנון ההון האחרון של הבנק, שהוגש לבנק ישראל בחודש דצמבר 2018, אשר בוצע על נתוני מחצית שנת 2018, בהתבסס על התוכנית האסטרטגית של הבנק ולאופק תכנון של שלוש שנים, מצביע על כך כי בידי הבנק כרית ספיקה הונית מספקת להתמודדות עם מגוון הסיכונים הכרוכים בפעילות הבנק גם תחת אירועי קיצון. כמו כן, יחס הון עצמי רובד 1 בתרחיש איום בכל אחת משנות התרחיש אינו יורד מתחת לשיעור של 6.5% (מגבלת יחס הון למצב איום, מבחן המתבצע תחת הנחות מחמירות לגבי פוטנציאל הפגיעה בבנק).

תרחישי קיצון

תרחשי קיצון הינם טכניקות לניהול סיכונים המשמשות להערכת החשיפה של הבנק לסיכונים, הן בראייה נוכחית והן בראייה צופה פני עתיד. תרחישי הקיצון בבנק משמשים להערכת החשיפה הנוכחית לסיכונים ובראייה צופה פני עתיד המניחה אי וודאות. תרחישי הקיצון מהווים כלי משלים למודלים לצורך הערכת הסיכונים. לבנק מגוון מתודולוגיות חישוב לביצוע תרחישי קיצון. השימושים העיקריים של תרחישי הקיצון והעקרונות לקביעתם מעוגנים במסמך המדיניות לניהול הסיכונים. הבנק עושה שימוש נרחב בתוצאות תרחישי הקיצון במסגרת תהליך תכנון ההון המהווה חלק ממסמך ה-ICAAP. תהליך זה בוחן האם לבנק די הון על מנת לעמוד בתוכנית האסטרטגית, המאותגרת על ידי שורה של תרחישי קיצון בדרגות חומרה שונות. כמו כן, מבצע הבנק תרחיש מערכתי, שהינו תרחיש קיצון מאקרו כלכלי אחיד שעורך הפיקוח על הבנקים למערכת הבנקאית, המבוסס בעיקרו על שינויים במשתני המאקרו בתרחישים היפותטיים, שנועדו לבצע בחינה מערכתית ופרטנית של היציבות הפיננסית של המערכת הבנקאית בסביבה מאקרו כלכלית שונה ולזהות את מוקדי הסיכון המרכזיים. תוצאות התרחיש מלמדות כי פוטנציאל הפגיעה בביצועי הבנק, תחת תרחיש שכזה, הינו נמוך יחסית להון הבנק והרווח השנתי שלו.

מסמך הסיכונים

מסמך הסיכונים משמש כלי עזר עיקרי העומד לראשות הדירקטוריון, לסיוע במילוי תפקידו בתחום ניהול ובקרת הסיכונים. המסמך מציג בצורה תמצית וברורה את פרופיל הסיכון על מנת לאפשר לדירקטוריון לעקוב את פעולות ההנהלה ולוודא שהן עולות בקנה אחד עם תיאבון הסיכון ועם מסגרת ניהול הסיכונים שקבע.

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

הערכת גורמי הסיכון

להלן מיפוי גורמי הסיכון, פוטנציאל השפעתם על קבוצת הבנק וחברי ההנהלה שמונו כאחראים (Risk Owner) לכל אחד מהם:

גורם הסיכון ^(א)	מידת ההשפעה של גורם הסיכון	Risk Owner
השפעה כוללת של סיכויי אשראי	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה העסקית
סיכון בגין איכות לווים וביטחונות	נמוכה-בינונית	
סיכון בגין ריכוזיות ענפית	נמוכה-בינונית	
סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	נמוכה	
סיכון בגין תיק המשכנתאות	נמוכה	
השפעה כוללת של סיכויי שוק	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה הפיננסית
סיכון ריבית	בינונית	
סיכון אינפלציה	נמוכה-בינונית	
סיכון שערי חליפין	נמוכה	
סיכון מחירי מניות	נמוכה	
סיכון נזילות	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה הפיננסית
השפעה כוללת של הסיכון התפעולי	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון באבטחת מידע וסייבר	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון טכנולוגיית המידע	בינונית	מנהלת חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ
סיכון משפטי	נמוכה-בינונית	יועצת משפטית ראשית
סיכון ציות ורגולציה	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון חוצה גבולות ואיסור הלבנת הון	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון מוניטין ⁽²⁾	נמוכה	מנהלת החטיבה לשיווק, פרסום ופיתוח עסקים
סיכון אסטרטגי-עסקי ⁽³⁾	נמוכה-בינונית	מנהל כללי

(1) ההערכה של השפעתם של גורמי הסיכון מביאה בחשבון את ההתפתחות בחקירת משרד המשפטים בארצות הברית. לפרטים בדבר אישור דירקטוריון הבנק התקשרות עם משרד המשפטים בארצות הברית בהסכם מסוג "DPA" לסיים החקירה הנגזרת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים וההשלכות הכספיות על דוחות כספיים אלה, ראה פרק התוכנית האסטרטגית ומידע צופה פני עתיד לעיל, וכן ביאור 26 א.12 דוחות הכספיים. לפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה נגזרת בהקשר זה, ראה ביאור 26 א.11 לדוחות הכספיים.

(2) הסיכון לפגיעה בתוצאות הבנק כתוצאה מפרסומים שליליים לגבי הבנק.

(3) הגדרת הסיכון האסטרטגי-עסקי כוללת את תהליך תכנון וניהול הון.

מידת ההשפעה של הסיכונים השונים בטבלה לעיל, נקבעה בהתאם להערכות ההנהלה כפי שהן נערכות מעת לעת. הערכות אלה, נעשות על פי ניטור מדדי הסיכון הכמותיים השונים שקבע הבנק, כולל כיוון התפתחותם וכן בהתבסס על הערכה איכותית של ניהול הסיכונים, ואפקטיביות מעגלי הבקרה בהתאמה לתהליך ותוצאות ה-ICAAP שביצע הבנק, בהובלת מנהלי הסיכונים של הבנק.

הבנק מקיים תהליכי זיהוי ומדידה של סיכונים על פי מגוון שיטות ומתודולוגיות לאמידת רמות הסיכון והחשיפה שלו לסיכונים השונים במהלך עסקים רגיל ובתרחשי קיצון. הבנק מפעיל שיטות מדידה כמותיות (מודלים, מדדים/אינדיקטורים, תרחישים וניתוחי רגישות ועוד) ושיטות מדידה איכותיות (הערכות מומחה וסקרים).

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

תיאור הסיכון

סיכון אשראי הוא הסיכון שלווה או צד נגדי של הבנק לא יעמוד בהתחייבותיו כלפי הבנק. סיכון זה מושפע ממספר גורמים עיקריים: סיכון עסקי הנובע מפעילותו של הלקוח, סיכוי ריכוזיות הנובעים מחשיפת יתר ללווה/קבוצת לווים ולענפי משק, סיכון ריכוזיות גאוגרפית, סיכון הנובע משינויים אקסוגניים, סיכויי אשראי בחוץ לארץ וסיכונים תפעוליים, שלהתממשותם יש השלכות על סיכויי האשראי. כמו כן, לסיכון זה יש קשרי גומלין עם מספר סיכונים נוספים כגון, סיכון השוק והריבית, סיכון הנדילות, סיכון ציות וסיכונים נוספים.

תיאור תיאבון הסיכון ועקרונות לניהול

ניהול הסיכון האשראי בבנק מתבצע בהתאם להוראה מספר 311 - "ניהול סיכויי אשראי" של בנק ישראל. דירקטוריון הבנק הגדיר את מדיניות האשראי, הנגזרת מהיעדים ומהאסטרטגיה העסקית של הבנק, תוך מתן דגש לתמורות המאקרו כלכליות בארץ ובעולם ולהשלכותיהן על סיכון האשראי. מדיניות האשראי כוללת, מסמכי מדיניות נוספים הדנים בסיכונים הרלבנטיים לפעילות האשראי של הבנק, ובהם: מדיניות ריכוזיות האשראי, המבטיחה כי רמת ריכוזיות האשראי של הבנק מנוהלת ומנוטרת ברמה שוטפת, מדיניות הנגזרים, הקובעת את העקרונות לניהול וניטור לקוחות הבנק הפועלים בנגזרים ובניירות ערך, מדיניות הביטחונות הקובעת את העקרונות הנדרשים לשם ניהול ביטחונות הלקוחות, מקדמי הביטחון הנדרשים לפי סוגי עסקאות וגורמי סיכון שונים, ומדיניות הסיכונים הסביבתיים. תיאבון הסיכון מורכב משורה ארוכה של מדדי וגורמי סיכון הרלבנטיים לפעילות הבנק באשראי, ביניהם: ענפי משק, קבוצות לווים, גורמי סיכון בתיק המשכנתאות, סוגי פעילות ייחודיים, דירוג הלקוחות, פעילות בחוץ לארץ וגורמי סיכון נוספים הרלבנטיים לפרופיל סיכון האשראי ולפעילותו העסקית של הבנק. סיכון האשראי מנוטר גם לפי שורה של מבחני מצוקה (קיצון), האומדים את פוטנציאל ההשפעה של אירועי קיצון על תיק האשראי של הבנק. זאת, בין השאר כדי לבחון את עמידות הון הבנק באירועי קיצון שונים, וכחלק מתהליך אמידת ההון הפנימי (ICAAP).

המעקב אחר פרופיל הסיכון, לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע, מבוצע בתדירות שהוגדרה במסגרת מדיניות האשראי, והעמידה בו מדווחת להנהלת ודירקטוריון הבנק. במסגרת מדיניות האשראי של הבנק נקבעו עקרונות וכללים להעמדת אשראי ולניהול תיק האשראי והבקרה עליו, במטרה לשמר את איכותו, ולמזער את הסיכון הגלום בו. עקרונות וכללים אלה מאפשרים ניהול מבוקר של הסיכונים הכרוכים במתן אשראי ללווים, הן ברמת הלקוח הבודד וקבוצת הלווים, והן ברמה של ענפי משק וסקטורים עסקיים. מדיניות האשראי נבחנת במהלך השנה לאור התפתחויות בסביבה העסקית בה פועל הבנק ובה פועלים לקוחותיו, ובהתאמה נערכים בה עדכונים.

שלושת קווי הגנה בתחום האשראי:

קו הגנה ראשון - קווי העסקים בתחום האשראי בבנק

מבנה קווי העסקים בתחום האשראי מושתת על שלוש חטיבות, הכפופות למנהל הכללי, כמפורט להלן:

החטיבה הקמעונאית

בחטיבה זו מרוכזת פעילות האשראי הבנקאית של לקוחות פרטיים לרבות תחום המשכנתאות, ופעילותם של לקוחות עסקיים קטנים. סניפי הבנק ומרכזי העסקים פועלים אף הם במסגרת חטיבה זו באמצעות שמונה מרחבים.

החטיבה לבנקאות עסקית

בחטיבה זו מרוכזות מרבית הפעולות הבנקאיות של לקוחות עסקיים (לרבות מענף הנדל"ן והבינוי) עם היקף פעילות בינוני ומעלה.

החטיבה הפיננסית

בתחום האשראי, החטיבה הפיננסית מרכזת את הבנקאות הפרטית והפעילות הבינלאומית באמצעות יחידות הבנקאות הפרטית בארץ ובאמצעות השלוחות וחברות הבנות בחוץ לארץ.

לפירוט אודות מאפייני הלקוחות בכל אחד ממגזרים אלו ראה פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי (תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות) לעיל.

באחריות היחידות המקצועיות של כל אחד ממגזרי הלקוחות הללו לבדוק באופן שוטף ולבצע מעקב ובקרה על החשיפה ללקוחות ומגזרי הפעילות שבאחריותן. בקו הגנה זה, קיימות יחידות בקרה ספציפיות כדוגמת הבקרים החטיבתיים ופונקציות בקרה נוספות. פעילות זו מעוגנת בנהלים ייעודיים המבטיחים יישום של העקרונות שנקבעו לניהול הסיכון.

קו הגנה שני - בקרת סיכונים - החטיבה לבקרת סיכונים פועלת כ"פונקציה ניהול הסיכונים" בלתי תלויה של הבנק ובכך משמשת כקו הגנה שני במסגרת הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים. פעילותה כוללת בין השאר, הערכה בדיעבד, ללא תלות בגורמים המאשרים אשראי בבנק, את טיב הלווה ואיכות תיק האשראי של הבנק וכתובת חוות דעת בלתי תלויה לאשראי ללקוחות מהותיים, כחלק מתהליך אישור האשראי.

קו הגנה שני - חשבונאי ראשי - החשבונאי הראשי אחראי על סיווג אשראי, קביעת הפרשות להפסדי אשראי, ואתגור תהליכי האיתור וההצפה של חובות בעייתיים.

קו הגנה שלישי - הביקורת הפנימית - הביקורת הפנימית משמשת כקו הגנה שלישי במסגרת הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים, ופועלת על פי תוכנית העבודה לביצוע ביקורת על פעילות האשראי של הבנק.

הבנק פועל במספר מישורים כדי לעקוב ולהפחית את סיכון האשראי ככל שניתן, החל בשלב אישור האשראי, תוך מתן דגש לביטחונות הנדרשים, והתניות הפיננסיות שנקבעו בהתאם לנהלים, לסמכויות ומדיניות הפיזור שהוגדרו בבנק, ועד לבקרות השוטפות המבוצעות ביחידות העסקיות וביחידות הבקרה הייעודיות, הפועלות בתוך הקווים העסקיים. זאת, תוך השקעת מאמץ מתמיד לשיפור המקצועיות והמומחיות של העוסקים בתחום האשראי באמצעות קורסים והדרכות בנקאיות ובאמצעות השתלמויות וימי עיון מקצועיים בכל הרמות. במקביל, מושקעים אמצעים רבים לשיפור ולשכלול כלי הבקרה ומערכת המידע הממוחשבת, העומדים לרשות מקבלי ההחלטות בתחום האשראי.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

ההשפעה הכוללת של סיכון האשראי, נותרה בשנת 2018 ברמה נמוכה-בינונית, כאשר רמת הסיכון בתיק ההלוואות לדירור היא נמוכה. במהלך שנת 2018, המשיך הבנק בתהליכי יישום, הטמעה ושימושיות של המודלים המתקדמים לטובת ניתוח וניהול מיטבי של האשראי הקמעונאי, לרבות עדכון והגדרה מחדש של מדדי הסיכון. החל מהרבעון השלישי של השנה הניהול השוטף בפועל בחטיבה הקמעונאית מבוסס בעיקרו על מערכת המדח"ם (מערכת לניהול, דירוג, ותמחור לקוחות). כחלק ממהלך זה פותחה במרכז ההדרכה של הבנק פעילות ייעודית להטמעת מגוון השימושים בתוצאות המודלים בסניפים.

לפרטים נוספים בדבר התהליכים העיקריים הכרוכים בפעילות ניהול ובקרת סיכון האשראי בבנק, ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

טיפול באשראי בעייתי ובגביית חובות - הטיפול באיתור אשראי בעייתי ובניהולו דורש התמקדות והתמקצעות מיוחדות, בשונה מהדרג המאשר או המטפל בביצוע האשראי ובקבלת הבטוחות. האיתור הראשוני מבוצע לרוב באופן ממוכן, ביחידות ייעודיות לאיתור ובקרה. הטיפול בלקוחות שאותרו נעשה בסקטור לקוחות מיוחדים בחטיבה העסקית.

על מנת לאתר את סיכונים האשראי המתממשים או העלולים להתממש בבנק, מתקיים בבנק, כאמור, מהלך שוטף לבחינה ולאיתור של חובות, על פי תבחינים שהוגדרו. חלק מהתבחינים מחייבים סיווג של החוב כבעייתי, וחלק מהתבחינים מהווים התרעה ומותירים שיקול דעת בידי הגורם המקצועי. החובות נבחנו על פי מדרג סמכויות שהוגדר בנהלי הבנק. מדרג הסמכויות כולל סמכויות אישיות, המתחילות בעובדים בסניפים ובמטה, וממשיך בסמכויות בדרגים גבוהים יותר לעניין הסיווגים וההפרשות. בהנהלות המרחבים וביחידות ייעודיות במטה, מתנהל תהליך בקרה מובנה ובלתי תלוי. החשבונאי הראשי מהווה קו שני בתהליך הסיווג וההפרשה ואחריותו בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 311 הינה להיות הגורם הבלתי תלוי לסיווג וקביעת ההפרשה להפסדי אשראי.

מערכת המחשב התומכת ביישום הוראות מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, לרבות בתהליכי האיתור והבקרה, מבצעת בחינות לוגיות על פי קריטריונים, וקובעת ברירות מחדל לסיווג חובות כחובות בהשגחה מיוחדת, נחותים, פגומים או בארגון מחדש, על פי המתחייב.

איתור הלוואות לדירור (משכנתא) בעלות מאפייני סיכון נעשה באופן אוטומטי ובאמצעות איתור תבחיני פיגור ותבחינים איכותיים אחרים. בשלבי הפיגור הראשונים מפעיל הבנק בעיקר הליכי גבייה אוטומטיים. בהמשך מופעלים הליכים יזומים פנימיים וחיצוניים לרבות הליכים משפטיים ככל שיש צורך בכך.

לפרטים בדבר חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי ראה ביאור 1.ד.6 לדוחות הכספיים ופרק סיכון אשראי בדוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

ניתוח איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

הגילוי על סיכון האשראי בגין חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים ניתן בהתייחס לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 313, עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313).

נכון ליום 31 בדצמבר 2018 לא קיימת בבנק קבוצת לווים העומדת בתנאי המוזכר לעיל.

פעילות הבנק עם קבוצות לווים גדולות מתבצעת בכפוף למספר עקרונות, שנועדו לצמצם את מידת הסיכון בפעילות זו:

- עיקר הפעילות בקבוצות הלווים מתבצעת מול חברות ציבוריות, ותיקות ומובילות בתחומן.
- עיקר האשראי ניתן לטווחים קצרים ובינוניים, ומשרת פעילות שוטפת של החברות.
- האשראי מפוזר בין חברות הקבוצה הפועלות בתחומי פעילות שונים ובענפי משק נפרדים.
- האשראי ניתן במידת האפשר לחברות שונות שאין ביניהן תלות, התניות או ערבויות הדדיות.

להלן הצעדים בהם נוקט הבנק לצורך ניהול החשיפות לקבוצות לווים:

- קביעת התניות פיננסיות בהתאם לצורך.
- העמדת האשראי כנגד ביטחונות, ככל שניתן, ומעקב הדוק אחר החשיפה שאינה מובטחת בביטחונות.
- מעקב שוטף אחר פעילות החברה ותוצאותיה הכספיות.
- ניטור הדוק של עמידת חברות קבוצת הלווים בהתניות הפיננסיות, אם וכאשר נקבעו להן.

לווים גדולים

להלן החלוקה הענפית של 6 הלווים הגדולים בקבוצה ליום 31 בדצמבר 2018 (במיליוני שקלים חדשים):

לווה מספר	ענף משק	סיכון אשראי מאזני ⁽⁴⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽⁴⁾	סיכון אשראי כולל ⁽⁴⁾
1.	גופים מוסדיים	2	1,306	1,308
2.	בינוי	260	686	946
3.	בינוי	217	646	863
4.	בינוי	1	681	682
5.	שאר תעשייה	3	674	677
6.	בינוי	238	302	540

(4) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים בניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

מימון ממונף

מימון ממונף הינו מימון אשראי המועמד ללקוח ועומד באחד משני התבחינים הבאים:

1. אשראי למטרת עסקה הונית יוגדר כאשראי העומד באחד מהכללים הבאים:

- אשראי למטרת עסקה הונית (כהגדרתה להלן), ובלבד שיתרת האשראי כאמור גבוהה מ-0.5% מהון הבנק או מ-35 מיליוני שקלים חדשים, לפי הגבוה מביניהם.
- אשראי למימון רכישת זכויות הוניות בתאגיד בנקאי אחר או בתאגיד החזקה בנקאית, ובלבד שיתרת האשראי כאמור גבוהה מ-35 מיליוני שקלים חדשים.
- אשראי נוסף שהועמד ללווה במועד מאוחר ממועד מימון העסקה ההונית, אם פירעון האשראי מבוסס בעיקרו על תזרים מזומנים הנובע מהזכויות ההוניות שרכישתם מוסנה על ידי התאגיד הבנקאי.

"עסקה הונית": עסקה שמטרתה אחת מהבאות:

- רכישה עצמית - רכישה או רכישה חוזרת, על ידי הלווה, של ההון העצמי המונפק של הלווה (לרבות תוכנית לרכישת מניות עבור עובדים).
 - רכישת תאגיד אחר - רכישה של זכות הונית כלשהי בתאגיד אחר, או רכישה של כלל נכסים או של חלק משמעותי מהנכסים בתאגיד אחר.
 - חלוקת הון - תשלום דיבידנד או עסקה אחרת שמטרתה להגדיל את הערך לבעלי המניות.
- עסקה הונית לעניין מימון ממונף, הינה עסקה בה יתרת האשראי גבוהה מ-0.5% מהון הבנק ושיעור המימון בה גבוה מ-50%.

2. מימון לחברות ממונפות - הינו מתן אשראי לחברות בעלות מאפיינים המצביעים כי שינוי לרעה בסביבה הכלכלית הגלובלית או הייחודית למגזר בו הן פועלות, עלול להשפיע באופן משמעותי על כושר החזר האשראי לבנק. הבנק קבע קריטריונים המגדירים את האשראי הנכלל בקטגוריה זו, המבוססים על דירוג סיכון האשראי של הלקוח העסקי כפי שהוא בא לידי ביטוי במודל הדירוג של הבנק, וכן על מדדים למינוף (להריגה גבוהה משמעותית מהנורמות המקובלות בענף) שנקבעו על בסיס יחסיים פיננסיים מקובלים בקרב לקוחות הבנק בעלי אשראי מהותי בענפי משק עיקריים בהם פועל הבנק. המדדים למינוף וענפי המשק נבחנים בהתאם לשינויים בסביבה העסקית ובמידת הצורך נערכים בהם שינויים. כל לווה שהוצף בגין אחד או יותר מהקריטריונים שנקבעו נבחן פרטנית, בפורום מימון ממונף בו משתתפים נציגים מהחטיבה לבנקאות עסקית, החטיבה לבקרת סיכונים והחטיבה לחשבונאות ודיווח כספי, בו נבדקים תמורות ושינויים בפרמטרים הכספיים של החברה ושל הסביבה הכלכלית בה היא פועלת.

להלן פרטי חשיפות הבנק לאשראי העונה להגדרת מימון ממונף:

אשראי למטרת עסקאות הוניות (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2017		31 בדצמבר 2017		31 בדצמבר 2018		31 בדצמבר 2018		
הפרשה	סיכון	הפרשה	סיכון	הפרשה	סיכון	הפרשה	סיכון	
אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	ענף משק של הנרכשת
-	-	-	-	-	83	28	55	שירותים עסקיים ואחרים
-	-	-	-	-	83	28	55	סך הכל

אשראי לחברות ממונפות (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2017		31 בדצמבר 2017		31 בדצמבר 2018		31 בדצמבר 2018		
הפרשה	סיכון	הפרשה	סיכון	הפרשה	סיכון	הפרשה	סיכון	
אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	ענף משק של הלווה
-	-	-	-	1	61	-	61	תעשייה וחרושת
-	-	-	-	-	420	-	420	בינוי ונדל"ן
-	124	16	108	-	282	46	236	מסחר
-	130	90	40	-	130	90	40	מידע ותקשורת
-	183	-	183	6	156	-	156	שירותים פיננסיים
-	-	-	-	-	76	5	71	שירותים ציבוריים וקהילתיים
-	437	106	331	7	1,125	141	984	סך הכל

(1) הגידול בסיכון האשראי לחברות ממונפות בשנת 2018 נובע בעיקר מלקוח בודד, שסיכון האשראי בגינו הוגדר כאשראי ממונף בתקופה זו.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

התפתחות בסיכון אשראי בעייתי

להלן תמצית נתוני סיכון האשראי הבעייתי הכולל ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

סיכון אשראי כולל 31 בדצמבר 2017	סיכון אשראי כולל 31 בדצמבר 2018	
786	1,165	סיכון אשראי בעייתי:
315	152	סיכון אשראי פגום
1,072	1,251	סיכון אשראי נחות
457	521	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת - לדיור
		סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת - אחר
2,630	3,089	סך הכל סיכון אשראי בעייתי

השינויים העיקריים בסיכון האשראי הנחות והפגום נובעים מסיווג של לקוחות נחותים כפגומים. העלייה בסיכון האשראי בהשגחה מיוחדת לדיור מיוחסת לעלייה בהיקף תיק המשכנתאות. העלייה בסיכון האשראי בהשגחה מיוחדת נובעת מסיווג של מספר לקוחות בודדים.

להלן סדדי סיכון עיקריים הנוגעים לאיכות אשראי (באחוזים):

31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018	
0.4	0.6	שיעור יתרת אשראי לציבור - פגום מיתרת האשראי לציבור
1.1	1.5	שיעור יתרת אשראי לציבור - פגום מיתרת האשראי שאינו לדיור
2.3	2.4	שיעור יתרת אשראי לציבור בעייתי מיתרת האשראי שאינו לדיור
0.6	0.7	שיעור יתרת האשראי לדיור שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור ⁽¹⁾⁽²⁾
1.2	1.2	שיעור סיכון אשראי בעייתי מסיכון אשראי כולל בגין הציבור

(1) שיעור זה שאינו לדיור זנית.

(2) יתרת האשראי בפיגור לפני הפרשה לעומק הפיגור.

לפרטים נוספים ראה גם מידע מפורט בפרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי לעיל.

להלן ריכוז חובות פגומים בארגון מחדש שבוצעו או כשלו (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2018	
יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	
116	177	288	291	ארגונים מחדש שבוצעו

31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018	
יתרת חוב רשומה	יתרת חוב רשומה	
4	10	ארגונים מחדש שכשלו

לפרטים נוספים ראה ביאור 30 ב.ב.ג. לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

ניתוח השינויים בחובות פגומים

להלן תנועה ביתרת חובות פגומים וחובות פגומים בארגון מחדש (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	תנועה בחובות הפגומים בגין אשראי לציבור ⁽⁴⁾
סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	
681	70	27	584	723	70	33	620	יתרת חובות פגומים לתחילת השנה
380	39	10	331	651	43	55	553	חובות שסווגו כפגומים במהלך השנה
(38)	(3)	-	(35)	(31)	(13)	(4)	(14)	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום במהלך השנה
(125)	(13)	(4)	(108)	(100)	(17)	(3)	(80)	חובות פגומים שנמחקו
(177)	(10)	-	(167)	(166)	(8)	(22)	(136)	חובות פגומים שנפרעו
2	(13)	-	15	24	2	1	21	שינויים אחרים
723	70	33	620	1,101	77	60	964	יתרת חובות פגומים לסוף השנה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	מזה: תנועה בחובות בעייתיים בארגון מחדש
סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	
148	46	-	102	155	50	-	105	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה
64	29	-	35	238	17	-	221	ארגונים מחדש שבוצעו במהלך השנה
(9)	(1)	-	(8)	(3)	(2)	-	(1)	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום בשל ארגון מחדש עוקב
(15)	(8)	-	(7)	(18)	(5)	-	(13)	חובות בארגון מחדש שנמחקו
(69)	(4)	-	(65)	(28)	(5)	-	(23)	חובות בארגון מחדש שנפרעו
36	(12)	-	48	4	3	-	1	שינויים אחרים
155	50	-	105	348	58	-	290	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף השנה

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי הבעייתי ראה ביאורים 13 ו-30 לדוחות הכספיים.

ניתוח הפרשה להפסדי אשראי

להלן ניתוח התנועה ביתרת הפרשה בהפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

הפרשה להפסדי אשראי לשנה שהסתיימה - ביום 31 בדצמבר 2018

אשראי לציבור מסחרי	אשראי לציבור אשראי לציבור	אשראי לציבור אשראי לציבור	אשראי לציבור אשראי לציבור	אשראי לציבור אשראי לציבור	אשראי לציבור אשראי לציבור	אשראי לציבור אשראי לציבור	אשראי לציבור אשראי לציבור	אשראי לציבור אשראי לציבור
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל	וממשלות	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל
699	630	245	1,574	1	1,575	1,575	1,575	1,575
164	36	107	307	3	310	310	310	310
(199)	(24)	(153)	(376)	-	(376)	(376)	(376)	(376)
102	2	64	168	-	168	168	168	168
(97)	(22)	(89)	(208)	-	(208)	(208)	(208)	(208)
766	644	263	1,673	4	1,677	1,677	1,677	1,677

הפרשה להפסדי אשראי לשנה שהסתיימה - ביום 31 בדצמבר 2017

אשראי לציבור מסחרי	אשראי לציבור אשראי לציבור	אשראי לציבור אשראי לציבור	אשראי לציבור אשראי לציבור	אשראי לציבור אשראי לציבור	אשראי לציבור אשראי לציבור	אשראי לציבור אשראי לציבור	אשראי לציבור אשראי לציבור	אשראי לציבור אשראי לציבור
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל	וממשלות	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל
724	615	208	1,547	2	1,549	1,549	1,549	1,549
46	24	123	193	(1)	192	192	192	192
(245)	(9)	(145)	(399)	-	(399)	(399)	(399)	(399)
174	-	59	233	-	233	233	233	233
(71)	(9)	(86)	(166)	-	(166)	(166)	(166)	(166)
699	630	245	1,574	1	1,575	1,575	1,575	1,575

לפרטים נוספים בדבר הפרשה להפסדי אשראי ראה ביאורים 13 ו-30 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

להלן מדדי סיכון עיקריים הנוגעים להפרשה להפסדי אשראי (באחוזים):

31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018	
0.9	0.9	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽¹⁾ מיתרת האשראי לציבור
0.7	0.7	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מסיכון אשראי כולל בגין הציבור

שנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018	
0.1	0.2	שיעור הוצאות הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו
0.1	0.1	שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו
0.1	0.2	שיעור הוצאות הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, נטו
0.3	0.4 ⁽³⁾	מזה: בגין הלוואות מסחריות שאינן הלוואות לדיור ⁽²⁾
0.1	0.1	שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, נטו

(1) הפרשה מאזנית וחוף מאזנית.

(2) השיעור בגין הלוואות לדיור בגין אשראי הינו זנית.

(3) סך הכל הוצאות בגין הפסדי אשראי הושפע ממיצוי הגבייה, לעת עתה, של חובות שנמחקו בעבר.

לפרטים בדבר שינויים ברכיבי ההפרשה להפסדי אשראי ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר לעיל.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדירור⁽¹⁾)

מגזר משקי הבית הינו מנוע צמיחה מרכזי ומהווה חלק משמעותי מהתוכנית האסטרטגית של הבנק לשנים 2017-2021. מגזר הלקוחות הפרטיים מאופיין ברמת פיזור גבוהה - הן בכמות הלקוחות והן באזור הגיאוגרפי. מרבית הלקוחות במגזר זה הינם שכירים, בעלי חשבון יחיד או משק בית משותף. מיתון בפעילות הריאלית מהווה גורם סיכון עיקרי בפעילות משקי הבית ועלייה בשיעור האבטלה עלולה להגדיל את היקף הלקוחות שייקלעו לקשיים.

מדיניות האשראי ונהלי העבודה לעניין מתן אשראי, לרבות ללקוחות פרטיים, כוללים הנחיות וקווים מנחים לעניין חיתום אשראי והתאמתו לצרכי הלקוח וליכולת החזר שלו: בחינת מטרת האשראי, שיעור המימון המבוקש, תקופת ההלוואה, ניתוח כושר החזר ומקורות החזר של הלקוח ביחס לכלל חביותיו. זאת, תוך בחינת פרמטרים כלכליים שונים של הלקוח ובהתבסס בין השאר על הכנסה קבועה⁽²⁾ של הלקוח, פאסיבה משועבדת או פנויה, הכרות וניסיון העבודה המצטבר עמו.

הבנק עוקב באופן רציף אחרי רמת הסיכון בתיק האשראי לפרטיים, בין השאר באמצעות מודל פנימי לדירוג אשראי ללקוחות פרטיים; מעקב, ניטור וניתוח של ההוצאות בגין הפסדי אשראי; וכן באמצעות ביצוע מבחני קיצון מגוונים ובהם מבחני קיצון בהתאם להנחיות בנק ישראל, הכוללים תרחישים כגון מיתון במשק, גידול משמעותי בשיעור האבטלה ועלייה ברמת הריבית.

להלן פרטים על סיכון אשראי לאנשים פרטיים - יתרות ומאפייני סיכון שונים ליום (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018	
		חובות
2,176	2,158	יתרות עובר ושב
3,623	3,768	יתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי
1,366	1,038	הלוואות לרכב - ריבית משתנה
738	734	הלוואות לרכב - ריבית קבועה
10,677	11,557	הלוואות ואשראי אחר - ריבית משתנה
232	218	הלוואות ואשראי אחר - ריבית קבועה
18,812	19,473	סך הכל חובות (אשראי מאזני)
		מסגרות לא מנוצלות, ערביות והתחייבויות אחרות
3,780	3,998	מסגרות עובר ושב לא מנוצלות
5,661	6,238	מסגרות כרטיסי אשראי לא מנוצלות
187	228	ערביות
67	32	התחייבויות אחרות
9,695	10,496	סך הכל מסגרות לא מנוצלות, ערביות והתחייבויות אחרות (אשראי חוץ מאזני)
28,507	29,969	סך הכל סיכון האשראי לאנשים פרטיים
		מזה:
647	492	הלוואות בולט/בלון ⁽³⁾
		תיק נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות כנגד סיכון האשראי⁽⁴⁾
		תיק נכסים פיננסיים:
3,305	3,392	פיקדונות
247	205	ניירות ערך
465	388	נכסים כספיים אחרים
1,054	697	בטוחות אחרות ⁽⁵⁾
5,070	4,682	סך הכל תיק נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות כנגד סיכון האשראי

(1) כהגדרתם בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 451.

(2) לצורך מדידת ההכנסה הקבועה בחשבון הלקוח, משתמש הבנק בנתוני "מחזור זכות" בחשבון הכוללים בין השאר משכורות וקצבאות קבועות.

(3) הלוואות בהן ניתן גרייס על הקרן לתקופה של מעל שנה.

(4) הסכומים המוצגים הינם תיק הנכסים הפיננסיים ובטוחות אחרות עד לגובה חובות הלקוח, בלבד.

(5) הביטוחות הינם לאחר מקדם בטחון בהתאם למקדמי הבנק הנלקחים בחשבון בעת מתן האשראי. עיקר הקיטון נובע מעדכון כלפי מטה של מקדמי הביטחון של כלי רכב וגיל הרכב המרכיב הנלקח בחישוב השווי לביטחון.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

להלן פילוח לפי גודל חבות הלווה⁽⁴⁾:

ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2018	תקרת אשראי וסיכון אשראי (באלפי שקלים חדשים)
סיכון אשראי כולל	סיכון א שראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון 2017 מספר לויים	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	מספר לויים	
609	349	260	271,929	473	358	115	273,164	עד 10
1,211	700	511	84,818	1,234	723	511	87,473	מעל 10 עד 20
3,343	1,846	1,497	115,167	3,349	1,908	1,441	117,331	מעל 20 עד 40
6,579	3,010	3,569	116,728	6,805	3,197	3,608	120,070	מעל 40 עד 80
7,928	2,316	5,612	73,393	8,364	2,590	5,774	77,903	מעל 80 עד 150
7,072	1,202	5,870	35,058	7,776	1,423	6,353	38,609	מעל 150 עד 300
1,765	272	1,493	3,520	1,968	297	1,671	3,827	מעל 300
28,507	9,695	18,812	700,613	29,969	10,496	19,473	718,377	סך הכל

(1) מספר הלווים הינו לפי סך סיכון האשראי המאזני והחוץ מאזני.

להלן התפלגות אשראי מאזני לפי גובה ההכנסה הקבועה⁽⁴⁾ בחשבון:

ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2018	גובה הכנסה
ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	
3.4	636	3.2	632	חשבונות ללא הכנסה קבועה לחשבון נמוכה מ-10 אלפי ש"ח
32.9	6,187	30.3	5,904	הגבוהה מ-10 אלפי ש"ח ונמוכה מ-20 אלפי ש"ח
34.8	6,548	35.9	6,999	בגובה 20 אלפי ש"ח ומעלה
28.9	5,441	30.6	5,938	
100.0	18,812	100.0	19,473	סך הכל

(1) לצורך מדידת ההכנסה הקבועה בחשבון הלקוח, משתמש הבנק בנתוני "מחזור זכות" בחשבון הכוללים בין השאר משכורות וקצבאות קבועות.

להלן התפלגות אשראי מאזני לפי התקופה הנותרת לפירעון⁽⁴⁾:

ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2018	תקופה לפירעון
ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	
27.1	3,531	26.5	3,590	עד שנה
36.0	4,690	34.3	4,641	מעל שנה ועד 3 שנים
17.8	2,318	17.7	2,394	מעל 3 שנים ועד 5 שנים
9.3	1,210	10.3	1,398	מעל 5 שנים ועד 7 שנים
9.7	1,264	11.2	1,524	מעל 7 שנים ⁽²⁾
100.0	13,013	100.0	13,547	סך הכל

(1) ללא עו"ש וכרטיסי אשראי.

(2) בעיקר הלוואות לשכירים עובדי מדינה, בהן חוזר ההלוואה מנוכה באופן ישיר מהשכר של הלקוח ורמת הסיכון בהן נמוכה באופן משמעותי מהלוואות דומות לאותה תקופה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

להלן סיכון אשראי בעייתי לפני הפרשה להפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

לידן 31 בדצמבר 2017 סיכון אשראי ⁽¹⁾ כולל	לידן 31 בדצמבר 2017 סיכון אשראי ⁽¹⁾ חוץ מאזני	לידן 31 בדצמבר 2017 סיכון אשראי ⁽¹⁾ מאזני	לידן 31 בדצמבר 2018 סיכון אשראי ⁽¹⁾ כולל	לידן 31 בדצמבר 2018 סיכון אשראי ⁽¹⁾ חוץ מאזני	לידן 31 בדצמבר 2018 סיכון אשראי ⁽¹⁾ מאזני
221	4	217	233	4	229
0.78%	0.04%	1.15%	0.78%	0.04%	1.18%

יתרת סיכון אשראי בעייתי
שיעור סיכון אשראי בעייתי⁽²⁾

(1) אשראי מאזני וחוץ מאזני לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בסחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה וקבוצת לווים.
(2) היחס בין סיכון האשראי הבעייתי לסך סיכון האשראי לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.

להלן שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי לאנשים פרטיים (במונחים שנתיים):

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018
0.65%	0.56%

שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מסך אשראי לציבור לאנשים פרטיים

נתוני סיכון אשראי לאנשים פרטיים מראים כי :

- סך חובות לאנשים פרטיים (אשראי מאזני) גדל בשיעור של 3.5% לעומת 31 בדצמבר 2017, בעיקר עקב גידול בהלוואות ואשראי אחר.
- לא חלו שינויים מהותיים בהתפלגות החובות לאנשים פרטיים בשנת 2018.

לידן 31 בדצמבר 2018:

11%	חשבונות עובר ושב
19%	כרטיסי אשראי
9%	הלוואות לרכב
61%	הלוואות ואשראי אחר

- כנגד 20% מסך כל החובות (אשראי מאזני) ליום 31 בדצמבר 2018, קיימים נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות, בחשבון הלקוח (לעומת שיעור של 23% ליום 31 בדצמבר 2017).

לאור מאפייני הסיכון במגזר, שיעור ההפרשה הקבוצתית האיכותית לאנשים פרטיים הינו גבוה ביחס למגזרים האחרים, וזאת בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים.

סיכון אשראי בענף המשק בינוי ונדל"ן בישראל

פעילות האשראי בענף זה מהווה רכיב משמעותי בפעילות האשראי של החטיבה העסקית. במימון ענף הבינוי והנדל"ן נעשה שימוש בכלי ניתוח ומעקב ספציפיים המסייעים לבנק בתהליך קבלת ההחלטות למתן ליווי פיננסי לפרויקטים השונים. מימון בנייה נעשה תוך התמקדות בעיקר בענף הבינוי למגורים באזורי הביקוש במרכז הארץ וברמות מחירים בינוניות. כמו כן, מתבצעת הקצאה מבוקרת של המימון בין איזורים גיאוגרפיים, גם בהתאם לביקושים הרלבנטיים. במתן אשראי לבנייה מתמקד הבנק בשיטת הליווי הפיננסי (ליווי סגור). יישום השיטה מיועד להקטין את החשיפה לסיכונים במתן האשראי, שכן היא מעגנת מעקב שוטף וצמוד על הפרויקטים הממומנים, הן לפני העמדת האשראי, והן במהלך הליווי הפרויקט, תוך ניתוק הפרויקט הממומן מהסיכונים העסקיים הטמונים בפעילויות האחרות של היזם - הלווה. הבנק נעזר במפקחי בנייה חיצוניים, ומסתמך בין היתר, על שיעבוד המקרקעין נשוא הפרויקט, כביטחון לאשראי. מתן האשראי במסגרת הליווי הפיננסי מבוצע רק במרכזי העסקים ובסניפים בעלי התמקצעות בנושא, ובפיקוח של סקטור הנדל"ן והבנייה. כמו כן, קבע הבנק מדיניות וכללים למימון עסקאות נדל"ן מסוגים אחרים כגון מימון נדל"ן מניב, קבוצות רכישה, פינוי בינוי, תמ"א 38 ועוד.

לפרטים בדבר רכישת פוליסת ביטוח לערבויות שרכש הבנק, ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית לעיל.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

להלן פרטים על סיכון אשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי סוג ביטחון הנדל"ן (במיליוני שקלים חדשים):

סיכון אשראי לציבור⁽¹⁾ - 31 בדצמבר 2018

יתרת הפרשה להפסדי אשראי סיכון מאזני חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל			סיכון אשראי כולל בעייתי פגום	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	
	יתרת הפרשה להפסדי אשראי סיכון מאזני	בעייתי אחר ⁽⁴⁾	בעייתי פגום					
24	69	33	31	23,071	13,167	9,904	לדיוור	
2	64	6	52	5,862	1,013	4,849	למסחר ולתעשייה	
26	133	39	83	28,933	14,180	14,753	סך הכל בביטחון נדל"ן בישראל:	
13	41	69	146	5,169	2,908	2,261	שאינו בביטחון נדל"ן בישראל	
39	174	108	229	34,102	17,088	17,014	סך כל ענף משק בינוי ונדל"ן בישראל	
26	70	26	1	20,681	11,470	9,211	מזה: מיועד לליווי פרויקטים	

בביטחון נדל"ן בישראל:

סיכון אשראי לציבור⁽¹⁾⁽²⁾⁽⁴⁾ - 31 בדצמבר 2017

יתרת הפרשה להפסדי אשראי סיכון מאזני חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל			סיכון אשראי כולל בעייתי פגום	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	
	יתרת הפרשה להפסדי אשראי סיכון מאזני	בעייתי אחר ⁽⁴⁾	בעייתי פגום					
25	63	5	24	21,627	14,188	7,439	לדיוור	
2	57	13	60	4,768	767	4,001	למסחר ולתעשייה	
27	120	18	84	26,395	14,955	11,440	סך הכל בביטחון נדל"ן בישראל:	
9	47	66	132	5,869	2,968	2,901	שאינו בביטחון נדל"ן בישראל	
36	167	84	216	32,264	17,923	14,341	סך כל ענף משק בינוי ונדל"ן בישראל	
28	61	4	1	20,664	13,047	7,617	מזה: מיועד לליווי פרויקטים	

בביטחון נדל"ן בישראל:

- (1) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי ואשראי לציבור פגום מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.
- (2) אשראי לציבור, השקעות באיגרות חוב של הציבור, חובות אחרים של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני בגין הציבור שהינו נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (5) סווג מחדש.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

להלן פרטים על סיכון האשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי מצב הנכס (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2017 סיכון אשראי ⁽¹⁾⁽²⁾ כולל	31 בדצמבר 2017 סיכון אשראי ⁽¹⁾⁽²⁾ חוץ מאזני	31 בדצמבר 2017 סיכון אשראי ⁽¹⁾⁽²⁾ מאזני	31 בדצמבר 2018 סיכון אשראי ⁽¹⁾ כולל	31 בדצמבר 2018 סיכון אשראי ⁽¹⁾ חוץ מאזני	31 בדצמבר 2018 סיכון אשראי ⁽¹⁾ מאזני	
4,422	911	3,511	5,465	430	5,035	נדל"ן שבנייתו טרם הושלמה: קרקע גולמית
17,430	12,997	4,433	18,619	12,752	5,867	נדל"ן בתהליכי בנייה
4,543	1,047	3,496	4,849	998	3,851	נדל"ן שבנייתו הושלמה
26,395	14,955	11,440	28,933	14,180	14,753	סך הכל אשראי בביטחון נדל"ן בישראל
5,869	2,968	2,901	5,169	2,908	2,261	שאינו בביטחון נדל"ן בישראל
32,264	17,923	14,341	34,102	17,088	17,014	סך הכל סיכון אשראי לבינוי ונדל"ן

(1) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי ואשראי לציבור - פגום מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.

(2) סווג מחדש.

נתוני סיכון האשראי בענף בינוי ונדל"ן ליום 31 בדצמבר 2018 מראים כי כ-54.1% מסיכון האשראי המאזני וכ-67.1% מסיכון האשראי החוץ מאזני מיועד ללווי פרויקטים סגורים בנדל"ן, ברובם המכריע לבנייה למגורים באזורי הביקוש במרכז הארץ וירושלים. רוב האשראי החוץ מאזני נובע מערבויות חוק המכר לרוכשי דירות.

מרבית סיכון האשראי בענף בינוי ונדל"ן מגובה בביטחון נדל"ן המשועבד במלואו לטובת הבטחת החזר האשראי. יצוין כי לחלק האשראי שאינו בביטחון נדל"ן קיימים ביטחונות אחרים כגון: פיקדונות, ניירות ערך ועוד.

חלקו של ענף בינוי ונדל"ן בישראל מסך סיכון האשראי לציבור בבנק ליום 31 בדצמבר 2018, כמוצג בפרק הסיכונים להלן (סיכון אשראי לפי ענפי משק) ובפרק סיכון אשראי בדוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק, הינו 13.8%.

יצוין כי, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 315, שיעור החבות של ענף משק בינוי ונדל"ן (לצורך חישוב ריכוזיות ענפית) הינו 9.35% (שיעור זה אינו כולל התחייבויות, לרבות מותנות למתן אשראי או להוצאת ערבות, וכן סכומי ערבויות חוק מכר בגינן רכש הבנק פוליסת ביטוח).

דוח הדירקטוריון וההנהלה
ליום 31 בדצמבר 2018

סיכון אשראי⁽²⁾ לפי ענפי משק - מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2018

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾	מזה: דירוג אשראי ⁽⁴⁾	מזה: ביצוע סיכון אשראי בעייתי ⁽⁵⁾	מזה: סיכון אשראי פגום	הפסדי הוצאות בגין הפסדי אשראי	הפסדי אשראי ⁽³⁾ מחיקות חשבונאיות נטו	הפסדי אשראי ⁽³⁾ יתרת הפרשה להפסדי אשראי	
9,977	9,555	422	279	33	18	126	תעשייה וחרושת
30,901	30,604	297	203	(1)	(8)	160	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁶⁾
3,201	3,161	40	26	(1)	(4)	53	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
11,010	10,663	347	234	74	44	181	מסחר
11,954	11,774	180	168	6	5	70	שירותים פיננסיים
14,338	14,098	240	113	49	42	135	ענפים אחרים
81,381	79,855	1,526	1,023	160	97	725	סך הכל מסחרי
135,960	134,650	1,310	60	36	22	643	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
30,245	29,752	233	77	109	91	263	אנשים פרטיים - אחר
247,586	244,257	3,069	1,160	305	210	1,631	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
9,850	9,850	-	-	-	-	-	בנקים בישראל וממשלת ישראל
257,436	254,107	3,069	1,160	305	210	1,631	סך הכל פעילות בישראל
6,324	6,304	20	5	2	(2)	42	סך הכל ציבור - פעילות בחוץ לארץ
9,097	9,097	-	-	3	-	4	בנקים וממשלות בחוץ לארץ
15,421	15,401	20	5	5	(2)	46	סך הכל פעילות בחוץ לארץ
272,857	269,508	3,089	1,165	310	208	1,677	סך הכל

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים (במיליוני שקלים חדשים) כולל: חובות⁽²⁾ - 202,053, אגרות חוב - 10,988, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מחר חוזר - 26, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 3,240 וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה - 56,550.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מחר חוזר.
- (3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (6) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 2,023 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 2,241 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה, וכולל סיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 4,794 מיליוני שקלים חדשים בגינם נרכש ביטוח לתיק ערבויות חוק מחר וערבויות ביצוע בנוסח חוק מחר ממבטחי משנה בינלאומיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

סיכון אשראי⁽²⁾ לפי ענפי משק - מאוחד - המשך

ליום 31 בדצמבר 2017

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הפסדי אשראי ⁽³⁾ יתרת הפרשה	הפסדי אשראי ⁽³⁾ מחיקות	הפסדי אשראי ⁽³⁾ הוצאות בגין חשבונאות	מזה: סיכון אשראי פגום	מזה: סיכון אשראי בעיית ⁽⁵⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁴⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾	
111	15	34	127	276	8,353	8,629	תעשייה וחרושת
153	(16)	4	201	280	28,844	29,226	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁶⁾
50	(53)	(64)	15	20	3,018	3,038	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
151	99	49	213	281	9,675	9,956	מסחר
69	(9)	(37)	15	202	10,193	10,395	שירותים פיננסיים
128	34	59	108	242	13,124	13,366	ענפים אחרים
662	70	45	679	1,301	73,207	74,610	סך הכל מסחרי⁽⁷⁾
629	9	24	33	1,104	125,169	126,273	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
245	86	123	71	221	28,163	28,728	אנשים פרטיים - אחר
1,536	165	192	783	2,626	226,539	229,611	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	(1)	-	-	10,471	10,471	בנקים בישראל וממשלת ישראל
1,536	165	191	783	2,626	237,010	240,082	סך הכל פעילות בישראל
38	1	1	3	4	5,538	5,542	סך הכל ציבור - פעילות בחוץ לארץ
1	-	-	-	-	5,164	5,164	בנקים וממשלות בחוץ לארץ
39	1	1	3	4	10,702	10,706	סך הכל פעילות בחוץ לארץ
1,575	166	192	786	2,630	247,712	250,788	סך הכל

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים (במיליוני שקלים חדשים) כולל: חובות⁽²⁾ - 185,145, אגרות חוב - 10,034, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר - 76, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 3,421 וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה - 52,112.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (6) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 1,571 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 1,478 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה, וכולל סיכון אשראי חוץ מאזני סך של 5,237 מיליוני שקלים חדשים בגינו נרכש ביטוח לתיק ערבויות חוק מכר ממבטחי משנה בינלאומיים.
- (7) סווג מחדש.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

חשיפות עיקריות למדינות זרות - מאוחד⁽⁴⁾

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

המדינה	31 בדצמבר 2018		31 בדצמבר 2017		31 בדצמבר 2018	
	חשיפה מאזנית ⁽²⁾	חשיפה חוץ מאזנית ⁽⁴⁾⁽³⁾⁽²⁾	חשיפה מאזנית ⁽²⁾	חשיפה חוץ מאזנית ⁽⁴⁾⁽³⁾⁽²⁾	חשיפה מאזנית ⁽²⁾	חשיפה חוץ מאזנית ⁽⁴⁾⁽³⁾⁽²⁾
31 בדצמבר 2018						
ארצות הברית	6,639	519	4,806	7,158	654	5,460
צרפת	1,384	2,092	1,437	3,476	2,565	4,002
בריטניה ⁽⁶⁾	2,133	1,182	-	3,315	-	-
גרמניה	321	2,651	331	2,972	2,999	3,330
אחרות	2,518	1,105	3,436	3,623	1,661	5,097
סך כל החשיפות למדינות זרות	12,995	7,549	10,010	20,544	7,879	17,889
למדינות יוון, פורטוגל, ספרד, איטליה	35	66	46	101	66	112
מזה: סך כל החשיפות למדינות LDC	433	130	546	563	149	695
מזה: סך כל החשיפות למדינות עם בעיות נזילות ⁽⁵⁾	-	-	-	-	-	-

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני, מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 313.

(4) יתרת החשיפה החוץ מאזנית כוללת סך של 4,794 מיליוני שקלים חדשים בגין רכישת ביטוח ממבטחי משנה בינלאומיים לתיק ערבויות חוק מכו של לווים בענף הנדל"ן בישראל. (ליום 31 בדצמבר 2017 - 5,237 מיליוני שקלים חדשים). לפרטים בדבר עדכון מקדם ההמרה לאשראי (CCF) המוחל על ערבויות להבטחת השקעות של רוכשי דירות על פי חוק המכו. לפרטים נוספים ראה בראש פרק 25 לדוחות הכספיים.

(5) לימים 31 בדצמבר 2018 ו-31 בדצמבר 2017 אין לבנק חשיפה למדינות זרות עם בעיות נזילות.

(6) ליום 31 בדצמבר 2017 החשיפה לבריטניה לא עלתה על סף הדיווח הנדרש על פי הוראות הדיווח לציבור של בנק ישראל.

החשיפה המוצגת לעיל מייצגת, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, חשיפות על בסיס סיכון סופי. הצד הנושא בסיכון הסופי הוא אדם, עסק, מוסד או מכשיר כלשהו המספק לבנק "חיזוקי אשראי", כגון ערבויות, ביטחונות, חוזי ביטוח ונגזרי אשראי. כאשר לא קיים "חיזוק אשראי", אזי הצד הנושא בסיכון הסופי הוא החייב עצמו.

שורת "סך כל החשיפות למדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחוץ לארץ של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

להלן נתוני חשיפת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽²⁾⁽⁴⁾ (במיליוני שקלים חדשים):

דירוג אשראי חיצוני	סיכון אשראי מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽³⁾
לפני קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾
ליום 31 בדצמבר 2018					
AAA עד AA-	927	820	5,040	5,967	5,860
A+ עד A-	26	10	271	297	281
BBB+ עד BBB-	3	3	57	60	60
BB+ עד B-	-	-	20	20	20
נמוך מ B-	-	-	-	-	-
ללא דירוג	1	1	-	1	1
סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים	957	834	5,388	6,345	6,222
ליום 31 בדצמבר 2017					
AAA עד AA-	746	648	5,581	6,327	6,229
A+ עד A-	306	94	269	575	363
BBB+ עד BBB-	73	72	-	73	72
BB+ עד B-	-	-	20	20	20
נמוך מ B-	-	-	-	-	-
ללא דירוג	2	2	-	2	2
סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים	1,127	816	5,870	6,997	6,686

נכון לימים 31 בדצמבר 2018 ו-31 בדצמבר 2017 אין סיכון אשראי בעייתי, נטו. סיכון אשראי בעייתי - סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו. חשיפת הבנק הינה, רובה ככולה, לבנקים ולבנקים להשקעות, הרשומים בעיקרם באנגליה, ארצות הברית, גרמניה, שווייץ וצרפת.
- (2) לאחר ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי.
- (3) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי סכר חוזר ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (4) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'. יתרת החשיפה החוץ מאזנית למוסדות פיננסיים כוללת סך של 4,794 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2018 (ליום 31 בדצמבר 2017 - 5,237 מיליוני שקלים חדשים) בגין רכישת ביטוח ממבטחי משנה בינלאומיים לתיק ערבויות חוק סכר של לווים בענף הנדל"ן בישראל.
- (5) מוצג לאחר קיזוז שווי הוגן של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצדדים נגדיים החתומים על הסכמי התחשבות נטו.
- (6) בגין קיזוז הפקדות במזומן המהוות בטוחה ונוגעות לעסקאות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים.

חשיפות האשראי המוצגות לעיל אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים), ראה ביאור ג28 לדוחות הכספיים.

חלק מהחשיפות הנכללות בטבלה לעיל נכללות גם במסגרת סיכון אשראי לפי ענפי משק, תחת ענף "שירותים פיננסיים". במסגרת זו נכללים פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים. עסקאות עתידיות, המשוקלות בהתאם לכללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313, נכללות כחלק מסיכון האשראי החוץ מאזני, ואינן נכללות בטבלה לעיל.

במסגרת מדיניות ניהול החשיפות למוסדות פיננסיים זרים, קובע דירקטוריון הבנק, בין היתר, את תיאבון הסיכון, קרי, את מגבלות החשיפות המקסימליות למדינות ולמוסדות פיננסיים זרים, תוך התאמת גובה החשיפה להערכת הסיכון לגבי כל מדינה ומוסד פיננסי. מגבלות החשיפה נקבעות, בין היתר, על בסיס דירוג המדינות והמוסדות הפיננסיים השונים, הערכת הבנק את רמת הסיכון, ובאופן המונע ריכוזיות של החשיפות.

הבנק קובע את היקף החשיפה לכל מוסד פיננסי על בסיס הדירוג האחרון הקיים לאותו מוסד, אשר בוצע על ידי אחת מחברות הדירוג הבינלאומיות המובילות, ועל בסיס נתונים פיננסיים של המוסד הנבדק. מגבלות החשיפה לכל מוסד כוללות היקפי חשיפה מקסימליים וטווחי זמן מקסימליים לפירעון

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

עבור סוגים שונים של פעילויות ועסקאות. לצורך כך, נלקח בחשבון גם קיומו (או אי קיומו) של הסכם קיזוז לפעולות בנגזרים מול אותו מוסד פיננסי. כמו כן, נקבע במסגרת המדיניות, מדרג סמכויות לאישורן של עסקאות ספציפיות בתחום מגבלות החשיפה.

הבנק עוקב אחר פרסומם של דירוגים עדכניים לגבי מוסדות פיננסיים להם הוא חשוף, ובהתאם לצורך מתאים את מגבלות החשיפה ואת החשיפה בפועל לדירוג העדכני. כמו כן, בוחן הבנק באופן שוטף מידע נוסף ככל שקיים וזמין, לגבי אותם מוסדות, במטרה לנטר חשיפות גם במקרים בהם דירוג האשראי אינו משקף בהכרח את תמונת המצב המלאה.

הבנק מביא בחשבון את מועדי הפירעון של חשיפות האשראי במסגרת צרכי הנזילות של הבנק. פיקדונות כספיים מופקדים בדרך כלל לתקופות קצרות, ואילו חשיפה בגין נגזרים והשקעות בניירות ערך הינה לתקופות ממושכות יותר.

דירוגים - פעילות הבנק מול גורמים בחוץ לארץ יוצרת חשיפות למדינות ולמוסדות פיננסיים. הבנק קבע מדיניות באשר לבחינה ולניתוב של הסיכון הנובע מחשיפות אלה. הבנק נעזר בניהול החשיפות לסיכון אשראי, כאמור, בדירוגים הניתנים על ידי חברות דירוג אשראי חיצוניות שהעיקריות שבהן הן: Moody's, Standard & Poor's, Fitch. דירוגים אלה מובאים בחשבון כחלק מהשיקולים בקביעת מסגרות לחשיפות הבנק למדינות ולבנקים, המיועדות בעיקר לפעילות בנגזרים, למימון ולערבויות בסחר חוץ, ולהשקעות השונות. הדירוגים החיצוניים מהווים בסיס לניתוח עצמי של מדינה או צד נגדי הנעשה על ידי הבנק. בנוסף נלקחים בחשבון נתונים נוספים ממקורות שונים המשמשים לצורך הניתוח. הערכת הבנק את הצד הנגדי עשויה להיות שונה מזו של חברת הדירוג.

כאמור, הבנק רוכש את הדירוגים, ואת הניתוחים המהווים בסיס לדירוג, מהחברות Moody's, Standard & Poor's, Fitch. הדירוגים והניתוחים מעודכנים על ידי חברות הדירוג באופן תקופתי, והבנק עושה שימוש בנתונים העדכניים ביותר הקיימים בעת קביעת מסגרות או בחינה של צד נגדי.

סיכון האשראי לדיר

במסגרת ניהול סיכונים האשראי, נוקט הבנק אמצעים שונים לניהול, בקרת והפחתת סיכונים הנובעים ממתן אשראי לדיר. הבנק מעריך את פרופיל הסיכון הגלום במתן אשראי לדיר כנמוך ביחס לסיכון הגלום בתיק האשראי הכולל של הבנק, כתוצאה מפיזור רחב של לקוחות, פיזור גיאוגרפי של נטלי האשראי, מינוף נמוך באופן יחסי, שקטן בעת האחרונה עקב הוראות בנק ישראל, נהלי בדיקה מעמיקים של טיב הלווים ושל יכולת ההחזר שלהם, וגיבוי האשראי בביטחון הנכסי.

הבנק מבצע באופן שוטף פעילויות לבקרה ולניהול הסיכון הגלום באשראי לדיר, באחריות החטיבה הקמעונאית, החטיבה לבקרת סיכונים וגורמים נוספים בבנק. פעילות זו כוללת גם ניתוח התיק לפי גורמי הסיכון הטמונים בו (LTV, יחס החזר, מיקום גאוגרפי, גיל ההלוואה, עשירוני הכנסה ועוד), וביצוע מאגן תרחישי קיצון, הבוחנים את השפעת גורמי המאקרו על רמת הסיכון של התיק, ובעיקר, השפעת אבטלה ושיעור הריבית. הבנק פיתח מודל מתקדם לדירוג אשראי לדיר הכולל דירוג לכל הלוואה וחישוב פוטנציאל ההפסד במקרה של כשל. מודל זה מתווסף למערך הניטור הקיים של הבנק.

תיאבון ופרופיל הסיכון בתחום המשכנתאות

הבנק קבע במסגרת מדיניות סיכונים האשראי מגבלות שונות על פעילות האשראי לדיר, בהתחשב בגורמי הסיכון המרכזיים. גורמים אלה נבחנים מעת לעת ובהתאם מתווספות מגבלות על פי הצורך, קרי, על פי פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות בפועל ומגמת התפתחותו והוראות רגולטוריות של בנק ישראל.

תיאבון הסיכון בתחום המשכנתאות מוגדר במספר רב של מדדי סיכון הבוחנים היבטי סיכון אשראי וריכוזיות ברמת הביצועים השוטפים. מדדים אלה כוללים, בין השאר, את פרמיית הסיכון הדיפרנציאלית (המבטאת את רמת הסיכון של נטל המשכנתא), שיעור המימון בהלוואה, מיקום הנכס (סיכון גיאוגרפי), מדד איכות האשראי, יחס החזר מהכנסה, מטרת ההלוואה, תקופת ההלוואה, תמהיל המסלולים בהלוואה, סוג הנכס, איכות המסמכים, ריבית נורמטיבית, עושר פיננסי ומגבלות צולבות על שילוב של מספר פרמטרים.

הבנק מנטר באופן שוטף את פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות, ואת התפתחותו לאורך זמן, לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע. בפרט, מתבצע ניטור זה במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק, המוצג ונדון בועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובדירקטוריון. מניטור זה עולה כי מדדי הסיכון המובילים, ממשיכים להימצא ברמה נמוכה יחסית. מדדים אלה כוללים את שיעורי המימון, יחס החזר להכנסה, שיעורי האובדלוג בכשל, ובפרט שיעורי הפיגור בהלוואות חדשות (בנות שנה), נתון המצביע על איכות החיתום הגבוהה בבנק. יציין כי שיעור המימון הממוצע של תיק המשכנתאות של הבנק (לסוף חודש דצמבר 2018) עומד על כ-52.6% (שיעור המשקף את שיעור המימון בעת מתן האשראי - ראה הרחבה להלן). הבנק אומד, בנוסף, את שיעור המימון הנוכחי, המחושב על שווי התיק הנוכחי וכן שיעור המימון ה"אמיתי" בתיק, בהתבסס על השינויים בערכי הנכסים על פי אומדן הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אל מול יתרות התיק הנוכחיות. שיעורים אלה נמוכים משמעותית משיעור המימון המקורי, עקב הירידה השוטפת בשווי ההלוואה (מפירעונות שוטפים) והעלייה המצטברת במחירי הדיר. נתונים אלה מחזקים את הערכת הבנק כי פוטנציאל ההפסד לבנק בגין תיק המשכנתאות, גם בתרחיש של ירידה מהותית במחירי הדיר, הוא נמוך.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

להלן היקפי מתן המשכנתאות במגזר משקי הבית:

שיעור השינוי (באחוזים) 2016-2018	שיעור השינוי (באחוזים) 2017-2018	סיכון אשראי מאזני ⁽³⁾ לסיכון אשראי מאזני ⁽³⁾ לפני קיזוז הפקדות בגין לאחר קיזוז הפקדות בגין סיכון אשראי	2018	2017	2016
(9.4)	7.6	23,627	19,897	21,406	
185.4	28.9	103	228	294	
(37.1)	-	116	73	73	
(8.7)	7.8	23,846	20,198	21,773	
7.0	44.7	2,103	1,556	2,251	
(7.4)	10.4	25,949	21,754	24,024	
(9.6)	5.3	48,450	41,605	43,801	

משכנתאות שבוצעו (לדירור ולכל מטרה) מכספי הבנק מכספי האוצר:

הלוואות מוכונות

הלוואות עומדות ומענקים

סך הכל הלוואות חדשות

הלוואות שמוחזרו

סך הכל ביצועים

מספר לווים (כולל מיחזורים)

להלן פרטים בדבר מאפייני סיכון שונים בתיק הלוואות לדירור⁽¹⁾ ליום 31 בדצמבר 2018 (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור סיכון	שיעור החזר מההכנסה הקבועה	גיל הלוואה ⁽²⁾ (הזמן שחלף ממועד מתן הלוואה)		גיל הלוואה ⁽²⁾ (הזמן שחלף ממועד מתן הלוואה)		גיל הלוואה ⁽²⁾ (הזמן שחלף ממועד מתן הלוואה)		גיל הלוואה ⁽²⁾ (הזמן שחלף ממועד מתן הלוואה)	
		עד 3 חודשים	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים
עד 60%	עד 35%	2,950	8,877	10,992	24,436	18,106	5,820	71,181	13,107
50%-35%	50%-35%	286	894	1,436	4,100	5,115	1,276	13,107	2,049
80%-50%	80%-50%	-	-	6	38	1,538	467	2,049	210
מעל 80%	מעל 80%	-	-	-	-	124	86	210	210
75%-60%	עד 35%	1,234	3,521	4,046	14,625	8,045	1,219	32,690	4,797
50%-35%	50%-35%	109	308	449	1,693	1,896	342	4,797	540
80%-50%	80%-50%	-	-	-	8	409	123	540	46
מעל 80%	מעל 80%	-	-	-	-	28	18	46	46
מעל 75%	עד 35%	85	392	225	255	1,108	1,084	3,149	685
50%-35%	50%-35%	2	35	21	31	225	371	685	149
80%-50%	80%-50%	-	-	-	-	36	113	149	28
מעל 80%	מעל 80%	-	-	-	-	1	27	28	28
סך הכל		4,666	14,027	17,175	45,186	36,631	10,946	128,631	

מזה:

הלוואות שניתנו בסכום מקורי גבוה מ-2 מיליון שקלים חדשים	גיל הלוואה ⁽²⁾ (הזמן שחלף ממועד מתן הלוואה)		גיל הלוואה ⁽²⁾ (הזמן שחלף ממועד מתן הלוואה)		גיל הלוואה ⁽²⁾ (הזמן שחלף ממועד מתן הלוואה)		גיל הלוואה ⁽²⁾ (הזמן שחלף ממועד מתן הלוואה)	
	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים
הלוואות שניתנו בסכום מקורי גבוה מ-2 מיליון שקלים חדשים	321	864	1,152	2,406	1,699	194	6,636	6,636
אחוז מסך האשראי לדירור	6.9%	6.2%	6.7%	5.3%	4.6%	1.8%	5.2%	5.2%
הלוואות בריבית משתנה:								
לא צמודות בריבית פריים	1,258	3,946	4,416	12,556	12,322	3,871	38,369	38,369
צמודות למדד ⁽³⁾	16	20	26	108	3,030	2,040	5,240	5,240
במסבט חוץ ⁽³⁾	149	402	756	1,186	1,594	259	4,346	4,346
סך הכל	1,423	4,368	5,198	13,850	16,946	6,170	47,955	47,955
הלוואות לא צמודות בריבית פריים מסך האשראי לדירור	27.0%	28.1%	25.7%	27.8%	33.6%	35.4%	29.8%	29.8%
הלוואות צמודות למדד בריבית משתנה מסך האשראי לדירור	0.3%	0.1%	0.2%	0.2%	8.3%	18.6%	4.1%	4.1%
הלוואות בשיעור מימון גבוה מ-75% מסך האשראי לדירור	1.9%	3.0%	1.4%	0.6%	3.7%	14.6%	3.1%	3.1%

(1) יתרת הלוואות לדירור לאחר הפרשה לפי עומק הפיגור.

(2) יתרת האשראי המוצגות לעיל מחולקות ל'קבוצות גיל' בהתאם למועד בו החל הביצוע הראשון של הלוואה, והן כוללות באותה קבוצת גיל גם את יתרת האשראי שניתנו בפועל בתקופות מאוחרות יותר. בנוסף, מחזורים של הלוואות, אינם משנים את גיל הלוואה, כלומר יתרת הלוואה משיכת למועד המקורי של העמדת הלוואה. אופן טיפול זה רלוונטי גם למחזור של הלוואות "מוכונות" שהועמדו במקורן באחריות המדינה ומוחזרו להלוואות באחריות הבנק.

(3) בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, ככללות הלוואות בהן מתעדכן שיעור הריבית בתדירות של עד 5 שנים (ולא עד בכלל).

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

מאפייני תיק האשראי לדירור של הבנק

מדיניות הבנק בתחום המשכנתאות מבוססת על גישה שמרנית, תוך הגבלת הסיכון הספציפי בכל הלוואה באמצעות בחינת מאפיינים שונים. מאפיינים אלה כוללים את שיעור המימון, שיעור החזר ביחס להכנסה הקבועה של הלווה, ויכולת הלווה לעמוד בהחזרים השוטפים גם בתרחישים של שינוי בריבית. במקרים בהם ניתנות הלוואות בעלות מאפיינים שאינם עומדים באחד או יותר מהסטנדרטים שקבע הבנק למאפיינים האמורים, מחייב הבנק את קיומם של חיזוקים אחרים, כגון ערבים להלוואה, יכולת החזר מוכחת שאינה מבוססת על הכנסה שוטפת של הלווה, ועוד. בשנים האחרונות, לאור ההתרחבות בשוק הדירור והריבית הנמוכה יחסית ששוררת במשק, הגביר הבנק את האמצעים הננקטים לניטור וצמצום הסיכון, באופן שבא לידי ביטוי בירידה משמעותית במאפייני הסיכון של הלוואות, כפי שיפורט להלן (כל הנתונים להלן נכונים ליום 31 בדצמבר 2018).

שיעור המימון

אחד הפרמטרים המרכזיים המשמשים את הבנק למזעור הסיכון בתיק האשראי לדירור הינו שיעור המימון (היחס שבין סכום הלוואה לבין שווי הנכס המשמש כביטחון).

שיעור המימון הממוצע של תיק המשכנתאות של הבנק ליום 31 בדצמבר 2018 עומד על 52.6% בהשוואה ל-54.1% ביום 31 בדצמבר 2017 ול-54.7% ביום 31 בדצמבר 2016. מתוך היקפו הכולל של תיק האשראי של הבנק, בסך 128.6 מיליארדי שקלים חדשים, כ-96.9% ניתן בשיעור מימון מקורי נמוך מ-75%, המבטיח את ההלוואה גם במקרה קיצון של ירידה של 25% בשווי הנכס המשמש לביטחון.

שיעור המימון בדיווח זה הינו שיעור המימון ההיסטורי שחושב במועד אישור הלוואה, והוא אינו מביא בחשבון פירעונות שוטפים, המקטינים את יתרת הלוואה, ושינויים בשווי הנכסים המשמשים כביטחון. העלייה המשמעותית במחירי הדירור החל מסוף שנת 2008, ומנגד צמצום יתרות הלוואות בגין הפירעונות השוטפים, מביאים לירידה בשיעור המימון ה"אמיתי", העדכני להיום, וכאמור לעיל, בהתבסס על השינויים בערכי הנכסים על פי אומדן הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אל מול יתרות התיק הנוכחיות. שיעור זה נמוך משמעותית משיעור המימון ההיסטורי. היקף הלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה מ-75% בשנתיים האחרונות, מגיע ל-0.8 מיליארדי שקלים חדשים, המהווים כ-0.6% בלבד מתיק הלוואות לדירור.

יצוין בהקשר זה כי שיעור המימון הממוצע של הבנק ליום 31 בדצמבר 2018, בהתחשב ביתרות לסילוק עדכניות (ללא עדכון של ערך הנכס בעקבות שינויים במחירי הדירור) היה יורד כדלקמן: בהלוואות שגילן עד שנה, בשיעור של כ-4.1%, בהלוואות שגילן שנה עד 5 שנים, בשיעור של כ-7.1% ובהלוואות שגילן מעל 5 שנים, בשיעור של כ-19.0%, בסך כל הלוואות, בשיעור של כ-11.1%.

שיעור הלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה (מ-75%) מסך תיק האשראי לדירור של הבנק הינו כ-1.4% באשראי שניתן לפני שנה ועד שנתיים, כ-3.0% באשראי שניתן לפני 3 חודשים ועד שנה, וכ-1.9% באשראי שניתן ברבעון הרביעי של שנת 2018.

שיעור החזר מההכנסה הקבועה

שיעור המימון בהלוואה לדירור משמש מדד למידת הביטחון של הלוואה, ללא קשר למאפייני הלווה עצמו. לכן, בנוסף על כך, בעת אישור משכנתא, מחייב הבנק את הלווה להציג יכולת לעמוד בפירעונות השוטפים של הלוואה כסדרם, בעיקר באמצעות חישוב שיעור החזר החודשי מתוך ההכנסה הקבועה של הלווה.

שיעור החזר הממוצע בתיק האשראי לדירור של הבנק הוא כ-26.5%. כ-83.2% מתוך תיק המשכנתאות של הבנק ניתן ללווים ששיעור החזר שלהם נמוך מ-35% (שיעור החזר הממוצע ללווים אלה: כ-23.3%). כ-14.5% מתיק המשכנתאות ניתן ללווים בעלי שיעור החזר של 35% עד 50% (שיעור החזר הממוצע ללווים אלה: כ-39.5%). כ-2.1% מתוך המשכנתאות ניתן ללווים בעלי שיעור החזר של 50% עד 80% (שיעור החזר הממוצע ללווים אלה: כ-59.5%) וכ-0.2% בלבד ניתנו ללווים בעלי שיעור החזר גבוה מ-80% (שיעור החזר הממוצע ללווים אלה: כ-92.0%).

הלוואות ששיעור החזר בהן גבוה, הינן הלוואות הניתנות ללווים עם הכנסה גבוהה לנפש (ההכנסה הפנויה לנפש לאחר ניכוי ההוצאות בגין משכנתא והלוואות אחרות לטווח ארוך), היקף גדול של רכוש נוסף, ו/או אשר יכולת החזר שלהם אינה מבוססת בהכרח על הכנסה שוטפת, ללווים בעלי הכנסה גבוהה מאד שלגביה שיעור החזר משמעותי פחות, או בהתקיים חיזוקים נוספים להלוואה, מעבר לנכס הממושכן וליכולת החזר של הלווה עצמו, כגון ערבים בעלי איתנות פיננסית.

הלוואות בריבית משתנה

הבנק מאפשר ללקוחותיו ליטול הלוואות לדירור הכוללות חלק בריבית משתנה הן במסלול הצמוד (מדד, מטבע חוץ) והן במסלול הלא צמוד (הלוואות שקליות).

הנחיית המפקח על הבנקים מיום 3 במאי 2011, הגבילה את חלק הלוואה שניתן בריבית שעשויה להשתנות במהלך תקופה של 5 שנים ל-33% מסך הלוואה לכל היותר. על פי מכתב הפיקוח על הבנקים מיום 29 באוגוסט 2013 נקבע בנוסף, כי תאגיד בנקאי לא יאשר הלוואות לדירור בהן היחס בין חלק הלוואה בריבית משתנה לבין סך הלוואה עולה על 67%, וזאת ללא תלות בתדירות שינוי הריבית.

הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו את הידע והמומחיות של עובדיו לצורך הבנת הסיכונים בהלוואה בריבית משתנה והאופן בו ניתן לצמצם או להימנע מסיכון זה. הבנק מייעץ ללקוחותיו לייחס משקל ראוי לסיכון זה ולנהוג בהחלטתם על הרכב הלוואה.

היקף הלוואות צמודות הפריים שניתנו בשנתיים האחרונות, המהוות את מרכיב הסיכון העיקרי במשכנתאות אלה, מגיע ל-9.6 מיליארדי שקלים חדשים, המהווים כ-7.5% בלבד מתיק הלוואות לדירור.

עם זאת, יצוין כי לפני אישור הלוואה לא צמודה בריבית פריים, בדומה לאישורי הלוואות במסלולים אחרים בריבית משתנה, בוחן הבנק את יכולת החזר של הלווה בתרחיש בו יעלה שיעור ריבית הפריים לשיעור "ריבית נורמטיבית".

היקף הלוואה

היקף הלוואות שנתן הבנק בסכום מקורי גבוה מ-2 מיליוני שקלים חדשים הגיע ביום 31 בדצמבר 2018 ל-6.6 מיליארדי שקלים חדשים, המהווים כ-5.2% בלבד מתיק האשראי לדירור של הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

הפרשה לפי עומק הפיגור

להלן פרטים על ההפרשה להפסדי אשראי של הלוואות לדיור שבגינן נעשתה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק פיגור לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314, ליום 31 בדצמבר 2018 (במיליוני שקלים חדשים):

עומק הפיגור							
סך הכל	יתרות בגין הלוואות בפיגור שמוחזרו ⁽²⁾	סך הכל מעל 90 ימים	בפיגור של 90 יום או יותר		בפיגור של 90 יום או יותר		בפיגור של 90 ימים ועד 89 ימים ⁽⁴⁾
			מעל 33 חודשים	מעל 15 חודשים	מעל 6 חודשים	מעל 15 חודשים	
296	40	248	198	13	16	21	8
116	6	110	109	1	-	-	-
1,762	88	1,169	130	80	271	688	505
203	42	161	86	40	35	-	-
1,559	46	1,008	44	40	236	688	505

- (1) בהתאם להוראות הדיווח לציבור, לא כולל יתרת הלוואות לדיור שעומק הפיגור בהן הוא עד חודשיים.
 (2) הלוואות בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואות שטרם הגיע מועד פירעונן.
 (3) בגין ריבית על סכומים שבפיגור.
 (4) לא כולל יתרת ההפרשה לריבית.

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי לדיור, ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

האמצעים לניהול הסיכון בהלוואות לדיור

האמצעים לניהול הסיכון בהלוואות לדיור כוללים בין היתר:

- תהליך חיתום - הלוואות לדיור נבחנות ומאושרות לפי הקריטריונים הבאים:
- קריטריונים לאישור הלוואה הכוללים בין היתר את: הניסיון המצטבר של הבנק בתחום האשראי לדיור, ממצאי ביקורות אשראי שוטפות, בדיקה של תיקי הלוואה המבוצעת במרכז בחינה ארצי יעודי, הערכות לגבי סיכונים אשראי באזורי הארץ השונים, טיב הלווה ויכולת ההחזר שלו, הבטוחה הנכסית המוצעת והערבים, ומהות העסקה.
- סמכויות אשראי - קביעת הגורם המוסמך לאשר הלוואה נעשית בהתאם לנתונים בבקשת האשראי ולסיכון הגלום בה.
- מודל לקביעת פרמיית סיכון דיפרנציאלית - מודל אשר פיתח הבנק על בסיס ממצאים אמפיריים מהעבר לצורך דרוג סיכון עסקאות.
- בקרות מובנות במערכת לביצוע הלוואות - הבקרות כוללות בין היתר: ידוא שלמות הנתונים, בקרות על ביצוע פעולות על פי הרשאות ומנגנון לניתוב תהליכים.
- הדרכה בתחום המשכנתאות - הבנק מקיים הדרכות להכשרה, לפיתוח ולשיפור הידע של כל הגורמים העוסקים במתן האשראי לדיור.
- כנסים מקצועיים - בכנסים אלו נסקרות בהרחבה ההתפתחויות בשוק המשכנתאות והצעדים שיש לנקוט על מנת להתמודד עם הסיכונים הנובעים מהתפתחויות אלו
- מעקב שוטף אחר מצב לווים ותיק האשראי לדיור - הבנק פועל לזיהוי ולאיתור מוקדם ככל האפשר של תבחינים המעידים על ירידה בכושר הפירעון של הלווים, על מנת לאתר מוקדם ככל האפשר מצב של כשל אשראי. הבנק מפעיל סוגים שונים של בקרות, לרבות בקרות פנימיות שוטפות בסניפים, במרחבים ובמטה.

הגורמים השותפים לניהול ובקרת הסיכון בהלוואות לדיור

- מחלקת ניהול משכנתאות בחטיבה קמעונאית - המחלקה מטפלת בסוגים שונים של אירועים המתרחשים במהלך חיי הלוואה.
- מרכז הבחינה הארצי בחטיבה הקמעונאית - למרכז מועברים תיקי הלוואה בטרם הביצוע. תיקים אלו נבדקים במרכז על מנת לוודא שבוצעו בסניף הפעולות הנדרשת בהתאם לנהלי הבנק, הרגולציה וההנחיות שנתנו על ידי מאשר הלוואה.
- מערך הגבייה - מטפל בכל הקשור לתהליכי גביית חובות מלווים המפגרים בתשלומיהם, ובתהליכי מימוש נכסים.
- פורום פיגורים - הפורום קובע יעדים לטיפול בחובות ולהקטנת הפיגורים.
- החטיבה המשפטית - כחלק מתהליך החיתום, נבדקים הביטחונות בתיקים לא סטנדרטיים ובהלוואות בסכומים גבוהים.
- החטיבה לבקרת סיכונים - האגף לבקרת סיכונים מנטר את איכות תיק האשראי בבנק ואת התפתחות פרופיל הסיכון של תיק הבנק לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע. החטיבה אחראית לביצוע שוטף של תרחישי קיצון על תיק המשכנתאות של הבנק.
- פורום ניטור סיכונים אשראי וריכוזיות אשראי - מקדם נושאים כגון בחינת מדיניות האשראי, ובפרט, השינויים בתיאבון הסיכון שנקבעו בה, ניתוח רמת הסיכון בתיק האשראי ויישום גישות מידול מתקדמות, פיקוח על תהליך התכנון והיישום של תרחישי קיצון, ומעקב אחר פרופיל הסיכון של תיק האשראי של הבנק.
- ביקורת פנימית - תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית בתחום האשראי כוללת, בין היתר, התייחסות לבדיקת הגורמים העוסקים באישור, ביצוע, תחזוקה ובקרה על האשראי.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

הכלים להפחתת הסיכון בהלוואות לדיור

- ביטחונות - על פי נהלי הבנק בתחום המשכנתאות, ניתן אשראי בגין ביטחונות נכסיים בלבד. במקרים מסוימים דורש הבנק, בנוסף לביטחון הנכסי, גם ערבים לחוב.
- ביטוחים - על פי נהלי הבנק, כל נכס המשמש כבטוחה מבטוח בביטוח נכס. בנוסף, הלואים עצמם מבטוחים בביטוח חיים לטובת הבנק למקרה של פטירה בטרם נפרע האשראי במלואו.
- שיעור המימון (LTV) - שיעור המימון המרבי אותו מאשר הבנק, נקבע במדיניות האשראי ונבחן מעת לעת. ככלל, הבנק דורש מהלווה להשתתף בחלק ממימון הרכישה. תשלום ההון העצמי מהווה כרית ביטחון במקרה של מימוש הנכס, לרבות בתקופה של ירידת מחירים בשוק הנדל"ן. יתר על כן, שיעור ההשתתפות של הלווה מהווה אינדיקציה נוספת לאיכותו הפיננסית.

לפרטים נוספים בדבר פעילות גורמים אלה, ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכונים סביבתיים

לפרטים בדבר סיכונים סביבתיים ראה סיכונים אחרים להלן, וכן דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון שוק וריבית

תיאור הסיכון

סיכון שוק (Market Risk) - הינו הסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוזי מאזניות הנובע משינוי בשווי ההון של מכשיר פיננסי עקב שינוי בגורמי הסיכון בשוק (שיעורי ריבית, שערי חליפין, מחירי מניות, סחורות ואינפלציה).

סיכון ריבית בתיק הבנקאי (Interest Rate Risk in the Banking Book) - הינו הסיכון לרווחי הבנק (שינוי בהכנסות) או לשווי הכלכלי של הבנק, הנובע בעיקר, משינויים במבנה עקומי הריבית הרלבנטיים לפעילות הבנק, תזוזות שונות שאינן זהות של עקומים שונים שבהם הבנק משתמש לתמחור וניהול החשיפות שלו, או מהעובדה ששינוי בריבית יכול לגרום לשינוי במבנה הנכסים וההתחייבויות של הבנק, כתוצאה ממימוש אופציות לפירעון מוקדם, בגין שינוי ברמת הריבית במשק.

סקירת סיכונים השוק והריבית והעקרונות לניהולם

לבנק אין חשיפה לסחורות וחשיפתו למניות איננה מהותית, כך החשיפה העיקרית שלו לסיכון השוק נובעת מסיכון הבסיס - הסיכון הקיים כאשר הנכסים וההתחייבויות של הבנק נקובים במטבע או מגזרי הצמדה שונים, ומסיכון הריבית בתיק הבנקאי. שינויים בשיעורי הריבית משפיעים על רווחי הבנק (שינוי בהכנסות) ועל שווי נכסיו (שינוי בשווי הון).

סיכונים שוק וריבית הינם חלק בלתי נפרד מעסקי הבנקאות ומניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק. עם זאת, רמות חריגות של סיכון שוק ו/או סיכון ריבית עלולות לחשוף את הבנק להפסדים, ולהוות איום על הונו. לפיכך, קבעו דירקטוריון והנהלת הבנק, במסגרת התהליך המוסדר של הבנק למיפוי וזיהוי סיכונים, כי סיכונים השוק והריבית הינם סיכונים מהותיים, וכי ניהול סיכונים אלה הינו חיוני ליציבות הבנק, בפרט לאור סביבת הריבית הנמוכה, והפוטנציאל לשינוי מגמת הריבית במשק. ניהול סיכונים אלו נועד לשמור על רמת סיכון סבירה, בהתאם למגבלות החשיפה, קרי, תיאבון הסיכון שנקבע בגין סיכונים אלה, תוך ניצול הזדמנויות וניטרול מתמשך של פרופיל הסיכון, כך שהבנק לא ייחשף להפסדים משמעותיים.

ניהול סיכון השוק והריבית בבנק נחלק לשני מוקדי סיכון עיקריים: תיק בנקאי ותיק סחיר. התיק הסחיר מאופיין בפעילות קטנה יחסית לפעילות בתיק הבנקאי, ונמצא ברמת סיכון נמוכה. התיק הבנקאי, המהווה את עיקר הפעילות של הבנק וחשוף בעיקר לסיכון ריבית. ניהול סיכונים שוק וריבית מתבצע ברמה קבוצתית, כולל שלוחות חוץ לארץ וחברות הבת של הבנק. הפעילות מול בנק יהב מתואמת באופן שוטף, בפרט, לצורך קביעת תיאבון סיכון קבוצתי שמחייב גם את ניטרול פרופיל הסיכון ברמת הקבוצה. עקרונות המדיניות נקבעו באופן הולמ את אסטרטגיית הבנק ואת דרישות הרגולציה, קרי, הוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, הוראות ועדת באזל הרלבנטיות, ובהתאם לפרקטיקה המקובלת בעולם (ה-Best Practice).

כחלק מניהול הסיכון, הבנק נדרש להקצות הון, במסגרת הנדבך הראשון של באזל III, כנגד הסיכון בתיק הסחיר, וזאת, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 208 ("מדידה והלימות הון - סיכון שוק") הכוללת את הנחיות באזל III בקשר עם הגדרת התיק הסחיר, ניהולו ושערוכו.

רמת סיכון השוק הכולל מוגדרת כנמוכה-בינונית. סיכון השוק בתיק הסחיר הינו מזער, על פי מדיניות הבנק. התיק הבנקאי כולל את הפוזיציות שלא הוגדרו כפוזיציות סחירות בתיק הסחיר. טיפול הבנק בסיכון הריבית בתיק הבנקאי והקצאת ההון הכולל הנוספת בגינו, מתוארים ומתבצעים במסגרת הנדבך השני של באזל. הקצאת ההון במסגרת הנדבך השני של באזל, נבחנת הן בתרחישים המדמים מצב חיים רגיל והן בתרחישי קיצון, לרבות תרחישים מערכתיים ותרחישי איום. זאת כחלק מתהליך הערכת ההון הפנימי, ICAAP, כמתואר בפרק הלימות ההון.

מבנה הבנק המוטה תיק משכנתאות, מייצר שימושים לטווחים ארוכים, אשר כנגדם מגייס הבנק מקורות. עקב אי התאמה מלאה בין מח"מ השימושים למח"מ המקורות, חשוף השווי הכלכלי של הבנק לעלייה בעקומי הריבית.

סיכון זה מנוטר באופן שוטף, הן במסגרת ניהול סיכון הריבית על התיק הכולל במונחי VAR, הן במונחי EVE - Economic Value of Equity, והן במסגרת שורה נוספת של תרחישים המבטאים ברובם מצבי קיצון. הערכת החשיפה של הבנק לסיכונים ריבית לרבעון הרביעי של שנת 2018, נותרה ברמת סיכון בינונית, ברמה לכל שנת 2018. הבנק פועל, כמדיניות, לגייס מקורות ארוכים יחסית ולגייס פיקדונות ייחודיים, הנתנים הן מענה לצרכי הלקוח ומהווים מקורות לטווחים בינוניים וארוכים לגידור חשיפות הריבית.

לפרטים נוספים בדבר מודלים אלה, השימוש בהם והמגבלות שלהם, ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

אמצעי פיקוח ומימוש המדיניות

הבנק קבע מבנה ארגוני לניהול סיכוני השוק והריבית בתיק הבנקאי, הכולל את הדירקטוריון, ההנהלה ושלושת קווי ההגנה. מבנה זה נתמך על ידי ועדות ופורומים יעודים, שמוסדו לשם ניהול סיכונים אלה, ולשם הקמת מערך בקרה פנימית שנועד למנוע סטיות ממדיניות הבנק בפעילותו בתיק הסחיר ובתיק הבנקאי.

לפרטים נוספים בדבר סיכון השוק והריבית ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

מדיניות גידור והפחתת הסיכונים

אחד הכלים העיקריים לניהול והפחתת סיכון הריבית הינו קביעת מחירי הצל בבנק (מחירי מעבר). מחירי הצל בבנק נקבעים בתדירות יומית במחלקת ניהול נכסים והתחייבויות (להלן: "נג"ה") שבסקטור ניהול פיננסי, ומשקפים את צרכי ניהול החשיפות השונות תחת מדיניות ניהול הרווח והסיכון.

כלי נוסף הוא פעילות קנייה/מכירה באיגרות חוב ממשלתיות. כמו כן, פועלת מחלקת ניהול נכסים והתחייבויות שבסקטור ניהול פיננסי, לניהול פוזיציית הריבית ו/או הבסיס באמצעות עסקאות Forward, עסקאות Swap ואופציות. היתרונות בשימוש בכלים אלו נובע מיכולת ביצוע מהירה ובסכומים גדולים, דבר המאפשר ניהול דינמי ואפקטיבי של חשיפות השוק והריבית לצורכי ניהול הנכסים והתחייבויות של הבנק, בפרק זמן סביר. בנוסף, העסקאות הן ללא מימון (Unfunded), קיימת בהן נזילות גבוהה והן מבוצעות באמצעות חדר העסקאות של הבנק.

עסקאות נגזרים, אשר מזוהות כמגדרות פוזיטיות מאזניות בהתאם לכללי החשבונאות, יוגדרו בהתאם לנוהל גידור שקיים בבנק כעסקאות גידור חשבונאי. אפקטיביות הגידור הינה מידת ההתאמה בין השינויים בשווי ההוגן או בין תזרימי המזומנים של הפריט המגודר ושל הנגזר המגדר. הגידור נחשב כבעל אפקטיביות גבוהה, אם השינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של הפריט המגודר, מתקדמים כמעט במלואם על ידי השינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של המכשיר המגודר. בדיקות אפקטיביות הגידור מתבצעות אחת לרבעון.

אחת לשנה לפחות, נבחנות הנחות המודלים המשמשים לניהול סיכוני שוק וריבית, לרבות ההנחות ההתנהגותיות הנלקחות לצורך קביעת הפריסות במכשירים שונים.

הבנק בוחן את מידת ריכוזיות סיכון הריבית לפי מגזרי ההצמדה ולפי סוגי מכשירים עיקריים. מפת הריכוזיות נידונה בועדות לניהול סיכונים בתדירות שנתית.

הבנק פועל באופן שוטף להגברת המודעות לנושא סיכוני שוק והריבית בתיק הבנקאי ברמת הקבוצה, לרבות ביחידות הבנק בחוץ לארץ, באמצעות נהלי עבודה, הדרכות והשתלמויות בנושא. כמו כן, מתקיים קשר שוטף עם כל היחידות הרלבנטיות לניהול סיכון השוק והריבית. התיאום בין היחידות נועד ליצירת מתודולוגיה אחידה לניהול סיכוני השוק והריבית בתיק הבנקאי.

מידת חשיפת סיכוני השוק והריבית ודרכי ניהולם לפי מודלים לניהול סיכונים

מידת סיכוני השוק והריבית נתמכת על ידי מגוון רחב של מערכות מידע, מודלים, תהליכים, מדדי סיכון ומבחני מצוקה ומערכות המידע המעורבות בחישוב נבחנות באופן שוטף, באמצעות מהלכי הבקרה הפנימית של הבנק, לרבות תהליכי תיקוף מתמשכים.

לבנק שני מודלים עיקריים לניהול סיכון השוק והריבית שלו: מודל ה-VAR ומודל ה-EVE. הבנק מחשב מדדים אלה, כמו גם מדדים נוספים המשמשים אותו לניהול סיכונים אלה, אחת ליום לפחות.

מודל ה-VAR הוא מודל סטטיסטי האומד את ההפסד הצפוי לבנק, במהלך אופק השקעה מסוים וברמת ביטחון סטטיסטית הנקבעת מראש. המודל מודד את רמת הסיכון במונחי כסף, כאשר הבנק מתאים את אופק ההשקעה לתיקים אותם הוא בוחן באמצעות מדד זה. הבנק משתמש בשיטה המשלבת בין מספר שיטות חישוב VAR המקובלות בעולם. לחישוב ה-VAR נלווה חישוב BACKTESTING, שנועד לבחון את איכות אומדני החישוב שלו, קרי, לבחון את תחזית המודל לעומת התוצאה בפועל.

EVE - Economic Value of Equity, הוא מודל המבטא את גישת השווי הכלכלי. מודל זה הוא המודל העיקרי של הבנק לאמידת סיכון הריבית בתיק הבנקאי, והוא בוחן שינויים בשווי הכלכלי של התיק תחת הנחות שונות של שינויים בעקומי הריבית, במצב חיים רגיל ובמצבי קיצון, לרבות עלייה/ירידה מקבילה של עקום הריבית בשיעורים גבוהים. בנוסף, לבנק מגוון מבחני מצוקה (קיצון) ברמות חומרה שונות שנועדו לבחון את פרופיל הסיכון שלו בעת אירוע קיצון, לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון. כמו כן, מפעיל הבנק שיטות חדישות לבחינת סיכון הריבית בתיק הבנקאי בעת חירום, כולל תרחיש קיצון המתבצע במתווה כלכלי. תרחיש זה מתבסס על הבנת הבנק לגבי אופן התפתחות בעת קיצון של תנאי המאקרו הרלבנטיים לסיכונים אלה. בנוסף, מבצע הבנק תרחיש במסגרתו זז עקום הריבית בצורה שאינה מקבילה. תרחיש כזה משלים את גישת ה-EVE, המתבססת על תזוזה מקבילה בעקומי הריבית.

שיטות מידת ערכי הסיכון של הבנק הינן שמרניות בהיבטים רבים, והבנק ביצע במהלך השנה בחינה מקיפה למתודולוגיית אמידת הסיכון, בהתאמה לפרקטיקה המקובלת ביישום עקרונות באזל. בעקבות כך, מדיניות הבנק, כולל שיטות המדידה ומגבלות הסיכון הנגזרות מהן, עודכנה באופן מהותי במהלך הרבעון הראשון של שנת 2019, כך שישקפו באופן מהימן יותר את חשיפת הריבית, לרבות ההשפעות הדינמיות של האופציות ההתנהגותיות הגלומות בתיק המשכנתאות ובפיקדונות, התלויות בריבית.

להלן ערך ה-VAR של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שנת 2017	שנת 2018	
533	537	לסוף התקופה
781 (אפריל)	640 (פברואר)	ערך מקסימלי במהלך התקופה
388 (פברואר)	537 (דצמבר)	ערך מינימלי במהלך התקופה

סיכון שוק בתיק הסחיר של הבנק, שמורכב בעיקרו מתיקים המנוהלים בחדר עסקאות, מנוהל באמצעות מגבלות כמותיות נמוכות יחסית, המוגדרות לכל תיק בהתאם לפעילותו.

מרבית סיכון השוק נובע מסיכון הריבית בתיק הבנקאי, כפי שיוצג להלן.

תוצאות בחינת ה-Back-Testing על מודל ה-VAR ההיסטורי-אנליטי מצביעות על מקרה אחד שבו ההפסד היומי עלה על ערך ה-VAR שנחזה. מספר מקרים זה עומד בקריטריונים, כפי שהוגדרו על ידי ועדת באזל, לבחינת איכות מודל ה-VAR.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

ניתוח סיכון הריבית בתיק הבנקאי

להלן השפעת⁽¹⁾ תזוזה מקבילה של העקום ב-2% על השווי הכלכלי של התיק הבנקאי במונחי EVE (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2018 - שינוי בשווי הוון

מטבע לא צמוד	מטבע ישראלי	מטבע ישראלי למדד	מטבע דולר	מטבע חוץ אירו	מטבע חוץ אחר	סך הכל
(289)	(2,076)	46	(43)	(1)	(2,363)	עלייה של 2%
757	2,522	(30)	48	-	3,297	ירידה של 2%

31 בדצמבר 2017 - שינוי בשווי הוון

מטבע לא צמוד	מטבע ישראלי	מטבע ישראלי למדד	מטבע דולר	מטבע חוץ אירו	מטבע חוץ אחר	סך הכל
(714)	(1,112)	26	(47)	(1)	(1,848)	עלייה של 2%
1,285	1,408	(5)	53	2	2,743	ירידה של 2%

(1) מחושב על סמך נתונים שוטפים המשמשים לצורך ניהול סיכון הריבית בפועל.

במסגרת ערכת התחזית לתזרימים הצפויים מפירעון משכנתאות בבנק, נלקחות בחשבון הנחות לגבי שיעור ואופן הסילוקים המוקדמים. סיכון שוק בתיק הסחיר של הבנק, שמורכב בעיקרו מתיקים המנוהלים בחדר עסקאות, מנוהל באמצעות מגבלות כמותיות המוגדרות לכל תיק בהתאם לפעילותו. יתרות עובר-ושב זכות נפרסו על פי הפרקטיקה המקובלת בהתאם להנחיות באזל, קרי למח"מים של 3 עד 4 שנים לסוגי לקוחות שונים.

העלייה בערכי הסיכון בשנת 2018 נובעת בעיקרה מביצועי משכנתאות ומרכישות איגרות חוב. עלייה זו קוזזה חלקית על ידי גיוסי פיקדונות ומכירת תיקי משכנתאות.

מידע כמותי על סיכון ריבית - ניתוח רגישות

שווי הוון נטו מותאם⁽¹⁾ של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו:

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2018	
שקל	מט"ח ⁽²⁾	שקל	סך הכל	מט"ח ⁽²⁾	שקל	
11,568	(476)	9,130	11,092	42	9,172	שווי הוון נטו מותאם ⁽¹⁾
10,926	(1,081)	8,707	9,845	172	8,879	מזה: תיק בנקאי

השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי הוון נטו מותאם⁽¹⁾ של הבנק וחברות מאוחדות שלו:

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2017	
שקל	מט"ח ⁽²⁾	שקל	סך הכל	מט"ח ⁽²⁾	שקל	
262	(87)	676	175	(113)	563	שינויים מקבילים
201	(21)	623	180	(48)	575	עלייה במקביל של 1%
(212)	93	(660)	(119)	125	(535)	מזה: תיק בנקאי
(156)	26	(616)	(130)	58	(558)	ירידה במקביל של 1%
(186)	(82)	(34)	(268)	(75)	(109)	מזה: תיק בנקאי
309	73	126	382	65	191	שינויים לא מקבילים
351	52	238	403	41	279	התלה ⁽³⁾
(349)	(52)	(216)	(401)	75	(141)	השטחה ⁽⁴⁾
						עליית ריבית בטווח הקצר
						ירידת ריבית בטווח הקצר

(1) שווי הוון נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פקדונות לפי דרישה.

(2) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

(3) ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.

(4) עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית:

	ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2018	
	הכנסות מימון מריבית ⁽¹⁾	הכנסות ריבית	הכנסות מימון מריבית ⁽¹⁾	הכנסות ריבית	הכנסות מימון מריבית	
	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	
שינויים מקבילים						
עלייה במקביל של 1%	662	438	706	228	478	
מזה: תיק בנקאי	224	438	704	226	478	
ירידה במקביל של 1%	(590)	(358)	(540)	(232)	(308)	
מזה: תיק בנקאי	(232)	(358)	(539)	(231)	(308)	

(1) כולל השפעת שווי הרווחים (הפסדים) מפעילות באגרות חוב והשפעת צבירת ריבית על פעילות בנגזרים.

רגישות ההכנסה לשנת 2018 חושבה בהתבסס על פריסה של יתרות העובר ושב בהתאם למודל המקובל בבנק. למידע נוסף על סיכון הריבית, ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 33 בדוחות הכספיים.

מדד ושער חליפין

סקירת סיכויי האינפלציה ושערי החליפין והעקרונות לניהולם

חשיפות אינפלציה - תיאבון הסיכון משתנה בהתאם לתוחלת הרווח הצפויה בהחזקת הפוזיציה, ויכולת הבנק לצמצם את החשיפה תוך פרק זמן סביר. החשיפה כלולה במסגרת מדדי תיאבון הסיכון והמודלים שמפעיל הבנק על כלל סיכויי השוק. חשיפות מטבע - מדיניות הבנק היא פוזיציות מטבע מזעריות (תפעוליות), למעט פוזיציות אסטרטגיות ספציפיות אשר אושרו בועדות השונות ו/או פוזיציות חדר עסקאות על פי מגבלות הסיכון שאושרו. הפוזיציות האסטרטגיות במטבע חוץ תחומות ב-Stop Loss המהווה מנגנון לבלימה וקישור הסיכון. נגזרים בתיק הבנקאי שבוצעו על מנת לגדר כלכלית את הפעילות המאזנית, אך שלא ניתנים להגדרה כגידור לפי כללי הגידור החשבונאי, יוצרים השפעה על הרווח וההפסד החשבונאי. הפער נוצר כתוצאה משוני ברישום החשבונאי בין הפריטים המאזניים לבין הנגזרים הלא מגודרים חשבונאית. השפעה זו מנוטרת ומנהלת תחת קיום מנחים שנקבעו על ידי הנהלה, באופן שוטף בסקטור ניהול פיננסי ומדוחות ונדונה בועדות השונות לניהול סיכונים.

להלן נתונים בדבר חשיפות מדד ושער חליפין כפי שבאים לידי ביטוי בדוחות הכספיים, ותוך התייחסות לשוני בין ההצגה החשבונאית לבין מדידת החשיפה הכלכלית:

הון פיננסי - ליום 31 בדצמבר 2018 עולה ההון של הקבוצה על סך הפריטים הלא כספיים ב-13,964 מיליוני שקלים חדשים. ההון הפנוי של הקבוצה, הכולל את ההון הפיננסי, מימן במהלך שנת 2018 שימושים שקליים בעיקר במגזר צמוד המדד, בהתאם למדיניות ניהול המקורות והשימושים בתיק הבנקאי.

מצב הצמדה - פירוט הנכסים וההתחייבויות במגזרי ההצמדה השונים בבנק ליום 31 בדצמבר 2018 ו-2017, מוצג בביאור 31 בדוחות הכספיים, אולם, מידת החשיפה הכלכלית של הבנק אינה באה לידי ביטוי מלא בפוזיציות המוצגות בביאור זה, לאור השוני בין הגישה החשבונאית לבין הגישה הכלכלית בהתייחסות לסעיפי ההון, לפרטים שאינם כספיים ולהשקעות בחברות מוחזקות, כפי שיתואר להלן.

עודפי הנכסים צמודי המדד בקבוצה, הכוללים נכסים והתחייבויות מאזניים וחוף מאזניים ל-31 בדצמבר 2018, כמוצג בביאור 31 בדוחות הכספיים, מסתכמים ב-12.9 מיליארדי שקלים חדשים, והם מייצגים את החשיפה הכלכלית. בדצמבר 2017, הסתכמו עודפי הנכסים במגזר זה ל-9.8 מיליארדי שקלים חדשים.

עודפי ההתחייבויות במטבע חוץ בקבוצה ל-31 בדצמבר 2018, מסתכמים ב-432 מיליוני שקלים חדשים. לאחר התאמת ההתייחסות הכלכלית לפיקדונות המשמשים לכיסוי השקעות בחברות בנות בחוף לארץ המוצגים כפריטים שאינם כספיים, וכן לירידת ערך בעלות אופי זמני של השקעות בניירות ערך, מסתכמת הפוזיציה במגזר זה בעודף מקורות של כ-175 מיליוני שקלים חדשים. ליום 31 בדצמבר 2017 הסתכמה הפוזיציה במטבע חוץ בקבוצה, לאחר ההתאמות האמורות, ולאחר ייחוס ההפרשה הכלכלית והנוספת לחובות מסופקים להון הפנוי, בעודף מקורות של כ-15 מיליוני שקלים חדשים.

הפוזיציה במגזר השקלי הלא צמוד מאזנת את הפוזיציות הכלכליות הפתוחות במגזר הצמוד למדד ובמגזר מטבע החוץ.

לבנק שימושים צמודי מדד, הנובעים מהפעילות השוטפת בתיק המשכנתאות הצמודות למדד, אשר כנגדם מגויסים מקורות צמודי מדד, הכוללים הנפקות איגרות חוב ופיקדונות מהציבור. הבנק פועל באמצעות מכשירים פיננסיים נגזרים לניהול אקטיבי של חשיפה זו, בהתאם למדיניות החשיפה שנקבעה.

במסגרת דוח הדירקטוריון והנהלה מוצגת החשיפה הקבוצתית לריבית על בסיס מאוחד במונחי משך חיים ממוצע אפקטיבי (מח"מ) ובמונחי השווי ההוגן. תזרימי המזומנים לחישוב החשיפה מבוססים על הנחות שיעורי משיכה בתחנות היציאה בפיקדונות וכן על שיעורי סילוק מוקדם במשכנתאות. שיעורי המשיכות מבוססים על נתונים אמפיריים.

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב התזרימים והשווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 33 לדוח הכספי.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

להלן ניתוח רגישות הון קבוצת הבנק לשינויים בשערי חליפין עיקריים ובמדד המחירים לצרכן (לפני השפעת מס), ליום 31 בדצמבר 2018, גידול (שחיקה) בהון (במיליוני שקלים חדשים):

תרשיש קיצון היסטורי ⁽¹⁾ ירידה מקסימלית	תרשיש קיצון היסטורי ⁽¹⁾ עלייה מקסימלית	תרשישים ירידה של 10%	תרשישים ירידה של 5%	תרשישים עלייה של 5%	תרשישים עלייה של 10%	
(110.3)	131.9	(1,429.1)	(714.6)	652.9	1,305.8	מדד ⁽²⁾
1.0	4.0	8.4	6.4	7.8	22.0	דולר
0.1	0.2	0.1	0.1	0.2	0.5	ליש"ט
(0.2)	(0.1)	(0.3)	(0.3)	-	(0.9)	יין
(0.4)	2.6	(6.0)	(0.3)	3.2	(2.5)	אירו
0.2	(0.8)	0.3	0.2	(0.2)	(0.5)	פר"ש

(1) תרשישי הקיצון חושבו על בסיס שינויים יומיים בשערי החליפין ושינויים חודשיים במדד ב-10 השנים האחרונות.
 (2) רגישות הון לעלייה ולירידה של 3% במדד המחירים לצרכן הינה 391.7 ו-428.7 מיליוני שקלים חדשים, בהתאמה.

סיכון מחירי מניות

לפרטים בדבר סיכון מחירי מניות, ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.
 לפרטים נוספים בדבר השקעות במניות בתיק הבנקאי, ראה פרק חברות מוחזקות עיקריות לעיל, דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק, וכן ביאורים 12 ו-15 לדוחות הכספיים.

סיכון תפעולי

תיאור הסיכון

הסיכון התפעולי מוגדר על ידי בנק ישראל כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים.
 הבנק הגדיר מסגרת לניהול סיכונים תפעוליים, הכוללת הגדרה של הממשל התאגידי המפרט את תחומי הסמכות והאחריות של קווי ההגנה, ואת חשיבותה של הטמעת תרבות נאותה לניהול הסיכונים התפעוליים בבנק.
 הסיכון התפעולי בבנק מטופל באופן אקטיבי ובמטרה לתמוך בפעילות היחידות העסקיות, לשפר את התהליכים העסקיים העיקריים הכרוכים בפעילותם, ועל ידי כך, להגדיל את הערך העסקי, ולא רק למזער את ההפסדים הצפויים מהסיכון התפעולי.
 הסיכון התפעולי כולל גם את סיכון אבטחת מידע וסייבר, סיכון טכנולוגיית המידע וסיכון משפטי.

סקירת הסיכון התפעולי והעקרונות לניהולו

עם ההתפתחות בשוקים הגלובליים, והעלייה במורכבות הפעילות הפיננסית והתשתיות הטכנולוגיות התומכות, גברה ההבנה כי חשיפת הבנק להפסדים פוטנציאליים כתוצאה מכשלים בפעילות התפעולית השוטפת, עלולה לפגוע בפעילות העסקית. אירועי הכשל התפעולי, שהתרחשו במוסדות הפיננסים במהלך השנים האחרונות, הגבירו את מודעות המחוקקים והמוסדות הפיננסיים לאירועי הכשל התפעולי, לפוטנציאל הגבוה של הנזק היכול להיגרם מאירועי סיכון תפעולי, ולמאפיינים העיקריים שלהם, כאמור להלן:
 אירועים תפעוליים יכולים להתרחש בכל רחבי הארגון, והם מובנים בפעילות המוסד הפיננסי.
 לסיכון התפעולי פוטנציאל פגיעה ברווח, בהכנסות, בערך ובתדמית הבנק.
 לסיכון התפעולי יחסי גומלין עם סיכונים אחרים כגון סיכון שוק, סיכון אשראי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין וסיכונים נוספים. כך לדוגמה, יכול אירוע סיכון תפעולי לגרום להתממשות סיכון המוניטין, שבעקבותיו יעמוד הבנק בפני אירוע נזילות.
 לחלק מהכשלים התפעוליים יש הסתברות נמוכה ביותר, אך פוטנציאל נזק גדול באופן יחסי.
 לסיכון התפעולי מגוון מופעים, החל מטעות אנוש, תקלת מערכות טכנולוגיות, מעילה, הונאה, מלחמה, שריפה, שוד וכדומה.
 אירועים תפעוליים מתרחשים לעיתים שלא בשליטת המוסד הפיננסי, ועלולים להתפתח כתוצאה מאירועים חיצוניים, בחלקם לא צפויים, בעלי סיכון התממשות שלא ניתן להערכה מראש כגון: אסון טבע (רעידת אדמה, שיטפון) או אירוע ביטחוני.
 בגין מהותיות הסיכון התפעולי, מייחסים הנהלת הבנק והדירקטוריון חשיבות רבה לניהול סיכון זה, כחלק מהמסגרת הכוללת של הבנק לניהול ובקרת הסיכונים שלו. הדירקטוריון וההנהלה קבעו כי ניהולו של הסיכון מחייב יצירת תרבות הולמת בארגון לטיפול בו, באמצעות הטמעת והנחלת התרבות הארגונית על ידי הדרכות, הפצת תכנים בנושא ויישום סטנדרטים גבוהים של בקרה פנימית בכל הרמות.
 לבנק מסמך מדיניות יעודי לטיפול בסיכון התפעולי. מנהל הסיכון התפעולי הוא מנהל החטיבה לבקרת סיכונים, שהוא גם מנהל הסיכונים הראשי של הבנק. מסגרת הטיפול שנקבעה כוללת גם את המסגרת הנדרשת לטיפול במעילות והונאות, המהוות חלק מקטיגוריות הסיכון התפעולי, על פי הנחיות בנק ישראל. הבנק פועל להטמעת מסגרת לטיפול בסיכון התפעולי שאיננה בהכרח רק דפנסיבית, קרי, פועלת אך ורק למזער פוטנציאל ההפסדים מאירועי סיכון תפעולי, אלא פועלת באופן אקטיבי להסדרת היבטי הסיכון התפעולי במערכות, תהליכים ובקורות אותם מפעיל הבנק, במטרה לתמוך בהשגת יעדיו העסקיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

מדיניות הבנק קובעת את תיאבון הסיכון התפעולי הכמותי של הבנק, במונחי הנזק השנתי בפועל, לכ-1% מהון הליבה של הבנק. תיאבון זה מנוטר באופן שוטף באמצעות מעקב אחר אירועי כשל שגרמו להפסד, המנהלים לפי הקטגוריות השונות של הסיכון התפעולי, על פי הוראת בנק ישראל, והוא מכליל בתוכו גם הפסדים שהתרחשו בגין סיכון משפטי, אבטחת מידע וסייבר, כולל מעילות והונאות. בנוסף קובעת המדיניות תיאבון סיכון איכותי להפסדים פוטנציאליים במהלך עסקים רגילי ובעת התרחשות אירועי קיצון, ועל פי קטגוריות סיכון שונות.

הבנק מקצה הון בגין סיכון תפעולי לפי השיטה הסטנדרטית. לפי שיטה זו, פולח הבנק לשמונה קווי עסקים, כנדרש על ידי בנק ישראל, כשלכל קו עסקים ניתן משקל סיכון סטנדרטי, המבטא את רמת הרגישות שלו להפסדים בגין סיכון תפעולי. הפילוח והטיפול בהקצאת ההון הנדרש מעוגן במסמך מדיניות ייעודי המסדיר את ההיבטים הנדרשים לשם הקצאת ההון בשיטה הסטנדרטית, ובפרט, מדיר את קווי העסקים בפעילות הבנק.

מסגרת הטיפול של הבנק בסיכון תפעולי נסקרת מדי רבעון, במסגרת מסמך הסיכונים של הבנק. כחלק מזה, מוצג פרופיל הסיכון הכמותי והאיכותי, לנוכח תיאבון הסיכון, וכן מוצגים ומנותחים האירועים המהותיים ביותר שהתרחשו במהלך הרבעון.

הבנק נערך ליצירת תשתית מקיפה לטיפול בסיכון המעילות וההונאות. כחלק ממהלך זה מפעיל הבנק שורה של חוקים שנועדה לאתר אנומליות. מסגרת הטיפול במעילות והונאות, כוללת שילוב בין מספר גורמים בבנק: בקרת סיכונים, אבטחת מידע וסייבר, משאבי אנוש וחטיבת הטכנולוגיה.

הפחתת הסיכון התפעולי

בשל מהותיות הסיכון התפעולי נוקט הבנק מגוון אמצעים להפחתת סיכון זה. אחד הכלים המרכזיים הוא ביצוע סקרי סיכונים תפעוליים בכל פעילויות הבנק, ליצירה וניהול שוטף של מפת הסיכונים. הסקרים מתבצעים במתכונת של RSA (Risk Self-Assessment), כאשר היחידה העסקית (כקו הגנה ראשון) מעריכה את הסיכונים הקיימים בפעילותה, בהובלה של האגף לבקרת סיכונים, המנחה את היחידה העסקית, מספק את המתודולוגיה לעריכת הסקר ולהערכה אפקטיבית של הסיכונים הקיימים ומאתגר את תוצאות הסקר. המתודולוגיה לעריכת הסקרים מבוססת על ארבע שלבים:

הערכת הסיכון המובנה, הערכת אפקטיביות הבקורות, הערכת הסיכון השירוי, וניהול ממצאים ותהליכי הפחתת הסיכון.

תהליך חשוב נוסף הינו הנחלת תרבות ארגונית הכוללת מודעות גבוהה לסיכון התפעולי ולהטמעת תהליכים מפתחיים. נאמני הבקרה הפנימית הפרושים לרוחב הארגון משמשים כדורעו הארוכה של מנהל הסיכונים התפעוליים בתהליך זה. הבנק יזם תהליכי הדרכה פרונטליים וטכנולוגיים בנושאי הסיכון התפעולי בקרב עובדים חדשים, וביחידות ובאוכלוסיות הפועלות ביחידות שזוהו כעיתרות סיכון תפעולי.

אחד הכלים בהם משתמש הבנק הוא ביצוע תחקירים להפקת לקחים, כתוצאה מאירועים פנימיים ו/או חיצוניים. המסקנות המגובשות בתהליך זה מוטמעות בתהליכי העבודה, במערכות בתכני ההדרכה ובנהלים מחד, ומופצות בעזרת מערכת הסיכון התפעולי לנאמני הבקרה הפנימית לשם הטמעתם ביחידות מאידך.

הבנק גיבש מדיניות ותוכניות פעולה לשעת חירום, לגיבוי התאוששות והמשכיות עסקית במקרה של נזק פיזי לתשתיות הבנק. תוכנית זו, הנתמכת בנהלי חירום ובעלי תפקידים קבועים מראש, מתורגלת על בסיס שנתי ומסקנות התרגולים מוטמעות בתוכנית הפעולה.

הפחתת סיכון תפעולי באמצעות ביטוח - הבנק מבטח בפוליסת ביטוח בנקאי, כנגד נזקים העלולים להיגרם במהלך פעילותו השוטפת, כתוצאה מאירועים של טעות אנוש, מעילות, הונאות וכדומה. בנוסף, רוכש הבנק פוליסת ביטוח לנושאי משרה, החלה על כל נושאי המשרה בבנק ובחברות השונות בקבוצת הבנק, ומעניקה כיסוי ביטוחי כנגד תביעות אישיות שיוגשו כנגד נושאי המשרה בגין פעילותם במסגרת תפקידם בחברות הקבוצה. רכישת פוליסת הביטוח לנושאי משרה כאמור, כפופה לאישור האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק.

כנגד נזקי רכוש ותביעות חבות, רכש הבנק פוליסות ביטוח ספציפיות המעניקות כיסוי ביטוחי לרכוש הבנק ולחביונותיו. לבנק מסמך מדיניות ייעודי המסדיר את היבטי הביטוח הכרוכים במסגרת פעילותו.

הבנק רכש ברבעון הרביעי של שנת 2018 פוליסה לביטוח נזקי סייבר עבור קבוצת הבנק. הכיסוי הביטוחי שנרכש בפוליסה הוא רובד נוסף מעל הפוליסה הבנקאית הקיימת, ונותנת גם מענה ביטוחי לנושאים שאינם מכוסים על ידי הפוליסה הבנקאית הקיימת והכוללים בין היתר נזקים תוצאתיים בעקבות הפסקת פעילות כתוצאה מאירוע סייבר, סחיטה באמצעות סייבר, כשל תפעולי הנובע כתוצאה מאירוע סייבר והחזר הוצאות מיוחדות בגין מתקפת סייבר.

המשכיות עסקית

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 355 בנושא ניהול המשכיות עסקית.

במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2018 המשיך הבנק ביישום תוכנית התרגול שכללה בין היתר: תרגול משותף עם יחידת המטבע בבנק ישראל ומרכז המזומנים, הפעלת סניף נייד, ניד עובדי סניפים לעבודה במרכז הבנקאות, הפעלת מערכות מאתר הגיבוי ותרגולים נוספים. כחלק מחיזוק ההטמעה בנושא המשכיות עסקית הופצה לומדה לעובדי הסניפים וריענון של תיק החירום הסניפי ונהלי חירום.

במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2018 השלים הבנק תהליך ניתוח השלכות עסקיות (BIA) כחלק מתוכנית התחזוקה הרב שנתית, אשר מסקנותיו הוצגו ואושרו בהנהלה. כמו כן, נמסר דיווח בדירקטוריון לגבי יישום תוכנית ההמשכיות העסקית, כולל אשרור מסמך המדיניות בנושא המשכיות עסקית ודין באפקטיביות מסגרת העבודה לניהול המשכיות עסקית.

אבטחת מידע והגנת הסייבר

הוראה 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, מתווה עקרונות לניהול נאות של סיכונים סייבר באופן המחייב הרחבה והתאמה של המסגרת לניהול סיכונים טכנולוגיים המידע, בהיבט תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. בהתאמה, אושרה בבנק אסטרטגיה ומדיניות הגנת סייבר מקיפה ונקבעו קווי ההגנה ליישומה, מונה מנהל אבטחת מידע והגנת סייבר הכפוף למנהל החטיבה לבקרת סיכונים ובאחריותו, בין היתר, קביעת מדיניות אבטחת המידע והגנת הסייבר בבנק, פיתוח תוכנית עבודה להגנת הסייבר, מעקב אחר יישום תוכנית העבודה בתחום זה ובחינה של אפקטיביות מערכות ותהליכי אבטחת המידע והגנת הסייבר.

החל משנת 2017 הופעלו במערכות הבנקאות הישירה של הבנק תהליכי הזדהות ומנגנונים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 367.

במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2018 זוהו מספר ניסיונות הונאה בודדים כנגד לקוחות (באמצעות מתקפות דיוג) במסגרתם נגנבו פרטי הזדהות שלהם לחשבון במטרה לבצע פעולות לא מורשות בחשבונותיהם. מרבית הניסיונות לביצוע פעולות לא מורשות זוהו ונמנעו באמצעות מערכי ההגנה, אותם מפעיל הבנק להגנה על חשבונות לקוחותיו. יחד עם זאת נגרם נזק של 33 אלפי שקלים חדשים (הבנק נשא בנזק) כתוצאה ממספר העברות בודדות שלא זוהו כראוי במהלך ניסיונות הונאה אלו. הבנק עדכן מידיית את הלקוחות שזוהו בחשבונם ניסיון התחברות או העברה חשודים.

האירוע דווח לגורמים רלוונטיים בבנק ומחוצה לו. מעבר לכך, לא נגרם נזק לבנק או ללקוחותיו.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

סיכון טכנולוגי המידע

במשך השנים האחרונות התרבו הסיכונים הכרוכים בניהול טכנולוגיית המידע, כפונקציה של פיתוח והטמעת טכנולוגיות חדשות והתפתחויות של סיכונים ואיומים חדשים. לבד ממצב שגרה מסגרת ניהול טכנולוגיית המידע מטפלת במצבי כשלים מערכתיים כגון: תקלות מערכת ובהיערכות למצב חירום. זאת על מנת להבטיח לבנק שמירה על רצף פעילות עסקית גם בעת התראה או חירום. בכך ניתן יהיה למזער סיכוני מוניטין וסיכונים עסקיים העלולים להתפתח במצבים אלו.

מנהלת חטיבת הטכנולוגיה היא האחראית על ניהול נכסי טכנולוגיית המידע ומסגרת הניהול מעוגנת במסמך מדיניות ייעודי התואם לעקרונות שנקבעו במסמכי המדיניות לניהול ובקרת סיכונים שונים בבנק. מדיניות ניהול נכסי טכנולוגיית המידע תואמת את דרישות הפיקוח על הבנקים ובפרט את העקרונות שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין 357 (ניהול טכנולוגיית המידע), 350 (ניהול הסיכון התפעולי), 355 (ניהול המשכיות עסקית) ו-361 (ניהול הגנת הסייבר). תיאבון הסיכון של הבנק לסיכון זה הוא מזערי והוא כלול כאמור לעיל, במסגרת ניהול תיאבון הסיכון בשגרה ובקיצון של הסיכון התפעולי. לאור ההתפתחויות הקיימות בשוק הפיננסי וגילן של המערכות הקיימות בבנק, החליט הבנק לעבור לפלטפורמה חדשה. הבנק סיים תהליך בחינת התכנות מעבר מערכת שוק ההון של הבנק למודול שוק ההון של פלטפורמה חדשה. ביום 27 בדצמבר 2018 נחתם הסכם על רישוי התוכנה ובחודשים הקרובים צפי להחתם הסכם ליישום מערכת חדשה של שוק ההון בבנק.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

סיכון משפטי

סיכון משפטי הוגדר, במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין 350 בנושא סיכונים תפעוליים והוא כולל העדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם וכן "כולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית, כמו גם מהסדרים פרטניים".

החטיבה המשפטית של הבנק מנתחת באורח שוטף את מרכיבי הסיכון המשפטי, את גבולותיו (כפי שנובעים למשל מהצד הנגדי, מאופן יצירת הבטחות וכדומה) וכן את מאפייניו הספציפיים, תוך בחינה של רמת הסיכון והחשיפה אליו בשים לב לקווי הפעילות העסקית השונים של הבנק.

לפרטים בדבר הערכת מידת ההשפעה העדכנית של הסיכון המשפטי ראה טבלת הערכת גורמי הסיכון לעיל.

לפרטים נוספים על אישור דירקטוריון הבנק להתקשרות עם משרד המשפטים בארצות הברית בהסכם מסוג DPA לסיום החקירה הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים, ראה ביאור 26 ג. לדוחות הכספיים

לפרטים נוספים בדבר הסיכון התפעולי ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון נזילות ומימון

תיאור הסיכון

סיכון נזילות - סיכון הנובע מאי הוודאות לגבי זמינות המקורות, ויכולת מימוש נכסים בזמן קצוב ובמחיר סביר.

סיכון מימון - סיכון הנובע ממחסור במקורות מימון או עלויות גבוהות מידי לגיוס מקורות.

סקירת סיכון הנזילות והעקרונות לניהול

סיכון הנזילות מנוהל במסגרת הוראות ניהול בנקאי תקין 310 (ניהול סיכונים), 342 (ניהול סיכון נזילות) ו-221 (יחס כסיו נזילות). הסיכון מנוהל בכפוף למגבלות הדירקטוריון והנהלה, תוך מאמץ למזער הפסדים הנובעים מהשקעת עודפי נזילות בנכסים עם נזילות גבוהה, אך בעלי תשואה נמוכה.

ניהול סיכון הנזילות מעוגן במסמך מדיניות המובא בתדירות של לפחות אחת לשנה לאישור הדירקטוריון. מסמך המדיניות כולל את אופן ניהול הסיכון, לרבות סמכויות ואחריות האורגנים השונים, מנגנון הניהול השוטף של סיכון הנזילות, אפיון כל הפרמטרים למדידת הסיכון במהלך עסקים רגילי ובתרחישי הלחץ השונים, מגבלות הדירקטוריון והנהלה, לרבות מגבלות בתחום הריכוזיות ומבנה המקורות, ותוכנית חירום מפורטת לטיפול במקרה של משבר נזילות לרבות מצבי הכוננות השונים בניהול סיכון הנזילות והאמצעים האפשריים בכל אחד מסוגי התרחישים ופרק הזמן המוערך לביצוע.

דירקטוריון הבנק קובע את האסטרטגיה לניהול סיכון הנזילות ואת תיאבון הסיכון על פי הדרישה הרגולטורית באמצעות סדרה של מגבלות בשלושת הממדים של הסיכון: מצב עסקים רגיל, תרחישים (יחס כסיו נזילות ויחס נזילות מזערי - מודל פנימי) וריכוזיות. הנהלת הבנק קבעה סדרה נוספת של מגבלות המהווים קווים מנחים לניהול - מעבר למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון. במהלך שנת 2018 לא נרשמו חריגות ממגבלות הדירקטוריון.

הבנק מפעיל כלים לניטור סיכון הנזילות באמצעות אינדיקטורים אנדוגניים ואקסוגניים העשויים להצביע על עליית הסיכון למצב של משבר. בבנק פותח מדד משולב למעקב אחר השווקים הפיננסיים בישראל לזיהוי ואבחון מצב של אי יציבות במערכת הפיננסית בארץ - מדד זה הינו מדד תומך החלטה להכרוז על מצב כוננות בשל תרחיש מערכת.

במהלך שנת 2018 לא נצפו אירועים חריגים מהותיים. יצוין, כי במהלך חודש דצמבר העלה הבנק את רמת הכוננות לכוננות מוגברת, עקב התנדויות בשווקים בישראל ובעולם. בפועל לא נצפו כל אירועים ו/או אינדיקטורים שיש בהם בכדי להצביע על התממשות של אירוע נזילות. בתחילת שנת 2019, לאחר הרגיעה בשווקים, הוחלט בבנק לחזור למצב עסקים רגיל.

לפרטים נוספים בדבר סיכון הנזילות ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סקירת סיכון המימון והעקרונות לניהול

סיכון המימון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות באמצעות מגבלות דירקטוריון והנהלה על ריכוזיות מקורות המימון, והפחתת התלות בצדדים נגדיים מהותיים.

ריכוזיות מקורות המימון, כאמור, מנוטרת באמצעות מגוון רחב של מגבלות דירקטוריון, הנהלה וכן אינדיקטורים לניהול הסיכון (Key Risk Indicators) תחת מספר תתי קטגוריות: גודל, סוג לקוח, מפקיד בודד, כמות לקוחות, מוצר, מטבע ואורך חיים של הפקדה ממוצעת. הוגדר "מדד על" המשקלל את כלל האינדיקטורים הקשורים לריכוזיות מקורות המימון. הניהול השוטף של מבנה המקורות, כולל התוויה של מדיניות לגיון המקורות ותקופות המימון וכן קביעת יעדים ספציפיים למדדי הסיכון. ניטור הריכוזיות מבוצע בתדירות יומית, מדווח ומנוהל באופן שוטף.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

מקורות המימון העיקריים של הבנק הינם מקורות מימון יציבים ומגוונים לטווחי זמן שונים - פיקדונות קמעונאיים ועסקיים, פיקדונות ארוכים מגופים פיננסיים, וכן הנפקות איגרות חוב וכתבי התחייבות. הבנק מייחס חשיבות רבה לפיזור מקורות המימון ופועל באופן יזום לגיוס מקורות לטווחים ארוכים, בין השאר על ידי מגוון הפיקדונות הרחב המוצע לציבור הלקוחות על ידי הבנק, פיקדונות עם מאפיינים ייחודיים המאפשרים ללקוח ליהנות מריבית גבוהה יחסית בטווח הארוך ואופציות לנזילות במהלך התקופה. לאורך שנת 2018 סיכון ריכוזיות מקורות המימון נותר נמוך.

כמו כן, החשיפות לנגזרים מנוהלות באופן שוטף, בהתאם למצב החשיפה מול כל צד נגדי, מבוצעת השלמה מיידית של ביטחונות נדרשים לצד נגדי או דרישה מיידית לביטחונות מצד נגדי.

לפרטים נוספים בדבר מקורות המימון, ראה פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל.

לפרטים נוספים בדבר סיכון המימון ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

יחס כיסוי הנזילות

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221 - "יחס כיסוי נזילות", הדרישה הרגולטורית המזערית החל מיום 1 בינואר 2017 הינה 100%. ההוראה קובעת יחסי נזילות מינימאליים לתקופה של חודש ("LCR רגולטורי"), המחושבים על בסיס מקדמים אחידים למערכת הבנקאית אשר נקבעו על ידי בנק ישראל בהתבסס על הנחיות באזל III. כחלק ממדיניות ניהול הסיכונים, דירקטוריון הבנק קבע כי תישמרנה כריות ביטחון נוספות מעבר ליחס המזערי הרגולטורי, כך שיעד יחס כיסוי הנזילות של הבנק והקבוצה יעמוד על שיעור הגבוה ב-5% מהדרישה המזערית. היחס מנוהל ומדווח בסך כל המטבעות יחידים ובמטבע חוץ בנפרד, הן ברמת הבנק והן על בסיס קבוצתי. היחס בתאגיד הבנקאי "סול" והן היחס במאוחד מחושב יומית, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות, בתקופת 90 הימים שקדמו לתאריך הדוח. הוראה זו הינה בנוסף לניהול סיכון הנזילות תחת מודלים פנימיים, כנדרש בהוראה 342, כפי שתואר לעיל.

החל מתחילת שנת 2018 הבנק מיישם את כללי הוראה 221 בקשר עם זיהוי וטיפול בפיקדונות תפעוליים.

יחס כיסוי הנזילות הממוצע (מאוחד) לרבעון הרביעי של שנת 2018 הסתכם ב-116%. כאמור לעיל, במהלך שנת 2018, לא נרשמו חריגות ממגבלות יחס זה.

לפרטים בדבר תיקון 28 לחוק השקעות משותפות בנאמנות, במסגרתו, הוחלו על קרנות הסל מגבלות בקשר לשיעור ההשקעה וההחזקה בנכסים שונים ראה פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו (חקיקה והוראות פיקוח על פעילות קבוצת הבנק) בדוחות שנתיים אלה.

לפרטים נוספים בדבר סיכון הנזילות ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

לפרטים בדבר תזרים המזומנים של הבנק לפי תקופות לפירעון ראה ביאור 32 בדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה יתרת שלושת קבוצות המפקידים הגדולות בקבוצת הבנק ב-10.4 מיליארדי שקלים חדשים.

הבנק פועל באופן עקבי, כחלק מהאסטרטגיה לניהול מקורות ושימושים, לגיוס מקורות ארוכי טווח.

שיעור המקורות המאזניים השקליים של הבנק, לתקופה העולה על חודש ימים, מסך המקורות השקליים ליום 31 בדצמבר 2018, מסתכם ב-52% (ליום 31 בדצמבר 2017 - 54%) ומתוכם שיעור מקורות מאזניים לתקופה העולה מעל שנה, הוא כ-50% (ליום 31 בדצמבר 2017 - 49%).

מרבית המקורות המאזניים של הבנק במטבע חוץ ליום 31 בדצמבר 2018 הם לתקופה של עד שנה ומהווים כ-98% (ליום 31 בדצמבר 2017 - 97%) מסך המקורות במטבע חוץ, מתוכם כ-27% (ליום 31 בדצמבר 2017 - 26%) מקורות לתקופות של מעל 3 חודשים.

המקורות השקליים ארוכים יותר מהמקורות במטבע חוץ, זאת בהתאמה למבנה השימושים הארוך יותר בשקלים, בדגש על המשכנתאות במטבע ישראלי.

כמו כן, פועל הבנק בעסקאות עתידיות בהיקפים ניכרים להססת עודפי נזילות בין מטבע חוץ לשקלים ובהתאמה לתקופות, כחלק מניהול דינמי של המקורות והשימושים.

גיוס המקורות ומצב הנזילות בבנק - במהלך שנת 2018 חלה עלייה בירתת פיקדונות הציבור בבנק. יתרת פיקדונות הציבור עלתה מהיקף של כ-183.6 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 בדצמבר 2017, להיקף של כ-199.5 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 בדצמבר 2018, גידול של כ-8.7%.

במגזר הלא צמוד, היקף פיקדונות הציבור במגזר זה הגיע לסך של כ-145.7 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של כ-9.4% לעומת סוף שנת 2017. במגזר צמוד המדד ירד היקף פיקדונות הציבור ל-14.4 מיליארדי שקלים חדשים, ירידה של כ-7.9% ובמגזר מטבע חוץ עלה היקף פיקדונות הציבור ל-39.3 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של כ-13.4% לעומת סוף שנת 2017.

סיכונים אחרים

סיכון ציות ורגולציה

תיאור הסיכון

סיכון הציות (Compliance Risk) הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את "הוראות הציות".

סיכון הציות כולל גם את סיכון חוצה גבולות ואיסור הלבנת הון המוצג בנפרד להלן.

סקירת סיכון ציות ורגולציה והעקרונות לניהולו

מנהל סיכון הציות והרגולציה הוא מנהל החטיבה לבקרת סיכונים. קצין הציות הינו האחראי לניהול השוטף של הסיכון.

הבנק קבע תוכנית עבודה רב שנתית לפונקציית הציות, הכוללת יעדים איכותיים להפחתת סיכון הציות בכלל הבנק.

הבנק פועל על פי מדיניות לניהול סיכון הציות והרגולציה, שאושרה בדירקטוריון הבנק. קצין הציות פועל להטמעת תרבות הציות בבנק, בחברות הבת ובשלוחות הבנק בחוץ לארץ, באמצעות יישום מדיניות קבוצתית, ופיקוח על יישום תהליכי ציות נאותים בחברות הבת ובשלוחות. ניהול סיכונים הציות מתבצע על ידי זיהוי, תיעוד והערכה של סיכונים הציות הגלומים בפעילויות העסקיות של הבנק, ובכלל זה התפתחויות הנוגעות למוצרים חדשים, נוהגים עסקיים, קווי עסקים או לקוחות חדשים, או בשינויים מהותיים בכל אחד מאלה.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

הבנק פועל בצורה הוגנת אל מול כל מחזיקי העניין. ערך ההוגנות הינו חוצה ארגון ומושתת על יישום ערכי ייסוד בדמות יושרה, הגינות ושקיפות. הבנק פועל לשמירה על מערכת יחסים הוגנת עם לקוחותיו ועם שאר מחזיקי העניין, רואה את הלקוח במרכז פעילותו העסקית ומקפיד על הגינות עסקית בכל פעולותיו. ההוגנות מהווה ערך בסיסי במסגרת הקוד האתי של הבנק ובבנק מבוצעות פעולות להטמעה ויישום ערך ההוגנות בקרב העובדים. תיאבון הבנק לסיכונים ציית ורגולציה, בכל הקשור לציית להוראות הדין החלות על הבנק, הוא מזערי.

סיכון הציות נותר ללא שינוי במהלך שנת 2018 והוא מוגדר נמוך-בינוני אך להערכת הבנק הינו במגמת ירידה. הירידה נובעת, בין היתר, מהמשך הטיפול בסיכונים שסווגו ברמות הגבוהות, ומהמשך הגברת הבקרה וההדרכות, המשך ייעול תהליכי העבודה בתחום וניהול ממוקד הכולל טיוב חשבונות של לקוחות שבהם אותרו חוסרים של מסמכים ונתונים.

ביום 8 ביולי 2018, התקבלה בבנק דרישה מרשות ניירות ערך לתשלום עיצום כספי בסך של 220 אלפי שקלים חדשים בשל הפרת סעיף 4 להוראות הרשות בנושא "הפניית לקוחות לקבלת שירותי ניהול תיקים" - איסור על יועץ השקעות להניא לקוח שמעוניין להתקשר עם חברה לניהול תיקים מסוימת מלעשות כן.

לפרטים נוספים בדבר סיכון הציות והרגולציה ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון חוצה גבולות ואיסור הלבנת הון

תיאור הסיכון

סיכון חוצה גבולות (Cross Border Risk) הוא הסיכון להפסד כספי (לרבות בשל הליכים משפטיים, קנסות או סנקציות על ידי רשויות חוק או גורמים אחרים בישראל ובמדינות זרות) ולפגיעה במוניטין, הנובעים מאי עמידה של הבנק בהוראות דין שמקורן במדינות אחרות, בין הוראות המחייבות את הבנק, ובין הוראות שאינן מחייבות אך אי קיומן עלול להסב לבנק נזקים, או מפעילות בחוץ לארץ של לקוחות הבנק בניגוד להוראות דין כלשהו.

סיכון חוצה הגבולות כולל גם, אך לא רק, סיכון לנזק, לרבות פגיעה במוניטין, בשל תביעות או הליכי אכיפה אחרים מצד רשויות במדינות זרות, בקשר עם דיני מס זרים החלים על לקוחות מסוימים של הבנק, חוקי איסור הלבנת הון ומימון טרור, סנקציות של גופים בינלאומיים ורשויות זרות, או דין אחר. הסיכון חוצה הגבולות חל גם בשלוחות הבנק בחוץ לארץ; בפעילות עם לקוחות תושבי-חוץ; בפעילות עסקית שמקיימים נציגי הבנק במדינות זרות וביחס לכספים של לקוחות ישראליים פרטיים המושקעים בחוץ לארץ.

סיכון חוצה הגבולות כולל גם את הסיכון הנובע מהחובות הנגזרות מדיני מס אמריקאים, החלים על פעילות קבוצת הבנק מחוץ לארצות הברית (FATCA - Foreign Account Tax Compliance Act, וכן QI - qualified intermediary). הסיכון נובע גם מהחובות הנגזרות מהתקן שפורסם על ידי ארגון ה-OECD (CRS - Common Reporting Standard).

סיכון איסור הלבנת הון - סיכון להפסד כספי ולפגיעה במוניטין, אשר עלולים להיגרם לבנק בשל הפרת הוראות הדין השונות הקשורות בחובות המוטלות על הבנק בקשר עם הלבנת הון ומימון טרור.

סקירת סיכון חוצה גבולות והעקרונות לניהול

הבנק מיישם את הוראות החוק ליישום FATCA ומעביר דיווחים לרשות המס הישראלית במועד, הבנק עומד בתנאי הסכם ה-QI ונערך ליישום תקנות ה-CRS.

תיאבון הסיכון לסיכונים חוצי הגבולות הוא אפסי. משכך, קבע הבנק כי ליקויים שיאותרו בקשר עם סיכונים חוצי גבולות יטופלו על ידי יחידות הבנק בעדיפות עליונה. הבנק קבע תוכנית עבודה רב שנתית לפונקציית הציות, הכוללת פעולות נדרשות להפחתת סיכון הציות בכלל הבנק.

לבנק סניפים מתמחים בניהול חשבונות לקוחות תושבי חוץ, והוא מאפשר לתושבי חוץ לפתוח חשבונות רק בסניפים אלה. לקוחות תושבי חוץ קיימים, בעלי יתרת פאסיבה משמעותית, הועתקו מכלל סניפי הבנק לסניפים המתמחים.

סיכון חוצה הגבולות נותר ללא שינוי במהלך שנת 2018 והוא מוגדר נמוך-בינוני, בין היתר, כתוצאה מהמשך הפעילות לניהול הסיכון והשלמת מהלכים לריענון וטיוב נתוני לקוחות ועדכון טפסים.

לפרטים נוספים בדבר סיכון חוצה גבולות ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סקירת סיכון איסור הלבנת הון והעקרונות לניהול

הבנק רואה עצמו כשותף למאבק הבינלאומי בהלבנת הון ובמימון טרור ונרתם למאבק הבינלאומי בשוחד ושחיתות ופועל לאיתור, ניטור ומעקב אחר פעילויות ולקוחות אשר עלולים להיות חשופים לשוחד ושחיתות. כמו כן, נמנע הבנק מלבצע פעילויות המנוגדות לתוכניות הסנקציות הבינלאומיות של OFAC (ממשרד האוצר האמריקאי) ושל האיחוד האירופי.

הבנק מיישם על בסיס קבוצתי, בשינויים המחויבים, את מדיניותו בתחום ואת הוראות הדין, בחברות הבת שלו ושלוחותיו השונות בארץ ובחוץ לארץ. במסגרת פתיחת חשבון, וכן במהלך הפעילות העסקית השוטפת, פועל הבנק לאיתור לקוחות העלולים להיות חשופים למתן, לקבלה או לתיווך של שוחד.

בתחילת שנת 2018 נכנסה לתוקפה הוראה ניהול בנקאי תקין 411 - "ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור". הבנק מיישם את ההוראה אשר החילה שינויים משמעותיים בהגדרות, בהיכרות עם הלקוח, קביעת רמת הסיכון ועדכונים נוספים, תוך מתן דגש לניהול מבוסס סיכון.

במהלך שנת 2018 ביצע הבנק הערכת סיכונים שנתית, בהתאם להוראה 411, שהתבססה, בין היתר על "עיקרי הממצאים של הערכת הסיכונים בתחום הלבנת הון - המערכת הפיננסית 2017" שפורסמו על ידי משרד המשפטים.

סיכון איסור הלבנת הון נותר ללא שינוי בשנת 2018, זאת לאור המשך פעילות אינטנסיבית של הדרכה והטמעה לצד בקורות ממוקדות סיכון, וכן נקטת פעולות אפקטיביות לצורך מניעת הישנות אירועים חריגים וכשלי ציות. מערכת מא"ה (מערכת איסור הלבנת הון) אשר הוטמעה במהלך השנה לאיתור פעילות בלתי רגילה ולדיווחים פועלת בצורה שוטפת בסניפים ומאפשרת בקרה הדוקה על הפעילות הבנקאית. זאת, תוך גידול בפעילות העסקית, ועל רקע המשך פעילות רגולטורית מוגברת הבאה לידי ביטוי, בין היתר, בפרסום הוראות חדשות בתכיפות גבוהה אליהן הבנק נערך בהתאם.

לפרטים נוספים בדבר סיכון חוצה גבולות ואיסור הלבנת הון ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

סיכון מוניטין

תיאור הסיכון

סיכון המוניטין מופה על ידי הבנק כסיכון מהותי, שכן, מאירועי עבר ניתן ללמוד כי פגיעה במוניטין של גוף פיננסי עשויה להביא לאובדן ערך משמעותי. סיכון המוניטין הינו סיכון עצמאי, אך יכול גם לנבוע מהתממשות סיכונים אחרים בבנק, כגון, התממשות אירוע סיכון תפעולי. כמו כן, פגיעה במוניטין הבנק יכולה לגרום להתממשות של סיכונים אחרים, ובפרט, סיכון הנזילות, במסגרתו תהיה דרישה גוברת של לקוחות למשיכת פיקדונות.

סקירת סיכון המוניטין והעקרונות לניהול

הבנק הגדיר את תיאבון הסיכון לסיכון מוניטין כתיאבון סיכון מזערי. במהלך השנים האחרונות פעל הבנק ליצירת מסגרת לטיפול בסיכון המוניטין. ראיית הבנק היא שיש לטפל בסיכון זה לפי עקרונות דומים לאלה הנהוגים בטיפול בסיכונים האחרים, כגון, סיכון האשראי או סיכון השוק, זאת למרות שסיכון זה נחשב בעייתי יותר לכימות.

מנהלת סיכון המוניטין הינה מנהלת חטיבת השיווק, פרסום ופיתוח עסקים של הבנק.

סיכון המוניטין מנוהל בהתאם למדיניות בשלושה מישורים: מראש (בשגרה), בזמן אמת (מצב התראה) ובדיעבד.

לפרטים בדבר הערכת מידת ההשפעה העדכנית של סיכון המוניטין ראה טבלת הערכת גורמי הסיכון לעיל.

לפרטים נוספים בדבר סיכון המוניטין ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון אסטרטגי-עסקי

תיאור הסיכון

סיכון אסטרטגי-עסקי הינו סיכון בזמן אמת או פוטנציאל עתידי לפגיעה ברווחים, בהון או במוניטין הבנק, הנובע מהחלטות עסקיות שגויות, הטמעה לא נאותה של החלטות, או בהיערכות לא מספקת לשינויים בסביבה העסקית. קרי, הסיכון שהבנק בחר אסטרטגיה שגויה או שהוא לא יוכל לממש את התוכנית העסקית והאסטרטגית על פי התכנון. מהותיות הסיכון האסטרטגי-עסקי מחייבת את הבנק לנקוט אמצעים שיאפשרו את ניהול הסיכון, תוך נקיטת אמצעים להערכה ולזיהוי מקדים של אירועים, העלולים למנוע את יישום האסטרטגיה.

סקירת הסיכון האסטרטגי-עסקי והעקרונות לניהול

הבנק פועל תחת מתווה של תוכנית אסטרטגית חמש שנתית, אשר האחרונה אושרה בדירקטוריון הבנק בחודש נובמבר 2016 ועקרונותיה פורסמו לציבור. סטייה מהותית מאסטרטגיית הבנק מחייבת את אישור דירקטוריון הבנק. הסיכון מנוטר על ידי החטיבה לתכנון, תפעול ונכסי לקוחות (להלן: "החטיבה לתכנון ותפעול") ומאותגר על ידי החטיבה לבקרת סיכונים.

מנהל הסיכון האסטרטגי הוא המנהל הכללי, ובהתאם להנחיותיו בוחנת הנהלה באופן תקופתי את יישום האסטרטגיה, המעקב אחר התפתחויות רגולטוריות, כלכליות או טכנולוגיות בעלות השפעה על האסטרטגיה, ויזום תוכניות עבודה שנתיות הנגזרות ותואמות את התוכנית האסטרטגית.

לפרטים בדבר הערכת מידת ההשפעה העדכנית של הסיכון האסטרטגי-עסקי ראה טבלת הערכת גורמי הסיכון לעיל.

לפרטים על אישור דירקטוריון הבנק להתקשרות עם משרד המשפטים בארצות הברית בהסכם מסוג DPA לסיום החקירה הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים, ראה ביאור 26.12 לדוחות הכספיים.

בהתאם להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 27 בנובמבר 2017, התקשר הבנק בהסכם עם בעלי מניות בנק אגוד לרכישת 100% מבנק אגוד ומיזוגו עם הבנק בדרך של החלפת מניות. ביום 30 במאי 2018 התקבלה החלטת ממלא מקום הממונה על ההגבלים העסקיים להתנגד למיזוג בנק אגוד עם ולתוך בנק מזרחי טפחות. הואיל ולא התקיימו תנאים מתלים לפרסום הצעת הרכש, הרי שלפי הוראות ההסכם, נחשב ההסכם כבטל מעיקרו החל מיום 27 ביוני 2018 ואין למי מהצדדים לו התחייבויות כלשהן הנובעות מההסכם ו/או טענות כנגד הצדדים האחרים בהסכם. ביום 5 באוגוסט 2018 התקשר הבנק עם בעלי המניות בבנק אגוד בתוספת להסכם, על פיה הוסכם כי הצדדים וכן אגוד יגישו ערר על ההחלטה. ערר כאמור הוגש לבית הדין להגבלים עסקיים ביום 6 בספטמבר 2018.

התממשותה של עסקת רכישת בנק אגוד, אם וככל שתתממש, תאתגר את הבנק בשל מהלך המיזוג התפעולי של שני הבנקים לצד המשך מימוש יעדי התוכנית האסטרטגית הקיימת של מזרחי טפחות.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. הנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

לפרטים נוספים בדבר הסיכון האסטרטגי-עסקי ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכונים סביבתיים

סיכון סביבתי לבנק הוא הסיכון להפסד העלול לנבוע מהרעה במצבו הפיננסי של לווה בשל עלויות גבוהות שנגרמו כתולדה של מפגעים סביבתיים ורגולציה בתחום איכות הסביבה או מירידה בשווי בטוחות החשופות לסיכון סביבתי, או מכך שהבנק יישא באחריות עקיפה למפגע סביבתי, הנגרם על ידי פרויקט שהבנק מממן. בסיכון הסביבתי נכללים גם סיכונים נוספים הנגזרים מסיכון זה (מוניטין, אחריות כלפי צד שלישי וכדומה). בשנים האחרונות גברה המודעות העולמית לחשיפה הפיננסית הפוטנציאלית הנובעת מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה.

לבנק מתודולוגיה מוסדרת לזיהוי, הערכה וטיפול בסיכון הסביבתי ופועל להטמעת ניהול החשיפה לסיכון הסביבתי במכלול הסיכונים בבנק, לרבות קביעת תהליכי עבודה לזיהוי סיכון מהותי בעת מתן אשראי ולשילוב הערכת הסיכון, ככל שקיים, בהערכה התקופתית של איכות האשראי שהועמד.

לפרטים נוספים ראה דוח אחריות תאגידיית של הבנק הנכלל באתר האינטרנט של הבנק:

www.mizrahi-tefahot.co.il << אודות הבנק >> קשרי משקיעים

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים והנחיותו.

בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. בנושאים הנוטרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומי (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית.

עיקרי המדיניות החשבונאית מפורטים בביאור 1 לדוחות הכספיים.

יישום כללי החשבונאות על ידי הנהלה בעת עריכת הדוחות הכספיים כרוך לעיתים בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים ועל התוצאות העסקיות המדווחים במסגרת הדוחות הכספיים. חלק מההנחות, ההערכות והאומדנים הינם קריטיים למצב הכספי או לתוצאות הפעולות המשתקפים בדוחות הכספיים של הקבוצה, וזאת עקב מהותיות הנושא, מורכבות החישובים או מידת ההיתכנות של התממשות נושאים השרויים בחוסר ודאות.

להלן הנושאים בהם נעשה שימוש בהנחות, הערכות ואומדנים:

הפרשה להפסדי אשראי

- הפרשה פרטנית - הבנק בוחן באופן שוטף את התחזיות להפסדי אשראי הצפויים בהתאם לתזרימי המזומנים בפועל ומתאים את ההפרשה הפרטנית לתחזיות העדכניות.
 - הפרשה קבוצתית - מחושבת בהתבסס על שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים, בחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח של שנים לאורך התקופה המתחילה מיום 1 בינואר 2011 ומסתיימת במועד הדיווח. בנוסף, מתחשב הבנק גם בגורמים סביבתיים רלבנטיים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי. כמו כן, שיעור ההתאמה בגין גורמים סביבתיים להפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין אשראי לאנשים פרטיים, אינו נמוך מ-0.75% מיתרת האשראי הצרכני שאינו פגום (לא כולל אשראי הנובע מחייבים בכרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית).
 - הלוואות לדיור - הפרשה מזערית בגין הלוואות לדיור מחושבת לפי נוסחה שקבע הפיקוח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. ההוראה חלה על כלל הלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי. ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות האמורות למועד הדיווח.
 - אשראי חוץ מאזני - ההפרשה מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור חשיפת האשראי הכוללת (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני.
- לפרטים נוספים ראה ביאור 1 ד. 6 לדוחות הכספיים.

מכשירים נגזרים

המכשירים הנמדדים בשווי הוגן מחולקים ל-3 רמות:

- רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים למכשירים זהים, בשוק פעיל אשר לבנק יכולת לגשת אליו במועד המדידה.
 - רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם מחירים מצוטטים כאמור ברמה 1. נתוני רמה 2 כוללים נתוני שוק מצוטטים בשווקים פעילים, או בשווקים שאינם פעילים, במידה שגורם זה קיים, או נתונים הנגזרים או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים, כאמור.
 - רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם נצפים.
- הבנק מעריך את סיכון האשראי במכשירים נגזרים באמצעות מודל, המתבסס על אינדיקציות לאיכות האשראי של הצד הנגדי, הנגזרות ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. בהיעדר אינדיקציות כאמור, הבנק מחשב את ההתאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים. הבנק בוחן את מהותיות רכיב סיכון האשראי ביחס לשווי ההוגן בכללותו, כחלק מבחינת הסיווג של המכשיר לרמות השווי ההוגן.
- מדידת שווי הוגן של מכשיר נגזר, כאשר לא קיימים לגביו מחירים מצוטטים, ביטחונות נזילים או הסכמי קיזוז המבטיחים באופן מספק את איכות האשראי של הנגזר ואין נתוני שוק על איכות האשראי של הצד הנגדי (כגון, CDS או איגרות חוב סחירות של הצד הנגדי), תחשב למדידת שווי הוגן ברמה 3.
- לפרטים נוספים, ראה ביאור 1 ד. 16 לדוחות הכספיים. לפירוט הנגזרים הנמדדים לפי שווי הוגן, בהתאם לרמות השונות של שווי הוגן, ראה ביאור 33 לדוחות הכספיים.

ניירות ערך

ניירות ערך בתיק למסחר ובתיק הזמין למכירה מוצגים על פי שווי הוגן. ניירות ערך ששווה לתיק המוחזק לפדיון נמדדים בשיטת העלות המופחתת. שוויים הוגן של ניירות הערך נקבע על פי מחירי שוק מצוטטים בשווקים פעילים של ניירות הערך או של ניירות ערך דומים בתנאיהם, דהיינו שערי בורסה, ציטוטים ממערכות מידע מוכרות כגון בלומברג, או ציטוטים מברוקרים המקובלים על הבנק. הבנק משתמש במודלים פנימיים לצורך בחינת השווי הוגן של מכשירים פיננסיים שלגביהם לא קיים שער בורסה, ואינו מסתמך בצורה בלעדית על מחירים המתקבלים מצדדים נגדיים או מחברות מצטטות.

לפרטים נוספים, ראה ביאור 1 ד. 5 לדוחות הכספיים. לפירוט ניירות ערך הנמדדים לפי שווי הוגן, בהתאם לרמות השונות של שווי הוגן, ראה ביאור 33 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

התחייבויות בגין זכויות עובדים

מחשבות על פי מודלים אקטואריים, בהתבסס על ריבית היוון שנקבעה לפי תשואת איגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע של איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, נקבע כי המרווח יקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות פירעון, על איגרות חוב ממשלת ארצות הברית, והכל במועד הדיווח. המודלים האקטואריים כוללים הנחות לגבי לוחות תמותה, שיעורי נכות, שיעורי עדיבה ושיעורי עליית שכר. שינוי בכל אחד מהפרמטרים יביא לשינוי בגובה התחייבות הבנק בגין זכויות עובדים.

היקף התחייבויות הקבוצה בגין זכויות עובדים המחושבות על פי מודל אקטוארי, מסתכם ב-1,349 מיליוני שקלים חדשים. (כולל הפרשה בגין פרישת עובדים בתנאים מועדפים).

להלן ניתוח רגישות סך ההפרשה לזכויות עובדים לשינויים בהנחות העיקריות אשר שימשו בסיס לאומדן האקטוארי, במועד המעבר (במיליוני שקלים חדשים):

עלייה של 1% בשיעור ריבית ההיוון	העלייה השנתית של השכר עלייה	שינוי של 1% בשיעור העלייה השנתית של השכר ירידה	שינוי של 1% בשיעור העדזיבה לפני הפרישה עלייה	שינוי של 1% בשיעור הפרישה ירידה
(80)	80	(67)	105	(122)
(5)	-	-	-	-
(27)	5	(2)	(7)	7

לפרטים נוספים, ראה ביאור 1 ד. 13 לדוחות הכספיים.

עסקאות תשלום מבוססות מניות

הדוחות הכספיים כוללים את ערך ההטבה של תוכנית אופציות למנהל הכללי ולמנהלי הבנק, שערכן נאמד על ידי חוות דעת של יועץ חיצוני מומחה לתחום, לפי מודלים מקובלים לרבות מודל בלאק ושולס, המודל הבינומי ומודל מונטה קרלו בהתבסס על הנחות שונות, בעיקר ביחס למועד המימוש הצפוי של האופציות ולסטיית התקן של שער מניית הבנק. שינויים בשער מניית הבנק, בסטיית התקן של השער ובגורמים אחרים עשויים להשפיע על שוויה הכלכלי של ההטבה.

ערך ההטבה נפרס בספרי הבנק על פני תקופת ההבשלה של האופציות, בשיטת הפחתה מואצת.

חלק מתוכניות האופציות של הבנק כוללות מספר מנות, המבשילות במועדים שנקבעו. כמות כתבי האופציה שהניצעים יהיו זכאים לממש, בפועל, נגזרת בעיקר מהשיעור של תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות להון העצמי הממוצע של הבנק, עד לשיעור תשואה שנתי של 13%, ומפרמטרים אחרים (לפרטים ראה ביאור 23 בדוחות הכספיים), בהתאם לנוסחת הזכאות למימוש שנקבעה בתוכנית האופציות. נכון ליום 31 בדצמבר 2017 מותאמות הכמויות של כתבי האופציה שכל ניצע יהיה רשאי לממש בהתאם לפרמטרים בפועל בכל אחת משנות התוכנית.

ליום 31 בדצמבר 2016 הושלמה הפחתתן של תוכניות האופציות, לפיכך אין השפעה של שינויים בהערכת ההנהלה, או בתשואה של ההון בפועל או בפרמטרים האחרים כאמור על כמות האופציות שיוענקו.

לפרטים נוספים, ראה ביאור 1 ד. 14 וביאור 23 לדוחות הכספיים.

הפרשות בגין התחייבויות תלויות ותביעות משפטיות

בדוחות הכספיים נכללו הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים, במקום בו לדעת הנהלת הבנק, ובהתבסס על חוות דעת של יועציה המשפטיים, נדרשה הפרשה.

בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, סווגו התביעות בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון כמפורט להלן:

- 1) סיכון צפוי (Probable): הסתברות מעל 70% להפסד בגין התביעה. בגין תביעות שסבירות התממשותן סווגה כ"צפויה", נערכת הפרשה מתאימה בדוחות הכספיים.
- 2) סיכון אפשרי (Reasonably Possible): הסתברות בין 20% ל-70% להפסד בגין התביעה. בתביעות שסבירות התממשותן סווגה כ"אפשרית", נערכת במקרים מסוימים הפרשה מסוימת בדוחות הכספיים, בהתאם לשיקול דעת הנהלת הבנק, ובהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים.
- 3) סיכון קלוש (Remote): הסתברות נמוכה מ-20% להפסד בגין התביעה. בגין תביעות שסבירות התממשותן סווגה כ"קלושה", לא נערכת הפרשה בדוחות הכספיים.

בביאור 26 ג. ניתן גילוי לתביעות מהותיות, שסכומן (ללא ריבית והוצאות) גבוה מ-1% מההון העצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק.

כמו כן, ניתן גילוי לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות שהסכום הנתבע בהן הוא מהותי, אשר לדעת הנהלת הבנק המבוססת, בהתאם לעניין, על דעת הנהלות החברות המאוחדות שלו ועל חוות דעת יועציהם המשפטיים, לא ניתן במועד עריכת הדוחות הכספיים להעריך את סיכוייהן, ולכן לא בוצעה בגין הפרשה.

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, רשאי הבנק לקבוע לגבי תובענה ייצוגית כי לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון, בארבעת הדוחות הכספיים המתפרסמים לאחר הגשת התביעה, וכן במקרה של עיכוב הליכים על פי החלטת בית משפט. מעבר לכך, רק במקרים נדירים רשאי הבנק לקבוע כי לא ניתן להעריך את סיכויי התממשות החשיפה.

יצוין כי ההפרשה בגין תביעות משפטיות והתחייבויות תלויות, תלויה בגורמים רבים וכרוכה באי ודאות גבוהה. מידע חדש שיגיע לבנק בעתיד ונוגע לחשיפות הקיימות למועד אישור הדוחות הכספיים יכול להשפיע באופן מהותי על גובה החשיפה או גובה ההפרשה הנדרשת בגין החשיפה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

הפרשה לירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים

הפרשה לירידת ערך, במידה ונדרשת, מבוססת על הערכות שווי הנערכות על ידי שמאי או מעריך שווי, ומעודכנות על ידו בהתאם לצורך. לפרטים נוספים, ראה ביאור 1. ד. 8 לדוחות הכספיים.

מיסים נדחים

ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים. המדידה של מסים נדחים משקפת את השלכות המס שינבעו מהאופן בו הבנק צופה, בתום תקופת הדיווח, להשיב או לסלק את הערך בספרים של נכסים והתחייבויות.

המיסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה לתאריך המאזן.

נכסי מיסים נדחים מוכרים בספרים בגין הפסדים מועברים, זיכויי מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי, כאשר צפוי (more likely than not) שבעתיד תהיה הכנסה חייבת שכנגדה ניתן יהיה לנצל אותם.

לפרטים נוספים, ראה ביאור 1. ד. 17 לדוחות הכספיים.

פוזיציות מס לא וודאיות

הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשותו עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

המאזן המאוחד ליום 31 בדצמבר 2018 כולל מיסים נדחים, נטו, בסכום של כ-1,115 מיליוני שקלים חדשים (ללא מיסים נדחים בגין ניירות ערך, שאינם משפיעים על הפרשה למיסים). עלייה של 1% בשיעור המס תגרום לירידה בהפרשה למיסים בסכום של כ-33 מיליוני שקלים חדשים.

לפרטים נוספים, ראה ביאור 1. ד. 17 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2018

בקורות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים המבוססות על דרישות סעיפים 302 ו-404 של ה-Sarbanes-Oxley Act האמריקאי, חתמו המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה המצורפת לדוחות הכספיים בנושא "בקורות ונהלים לגבי הגילוי" (להלן: "הצהרה על הגילוי").

הצהרה על הגילוי כאמור, מתייחסת לבקורות ולנהלים אשר תוכננו להבטיח שמידע אשר נדרש הבנק לגלות בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים, נצבר, מעובד ומועבר להנהלת הבנק באופן המאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי. כן מתייחסת ההצהרה, לקביעתה של בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי, ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

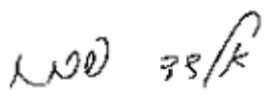
בקורות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק, בשיתוף עם המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום תקופה זו, הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

התפתחויות בבקרה הפנימית

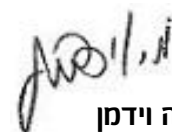
במהלך הרבעון המסתיים ביום 31 בדצמבר 2018 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים באשר לאימוץ הוראות סעיף 404 לחוק Sarbanes-Oxley החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008, נכללות בדוח זה הצהרה בדבר אחריות הדירקטוריון והנהלה לקביעתה ולקיומה של בקרה פנימית נאותה על הדיווח הכספי והערכה של ההנהלה בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי למועד הדוחות הכספיים. במקביל, נכללת חוות דעת של רואי החשבון המבקרים של הבנק בדבר נאותות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק בהתאם לתקנים הרלבנטיים של ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board).

אלדד פרשר

מנהל כללי

משה ידמן

יושב ראש הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:

רמת גן, 27 במרץ 2019

כ' באדר ב' התשע"ט